

Crna Gora
Agencija za zaštitu konkurencije

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ
o dodijeljenoj državnoj pomoći u Crnoj Gori u 2018. godini

Podgorica, jun 2019

SADRŽAJ

1. UVOD	3
2. METODOLOGIJA	5
2.1. Pravni osnov	5
2.2. Prikupljanje podataka	6
2.3. Prikaz podataka	6
2.4. Definicije i objašnjenja	6
3. DODIJELJENA DRŽAVNA POMOĆ U CRNOJ GORI U 2018. GODINI	9
3.1. Državna pomoć u Crnoj Gori u poređenju sa osnovnim makroekonomskim indikatorima	9
3.2. Dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u poređenju sa zemljama članicama Evropske unije u 2017. godini	10
4. IZVJEŠTAJ PO KATEGORIJAMA DRŽAVNIH POMOĆI	12
4.1. Horizontalna državna pomoć	15
4.2. Sektorska državna pomoć	17
4.3. Regionalna državna pomoć	19
5. USLUGE OD OPŠTEG EKONOMSKOG INTERESA (UOEI) I POMOĆI MALE VRIJEDNOSTI (<i>DE MINIMIS</i> POMOĆI)	21
5.1. Usluge od opšteg ekonomskog interesa (UOEI)	22
5.2. Pomoći male vrijednosti (<i>de minimis</i> pomoći)	23
6. PREGLED POMOĆI U POLJOPRIVREDI	25
7. DRŽAVNA POMOĆ PO REGIONIMA I OPŠTINAMA	25
8. VRSTE (INSTRUMENTI) DODJELE DRŽAVNE POMOĆI	27
8.1. Državne garancije kao instrument pomoći	29
9. ANALIZA EFEKATA DODIJELJENE DRŽAVNE POMOĆI	30
9.1. Razlozi i osnov za analizu efekata	30
9.2. Analiza efekata	31
10. REZIME	78
Prilog A - Informacija o privrednim subjektima koji su bili korisnici državne pomoći u 2018. Godini	81

1. UVOD

Od stupanja na snagu Odluke Savjeta ministara Evropske unije o Evropskom partnerstvu, napredak Crne Gore u evropskim integracijama se prati, između ostalog, i na osnovu stepena ispunjenja preporuka koje ovaj dokument sadrži. Jedna od preporuka je i izgradnja transparentnog sistema državne pomoći, kao prvog koraka ka uspostavljanju kontrole u ovoj oblasti.

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Crne Gore, s druge strane (u daljem tekstu: SSP), u oktobru mjesecu 2007. godine, odnosno stupanjem na snagu Privremenog sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima 1. januara 2008. godine, Crna Gora je preuzela obavezu usvajanja pravnog okvira za kontrolu državne pomoći, usklađenog sa pravnom tekovinom Evropske unije (*acquis communautaire*) u ovoj oblasti.

Na ovaj način postavljene su osnove za uspostavljanje prethodne (*ex ante*) i naknadna (*ex post*) kontrole svih novih mjera državne pomoći, kao i usaglašavanje već postojećih mjera sa pravilima koja budu uspostavljena, što će u krajnjem imati pozitivne efekte u kreiranju ekonomske politike, planiranju budžeta i unapređenju politike regionalnog razvoja.

Kontrola državne pomoći u Crnoj Gori uspostavljena je donošenjem Zakona o kontroli državne podrške i pomoći 2007. godine i pratećih podzakonskih akata (Uredba o bližim kriterijumima, namjeni i uslovima dodjele državne podrške i pomoći („Službeni list CG“, br. 13/08), Uredbu o načinu i postupku podnošenja i sadržaju potrebne dokumentacije za prethodnu i naknadnu kontrolu državne podrške i pomoći („Službeni list CG“, br. 13/08) i Pravilnik o sadržaju godišnjeg izvještaja o kontroli državne podrške i pomoći („Službeni list CG“, br. 07/08)). U međuvremenu zakonodavni okvir je mijenjan nekoliko puta, a posljednje izmjene, u skladu sa obavezama iz Izvještaja o analitičkom pregledu usklađenosti zakonodavstva za Poglavlje 8 o usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa EU *acquis*-em iz ove oblasti¹, donijele su novi Zakon o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore“, br. 12/18) i podzakonska akta: Uredba o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći („Službeni list CG“, br. 27/2010, 34/2011 i 16/2014), Uredba o načinu i postupku podnošenja prijave državne pomoći („Službeni list CG“, br. 27/2010, 34/2011 i 12/2013), Uredba o načinu vođenja evidencije o državnoj pomoći („Službeni list CG“, br. 27/2010 i 34/2011), Pravilnik o listi pravila državne pomoći („Sl. List CG., br. 35/2014, 2/2015 38/2015 i 20/2016.) i Pravilnik o sadržaju godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći („Službeni list Crne Gore“, br. 31/10, 22/12 i 50/12).

Dodatno, u cilju ispunjenja početnih mjerila iz navedenog izvještaja o analitičkom pregledu usklađenosti zakonodavstva za Poglavlje 8, usvojen je i Zakon o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti konkurencije („Službeni list Crne Gore“, br. 13/18) kojim je posao kontrole državne pomoći u Crnoj Gori sa Komisije za kontrolu državne pomoći prešao u nadležnost Agencije za zaštitu konkurencije (u daljem tekstu: Agencija). U tom smislu, a u vezi sa poslovima kontrole državne pomoći, poslove koje Agencija obavlja, između ostalog su da: vrši kontrolu usklađenosti državne

¹ http://www.mep.gov.me/rubrike/Pregovori-o-pristupanju-Crne-Gore-Evropskoj-uniji/dokumenti/Izvjestaji_o_analitickom_pregledu_uskladenosti_zak

pomoći sa zakonom (prethodna kontrola), vrši kontrolu usklađenosti dodjele i korišćenja dodijeljene državne pomoći sa zakonom (naknadna kontrola), prati realizaciju i efekte dodijeljene državne pomoći, nalaže povraćaj nezakonite i neusklađene državne pomoći, prikupija i obrađuje podatke o planiranoj državnoj pomoći, prikupija podatke o korišćenju i efektima dodijeljene državne pomoći, vodi evidencije državnih pomoći, podnosi godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći Vladi Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) i Skupštini Crne Gore, podnosi godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći Evropskoj komisiji, daje mišljenja na zahtjev organa državne uprave, nadležnog organa lokalne samouprave i pravnog lica koje upravlja i raspolaže sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom u skladu sa zakonom u pripremi propisa i drugih akata kojima se uređuju pitanja u vezi dodjele državne pomoći, kao i u postupku njihovog donošenja, promovise i podstiče unaprjeđenje sistema kontrole državne pomoći, daje mišljenje o primjeni propisa u oblasti zaštite konkurencije i državne pomoći, priprema stručne osnove za izradu zakona i podzakonskih akata iz oblasti zaštite konkurencije i državne pomoći.

Godišnji izvještaj o dodijeljenim državnim pomoćima u Crnoj Gori u 2018. godinu sadrži analitički prikaz svih državnih pomoći u Crnoj Gori dodijeljenih u 2018. godini sa revidiranim podacima o dodijeljenim pomoćima u 2017., i 2018. godini u skladu sa propisanom metodologijom Evropske unije i Pravilnikom o sadržaju godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći, budući da obaveza izrade prikaza državnih pomoći odnosno izrada redovnih godišnjih izvještaja o državnim pomoćima proizlazila iz odredbi SSP-a.

Ovaj izvještaj je dvanaesti ove vrste do sada, i sadrži podatke i informacije za 2018. godinu. Izvještaj je baziran na informacijama dobijenim od strane davalaca državne pomoći, tj. od strane ministarstava i organa lokalne samouprave. Isti je pripremljen i na osnovu podataka sadržanih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta, radi preciznosti i sveobuhvatnosti prikazanih podataka. ²

Pravni osnov za izradu ovog izvještaja predstavlja, kao što je već navedeno, Zakon o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore“, br. 12/18, u daljem tekstu: Zakon). Takođe, u skladu sa Zakonom i obavezama iz SSP-a, ovaj izvještaj biće dostavljen Vladi i Skupštini Crne Gore, nakon čega će biti poslat i Evropskoj komisiji.

Metodologija koja se koristi u Evropskoj uniji i njenim državama članicama u pripremanju godišnjih izvještaja o dodijeljenim pomoćima korišćena je u pripremi inventara (popisa) dodijeljene državne pomoći u 2018. godini. Inventar (popis) državne pomoći je posebna, unaprijed određena tabela sa podacima o dodijeljenim državnim pomoćima, i predstavlja bazu podataka za pripremanje godišnjeg izvještaja.

Konsolidovani Inventar (popis) državne pomoći je dostupan na internet stranici Agencije za zaštitu konkurencije <http://www.azzk.me/dp/biblioteka/inventar>.

² Razlog za ovakvo postupanje Agencije je uslovljen je procjenom da davaoci i dalje nedovoljno poznaju oblasti državne pomoći, što na kraju rezultira nepotpunim i nedovoljno obrađenim podacima o dodijeljenim državnim pomoćima.

2. METODOLOGIJA

2.1. Pravni osnov

U cilju sprovođenja efikasne kontrole nad dodjelom državne pomoći, Crna Gora je usvojila pravni okvir koji čine sljedeći propisi:

- 1) Zakon o kontroli državne pomoći („Službeni list Crne Gore“, br. 12/18),
- 2) Uredba o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći („Službeni list CG“, br. 27/2010, 34/2011 i 16/2014),
- 3) Uredba o načinu i postupku podnošenja prijave državne pomoći („Službeni list CG“, br. 27/2010, 34/2011 i 12/2013),
- 4) Uredba o načinu vođenja evidencije o državnoj pomoći („Službeni list CG“, br. 27/2010 i 34/2011),
- 5) Pravilnik o listi pravila državne pomoći („Sl. List CG., br. 35/2014, 2/2015 38/2015 i 20/2016.), i
- 6) Pravilnik o sadržaju godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći (“Službeni list Crne Gore”, br. 31/10, 22/12 i 50/12).

Oblast državne pomoći u Evropskoj uniji regulisana je čl. 107-109 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (u daljem tekstu: UFEU). Na osnovu odredbi člana 107 stav 1 UFEU-a i u skladu sa Zakonom i SSP-om, državna pomoć predstavlja svaku pomoć koja:

- je dodijeljena iz javnih sredstava,
- je selektivna,
- predstavlja ekonomsku prednost određenom privrednom subjektu, sektoru ili regionu ili proizvodnji određenih proizvoda ili pružanju određenih usluga i na taj način narušava ili prijeti da naruši konkurenciju na tržištu; i
- utiče na međunarodnu trgovinu.

Prema metodologiji Evropske komisije, državnom pomoći se ne smatra pomoć dodijeljena korisnicima koji nisu privredni subjekti, odnosno koji ne obavljaju djelatnost proizvodnje i/ili prometa robe i/ili vršenja usluga na tržištu. Državnom pomoći se ne smatra pomoć dodijeljenja privrednim subjektima za obavljanje usluge od opšteg ekonomskog interesa kada su kumulativno ispunjeni određeni kriterijumi³, kao ni pomoć male vrijednosti (*de minimis*) – do 200.000 eura jednom privrednom subjektu za period od 3 fiskalne godine, bez obzira na opravdane troškove.

U skladu sa navedenim, Izvještaj za 2018. godinu ne sadrži podatke o pomoći:

³ Kriterijumi iz predmeta Altmark: privredno društvo primalac mora zaista da ima obavezu pružanja usluge od opšteg ekonomskog interesa koja mora biti jasno definisana, parametri na osnovu kojih se kompenzacija izračunava moraju se utvrditi unaprijed na objektivan i transparentan način, kompenzacija ne smije preći ono što je potrebno da se pokriju svi troškovi ili dio troškova nastalih u ispunjavanju obaveza pružanja javnih usluga, uzimajući u obzir odgovarajuće primitke i opravdanu dobit i visina potrebne kompenzacije mora se odrediti na osnovu analize troškova koje bi imalo prosječno dobro vođeno privredno društvo adekvatno opremljeno odgovarajućim sredstvima, ukoliko nije izabrano procedurom javnih nabavki.

- dodijeljenoj domaćinstvima, invalidnim licima, za infrastrukturne projekte (ukoliko je pristup infrastrukturi obezbijeđen za sve potencijalne korisnike pod jednakim uslovima);
- koja ima karakter opštih mjera i dostupna je svim subjektima pod istim uslovima (kvote, javne nabavke, tehnički standardi, opšte mjere poreske politike), i
- dodijeljenoj za potrebe odbrane.

Državna pomoć za usluge od opšteg ekonomskog interesa i državna pomoć male vrijednosti (de minimis), prikazane su posebno, obzirom da se po metodologiji EU iste ne prikazuju kao dio godišnjeg izvještaja već se za njih vodi posebna evidencija.

2.2. Prikupljanje podataka

Izvještaj sadrži podatke o državnim pomoćima dodijeljenim korisnicima u Crnoj Gori u 2018. godini. Davaoci državnih pomoći su objedinili podatke o individualnim i pomoćima dodijeljenim u okviru šema državnih pomoći. Ovi podaci dostavljeni su Agenciji, gdje su obrađeni i prikazani u skladu sa važećom metodologijom.

Ipak, posebno ukazujemo da su za pripremu predmetnog Izvještaja dominantno korišćeni podaci iz Prijedloga Zakona o završnom računu budžeta za 2018. godinu. Razlog za ovakvo postupanje Agencije uslovljen je procjenom da davaoci i dalje nedovoljno poznaju oblasti državne pomoći, što na kraju rezultira nepotpunim i nedovoljno obrađenim podacima o dodijeljenim državnim pomoćima.

Ovogodišnji izvještaj uključuje procjenu bruto domaćeg proizvoda (u daljem tekstu: BDP), kao i podatke o javnim rashodima, dobijene od strane Ministarstva finansija.

2.3. Prikaz podataka

Davaoci državne pomoći dostavili su izvještaje o dodijeljenim državnim pomoćima po kategorijama, namjeni i vrstama (instrumentima).

Izvještaj sadrži konsolidovane podatke po kategorijama i vrsti (instrumentu) dodijeljene državne pomoći u prethodnoj godini. Bitno je napomenuti da Izvještaj obuhvata samo ona javna sredstva koja predstavljaju državnu pomoć u skladu sa Zakonom.

Državna pomoć dodijeljena u sektoru poljoprivrede prikazana je posebno, u skladu sa članom 73(9) SSP-a i članom 1 stav 2 Zakona.

2.4. Definicije i objašnjenja

U skladu sa Ugovorom o funkcionisanju Evropske Unije, državna pomoć definisana je u članu 107, i glasi:

Ako ugovorima nije drugačije predviđeno, svaka pomoć dodijeljena od strane države članice ili iz sredstava države u bilo kojem obliku, koja narušava ili prijeti da naruši konkurenciju dajući prednost određenom privrednom društvu ili proizvodnji određene robe, nespojiva je sa unutrašnjim tržištem, ukoliko utiče na trgovinu između država članica.

U stavu 3 istog člana dati su izuzeci od ove opšte zabrane, pa je definisano sljedeće:

Može se smatrati spojivim sa unutrašnjim tržištem:

(a) pomoć za unapređenje ekonomskog razvoja područja u kojima je životni standard izuzetno nizak ili je nezaposlenost izuzetno visoka, kao i regiona iz člana 349, s obzirom na njihov strukturni, ekonomski i socijalni položaj;

(b) pomoć za pospješivanje sprovođenja nekog važnog projekta od zajedničkog evropskog interesa ili za otklanjanje ozbiljnog poremećaja u privredi države članice;

(c) pomoć za olakšavanje razvoja određenih privrednih djelatnosti ili određenih privrednih područja, kada takva pomoć ne utiče negativno na uslove trgovanja u obimu koji bi bio suprotan zajedničkom interesu;

(d) pomoć za pospješivanje kulture i očuvanja baštine, kada takva pomoć ne utiče na uslove trgovanja i konkurenciju u Uniji u obimu koji bi bio suprotan zajedničkom interesu;

(e) druge kategorije pomoći koje Savjet može utvrditi odlukom koju donosi na predlog Komisije.

Navedeni izuzeci, za koja se propisuju detaljni uslovi, kriterijumi, intenziteti i načini dodjele pomoći koja neće narušiti konkurenciju u obimu koji je suprotan zajedničkom interesu, razrađeni su kroz akte Evropske komisije (smjernice, saopštenja, odluke, obavještenja) koji su u crnogorsko zakonodavstvo prenešeni *ad literam* kroz Pravilnik o listi pravila državne pomoći.

Da bi neka mjera države bila državna pomoć, mora ispunjavati četiri kriterijuma kumulativno. Ukoliko samo jedan kriterijum nije ispunjen, mjera ne predstavlja državnu pomoć. Ti kriterijumi su:

1. Da mjera uključuje **javna sredstva** (državna, opštinska, tijela na koja je Vlada prenijela pravo upravljanja javnim sredstvima). Javna sredstva se mogu dodjeljivati korisniku direktno (subvencija, garancija) ili indirektno (izuzeće od naplate poreza, konverzija duga u akcijski kapital).
2. Da je mjera **selektivna**, odnosno da nije opšta (kao npr. poreska stopa jednaka za sve, koliko god visoka bila, ako je ustanovljena u odnosu na sva privredna društva, nije državna pomoć), već da se njome favorizuje određeni privredni subjekt, ili određena privredna grana, ili proizvodnja određene robe, ili pružanje određene usluge.
3. Da mjera **narušava konkurenciju**, odnosno da mjera države jača konkurentsku poziciju određenog privrednog subjekta, ili određene privredne grane, ili proizvodnje određene robe, ili pružanje određene usluge u odnosu na ostale konkurente na tržištu. Samim tim što od države dobija nešto (bilo direktni grant/subvenciju, ili izuzeće od plaćanja obaveza prema državi, ili oproštaj duga) određeno privredno društvo je u bolji, odnosno povoljniji položaj od njegovih konkurenata, pa pomoć narušava konkurenciju. Nije bitno da postoji stvarno narušavanje konkurencije, dovoljno je dokazati potencijalno

narušavanje konkurencije (npr. eventualni teži pristup drugih privrednih društava određenom tržištu jer korisnik koji prima pomoć ima „lakši“ pristup tržištu).

4. **Uticao na trgovinu između država CEFTA-e i država članica EU**, jer je crnogorsko tržište liberalizovano pa kompanije iz država članica CEFTA-e i država članica EU imaju jednak pristup crnogorskom tržištu, i obrnuto. U skladu sa praksom Evropskih sudova, dovoljno je da je određena roba/proizvod ili usluga predmet trgovine među državama, da bi ovaj uslov bio ispunjen.

U Zakonu o kontroli državne pomoći **državna pomoć je definisana kao:**

- 1) finansijska pomoć koja se direktno ili indirektno dodjeljuje iz državnog budžeta, odlukom Vlade, budžeta opštine, odlukom nadležnog organa opštine, uključujući fondove Evropske unije i druge javne fondove;
- 2) pomoć koja se dodjeljuje korisnicima koji obavljaju privrednu djelatnost, čime se dovode u povoljniji položaj u odnosu na druge učesnike na tržištu;
- 3) finansijska pomoć koja se ne pruža privrednim društvima pod istim uslovima, ili se pruža selektivno privrednim društvima na osnovu veličine privrednog društva, mjesta poslovanja ili mjesta registracije, ili je namijenjena jednom privrednom društvu; i
- 4) pomoć koja ugrožava konkurenciju i utiče na trgovinu između Crne Gore i drugih država suprotno potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Državna pomoć može biti dodijeljena kao individualna državna pomoć i na osnovu šeme državne pomoći. **Šema državne pomoći** je akt (zakon, drugi propis, odluka, ugovor ili program) na osnovu kojeg se korisniku neposredno, u skladu sa uslovima određenim aktom, može dodijeliti državna pomoć na određeno ili na neodređeno vrijeme i u određenom ili neodređenom iznosu. **Individualna državna pomoć** je pomoć koja nije zasnovana na šemi državne pomoći i dodjeljuje se određenom korisniku za određeni projekat.

U Crnoj Gori, državna pomoć se dodjeljuje iz **državnog i budžeta lokalnih samouprava** kroz različite vrste (instrumente) koji mogu biti direktni (najčešće subvencije) ili indirektni (npr. fiskalne olakšice, garancije itd.).

U skladu sa Zakonom, **davalac državne pomoći** je nadležni organ državne uprave, nadležni organ opštine i pravno lice koje upravlja i raspolaže sredstvima javnih prihoda i državnom imovinom u skladu sa zakonom.

Korisnik državne pomoći je fizičko ili pravno lice, privredno društvo ili udruženje privrednih društava, koje koristi državnu pomoć u obavljanju privredne djelatnosti.

Privredna djelatnost je aktivnost koja obuhvata ponudu robe ili usluga na tržištu, bez obzira na pravni status i način na koji se subjekt finansira.

Posebno se ukazuje da je osnovni cilj, sprovođenja postupka zakonitosti i usklađenosti državne pomoći, sagledavanje uticaja na konkurenciju, odnosno da li je dodjelom javnih sredstava ista narušena.

Sama ocjena efekata dodijeljenih javnih sredstava, te ekonomske opravdanosti za donošenje konkretnih odluka je u isključivoj nadležnosti davalaca državne pomoći.

3. DODIJELJENA DRŽAVNA POMOĆ U CRNOJ GORI U 2018. GODINI

3.1. Državna pomoć i podsticajne mjere u Crnoj Gori u poređenju sa osnovnim makroekonomskim indikatorima

Tabela 1: Ukupna državna pomoć i podsticajne mjere u odnosu na makroekonomske pokazatelje

Indikator	Jedinica mjere	2016	2017	2018
Državna pomoć	miliona eura	20,715	19,741	65,781
BDP	miliona eura	3.954,212	4.299,1	4.604,5 ⁴
Učešće državne pomoći u BDP-u	%	0,52	0,46	1,43
Javni rashodi	miliona eura	1.826,82	2.012,46	2.108,43 ⁵
Učešće državne pomoći u javnim rashodima	%	1,13	0,98	3,12
Zaposleni	Broj	178 278	182 368	190 132 ⁶
Državna pomoć po zaposlenom	Euro	116,19	108,25	345,97
Stanovništvo	Broj	622 218	622 387	622 369
Državna pomoć po glavi stanovnika	Euro	33,29	31,72	105,69

U Tabeli 1. prikazani su podaci o ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u Crnoj Gori za prethodne tri godine (uključujući razvojne i podsticajne mjere za sektor poljoprivrede i ribarstva, kao i sektor saobraćaja) u odnosu na osnovne makroekonomske pokazatelje. Procenat državne pomoći u BDP-u povećan je sa 0,46% u 2017. godini na 1,43% u 2018. godini. Apsolutni iznos dodijeljene državne pomoći u 2018. godini je veći za 333,22% ⁷ u odnosu na 2017. godinu.

U 2018. godini dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori iznosila je 65.780.993,38 eura.

Iako Izvještaj sadrži podatke za 2016, 2017. i 2018. godinu, grafikon koji slijedi pokazuje trend državnih pomoći u Crnoj Gori od 2007. godine, od kada se godišnji izvještaji o dodijeljenoj državnoj pomoći pripremaju u skladu sa metodologijom Evropske unije.

⁴ Izvor podataka: Ministarstvo finansija

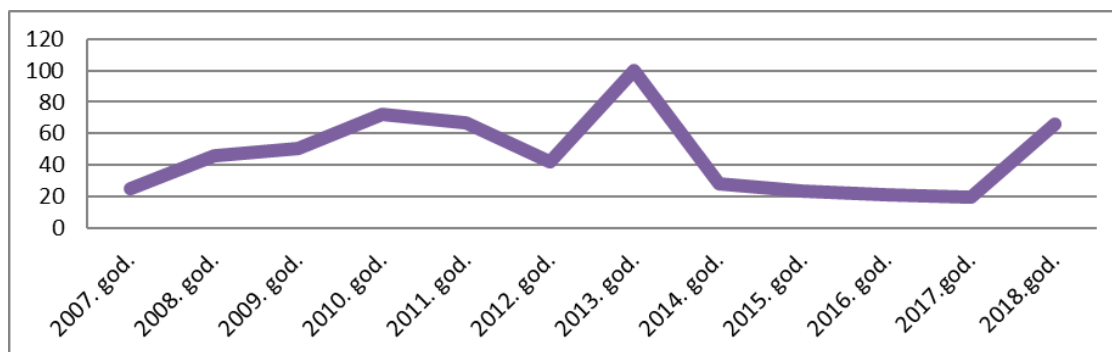
⁵ Procjena Ministarstva finansija

⁶ Izvor podataka: Uprava za statistiku MONSTAT

⁷ Porast apsolutne dodijeljene državne pomoći iz razloga promijenjene metodologije prikaza dodijeljene državne pomoći za sektor poljoprivrede, kao i zbog dodijeljene državne pomoći u sektoru saobraćaja.

Slika 1: Trend kretanja državne pomoći za period 2007 - 2018. godina

Iznosi u milionima eura

U tabeli 2 prikazani su podaci o dodijeljenoj državnoj pomoći u Crnoj Gori za prethodne tri godine (isključujući razvojne i podsticajne mjere u sektoru poljoprivrede i ribarstva, kao i sektor saobraćaja) u odnosu na osnovne makroekonomske pokazatelje.

Tabela 2: Državna pomoć (bez sektora poljoprivrede i ribarstva i saobraćaja) u odnosu na makroekonomske pokazatelje.

Iznosi su u milionima eura

Indikator	Jedinica mjere	2016	2017	2018
Državna pomoć	miliona eura	18,916	18,085	34,670
BDP	miliona eura	3.954,21	4.299,10	4.604,5
Učešće državne pomoći u BDP-u	%	0,48	0,43	0,75
Javni rashodi	miliona eura	1.826,82	2.012,46	2.108,43
Učešće državne pomoći u javnim rashodima	%	1,03	0,90	1,64

3.2. Dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u poređenju sa zemljama članicama Evropske unije u 2017. godini

Tabela 3: Ukupna državna pomoć (bez sektora poljoprivrede i ribarstva, kao i saobraćaja i antikriznih mjera) u EU 28 državama članicama i Crnoj Gori. U skladu sa metodologijom Evropske komisije, članom 6(1) Uredbe Komisije (EK) 794/2004, Evropska Komisija je u obavezi da objavi, godišnje, izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći („State aid Scoreboard“), na bazi izvještaja o rashodima koje dostavljaju zemlje članice.⁸

Rashodi u izvještaju Evropske komisije, odnose se na sve postojeće mjere u korist industrije i usluga (uključujući poljoprivredu i ribarstvo), za koje je Evropska Komisija donijela formalno mišljenje ili dobila sumarnu informaciju od strane države članice za mjere koje potpadaju pod EK Uredbu o grupnim izuzećima. Iznosi ne uključuju izdvajanja data u skladu sa *de minimis* pravilima, obzirom da se sva pomoć ne smatra državnom pomoći. Takođe, izvještaji ne sadrže informacije o uslugama od opšteg ekonomskog interesa.

⁸ Regulativa Komisije (EK) No 794/2004, član 6(2) "Svake godine Komisija će objaviti godišnji izvještaj koji sadrži sintezu informacija sadržanih u godišnjim izvještajima dostavljenim u toku prethodne godine."

U tabeli 3 prikazani su podaci o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2017. godini⁹, prema poslednjim raspoloživim podacima na sajtu Evropske Komisije.

Država članica	Ukupna državna pomoć bez sektora poljoprivrede i ribarstva, saobraćaja i antikriznih mjera	
	mil. eura	BDP učešće u %
CG2018	34,670	0,75
CG2017	18,085	0,43
EU-28	110685	0,722
Belgija	2204,8	0,503
Bugarska	662,9	1,314
Češka Republika	2676,2	1,394
Danska	4396,8	-
Njemačka	42313,2	-
Estonija	235,9	1,025
Irska	528,3	0,178
Grčka	427,3	0,24
Španija	3023,4	0,26
Francuska	16,824,6	0,735
Hrvatska	476,3	0,979
Italija	4,746,2	0,276
Kipar	104,2	0,542
Letonija	436,3	1,625
Litvanija	441,4	1,054
Luksemburg	149,8	0,27
Mađarska	3127,5	2,533
Malta	88,6	0,797
Holandija	1962,3	0,268
Austrija	1736,6	0,47
Poljska	7070,7	1,519
Portugalija	836,5	0,433
Rumunija	922,1	0,491
Slovenija	367,6	0,849
Slovačka	221,5	0,261
Finska	1821,3	0,815
Švedska	4335,3	6,655
Velika Britanija	8547,6	0,368

⁹ Tabela sadrži podatke o dodijeljenim pomoćima na nivou zemalja članica EU u 2017. godini, iz razloga što se godišnji izvještaj na nivou EK ažurira na jesen tekuće, a za prethodnu godinu (npr. zadnji Scoreboard za 2017. godinu, ažuriran je u januaru 2019. godine).

4. IZVJEŠTAJ PO KATEGORIJAMA DRŽAVNIH POMOĆI

Prema metodologiji Evropske unije, državna pomoć se, prema primarnim ciljevima dodjele, dijeli na sljedeće kategorije:

- 1) Horizontalnu državnu pomoć,
- 2) Sektorsku državnu pomoć, i
- 3) Regionalnu državnu pomoć.

Takođe, državna pomoć u Evropskoj uniji dodjeljuje se i kao naknada za pružanje usluge od opšteg ekonomskog interesa (UOEI), i kao pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć).

Horizontalna državna pomoć je pomoć koja se primjenjuje u svim industrijama, Horizontalne državne pomoći usmjerene na rješavanje problema koji mogu nastati u bilo kojoj industriji. Dodjeljuju se većem broju korisnika, bez davanja prednosti ranije određenim (poznatim) ekonomskim aktivnostima, privrednim društvima, proizvodima i uslugama i na taj način narušava konkurenciju u manjem obimu nego sektorske pomoći.

Sektorska državna pomoć primjenjuje se na određene industrije, odnosno namijenjena tačno utvrđenim sektorima i aktivnostima, narušavajući ili prijeteci da naruši konkurenciju na tržištu u većem obimu. Upravo iz razloga selektivnosti kod dodjele ove vrste pomoći, a naročito kada se radi o npr. sektorima čelika, uglja, sintetičkih vlakana i brodogradnje, EU primjenjuje specifična pravila. Ono što je bitno napomenuti za Crnu Goru, neka od ovih pravila su ugrađena u posebne protokole SSP-a.

Regionalna državna pomoć se dodjeljuje sa ciljem podsticanja privrednog razvoja nerazvijenih, odnosno manje razvijenih regiona, prije svega onih u kojima je životni standard izuzetno nizak ili u kojima vlada velika nezaposlenost. Ova kategorija državne pomoći se dodjeljuje privrednim subjektima u regionima gdje se ulaganja smatraju opravdanim zbog postojanja ekonomskih, prirodnih, socijalnih i/ili drugih nedostataka.

Usluge od opšteg ekonomskog interesa (UOEI) su usluge koje organi vlasti država članica na nacionalnom, regionalnom ili nivou lokalnih zajednica, klasifikuju kao one koje su od opšteg interesa i zbog toga je država u obavezi da ih servisira. Ova kategorija obuhvata kako ekonomske, tako i neekonomske aktivnosti, ali su samo ekonomske aktivnosti predmet posebnog EU zakonodavstva koje se odnosi na unutrašnje tržište i konkurenciju.

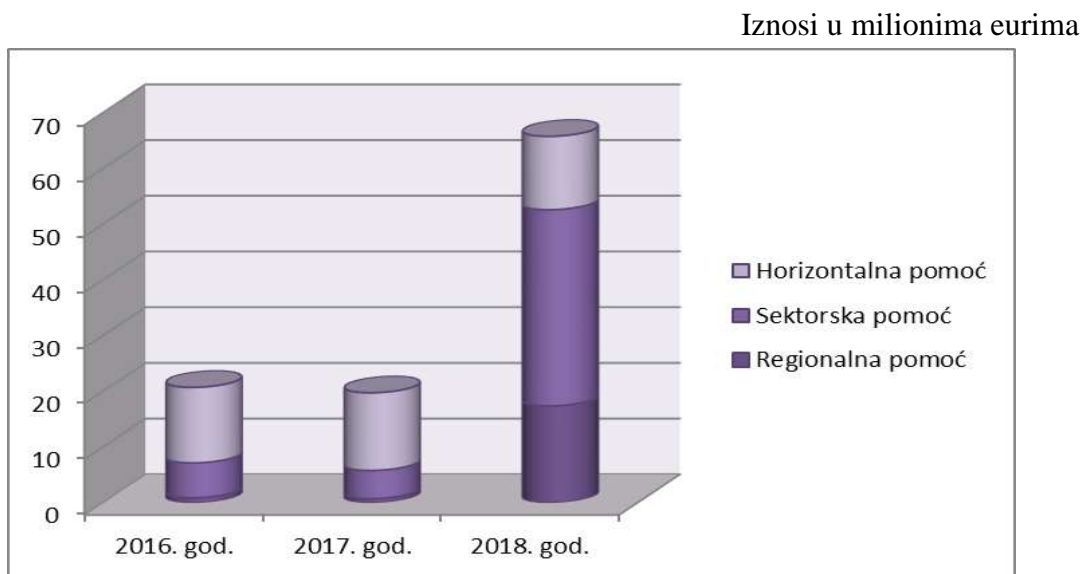
Pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć) je pomoć dodijeljena jedinstvenom privrednom društvu tokom bilo kojeg perioda od tri fiskalne godine koja ne prelazi 200.000 eura, odnosno 100.000 eura za obavljanje komercijalnog prevoza tereta u drumskom saobraćaju.

Tabela 4: Ukupno dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u 2016, 2017 i 2018. godini po kategorijama

Iznosi u milionima eura

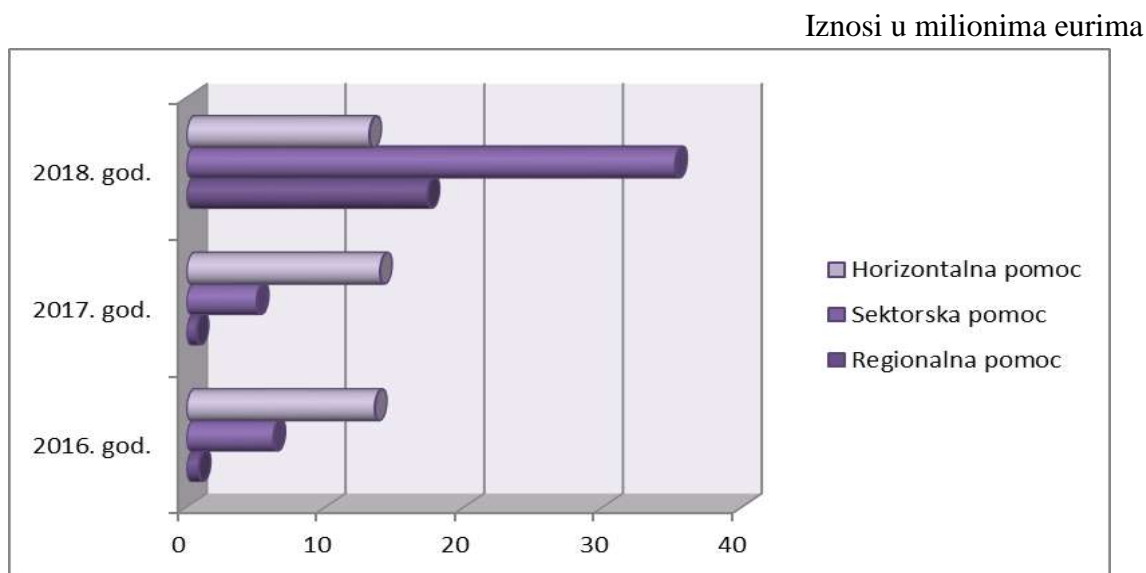
Kategorija	2016.	Učešće%	2017.	Učešće%	2018	Učešće%
1.Horizontalne pomoći	13,570	65,51	13,951	70,67	13.176	20,03
Obuka	0,000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zapošljavanje	4,660	22,50	3,091	15,66	3,201	4,87
MSP	8,407	40,58	10,860	55,01	0,00	0,00
Sanacija i restrukturiranje	0,000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Otklanjanje štete nastalih usled prirodnih nepogoda	0,000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Zaštita životne sredine	0,000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Istraživanje i razvoj	0,503	2,43	0,00	0,00	0,352	0,53
Obnovljivi izvori energije	0,00	0,00	0,00	0,00	9,623	14,63
Ostale pomoći	0,000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.Sektorske državne pomoći	6,266	30,25	5,062	25,64	35,229	53,55
Rudarstvo	0,000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Čelik	0,000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saobraćaj	1,179	5,69	1,231	6,24	13,398	20,37
Poljoprivreda i ribarstvo	0,620	2,99	0,424	2,15	17,712	26,92
Kultura, informisanje i sport	4,467	21,57	3,407	17,25	4.118	6.26
Brodogradnja	0,000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Finansijske usluge	0,000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostali sektori	0,000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
3.Regionalna pomoć	0,879	4,24	0,728	3,69	17,376	26,42
Ukupno	20,715	100,00	19,741	100,00	65,781	100

Slika 2: Struktura ukupne državne pomoći u Crnoj Gori u 2016, 2017 i 2018. godini

Podaci iskazani u Tabeli 4. i na Slikama 2. i 3. o učešću pojedinih kategorija državne pomoći u ukupnom iznosu dodijeljene državne pomoći u Crnoj Gori, pokazuju da je u 2018. godini, u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći učešće horizontalne pomoći 20,03%, sektorske 53,55%¹¹ i regionalne 26,42 %.

Slika 3: Struktura državne pomoći u Crnoj Gori u 2016, 2017 i 2018. godine

¹¹ Veće učešće sektorske pomoći u ukupno dodijeljenim državnim pomoćima odnosi se na promijenjenu metodologiju izvještavanja od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, i dodijeljenih državnih pomoći od strane Ministarstva saobraćaja i pomorstva ovom sektoru. U vezi sa navedenim, iako se prikazuju u godišnjem izvještaju o dodijeljenim državnim pomoćima, podsticaji u sektoru poljoprivrede i ribarstva nisu državna pomoć u smislu Zakona o kontroli državne pomoći, već će ovi podsticaji biti regulisani posebnom regulativom koja se odnosi na državnu pomoć u ovim sektorima, u skladu sa EU pravilima.

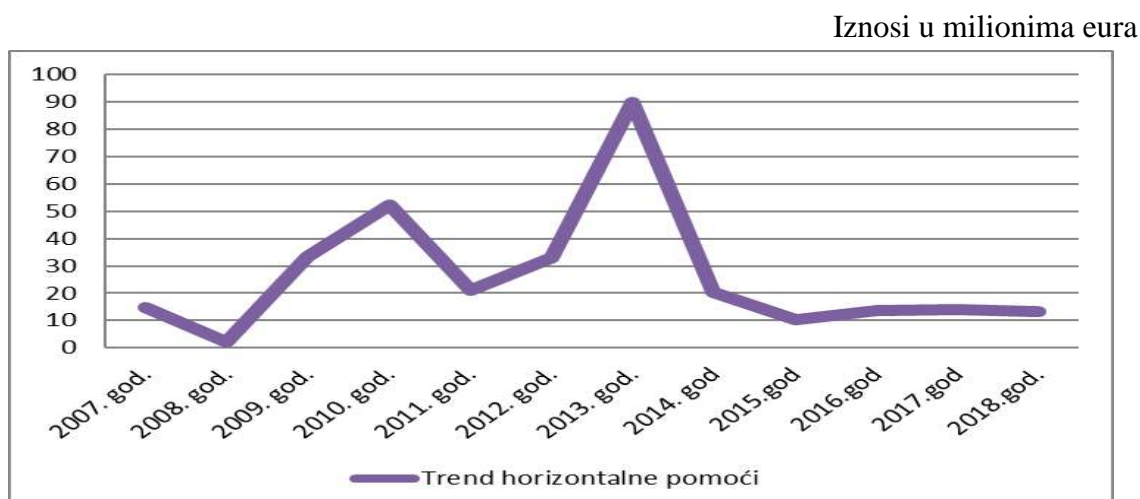
4.1. Horizontalna državna pomoć

Tabela 5: Horizontalna državna pomoć u Crnoj Gori u 2016, 2017 i 2018. godini

Iznosi u hiljadama eura

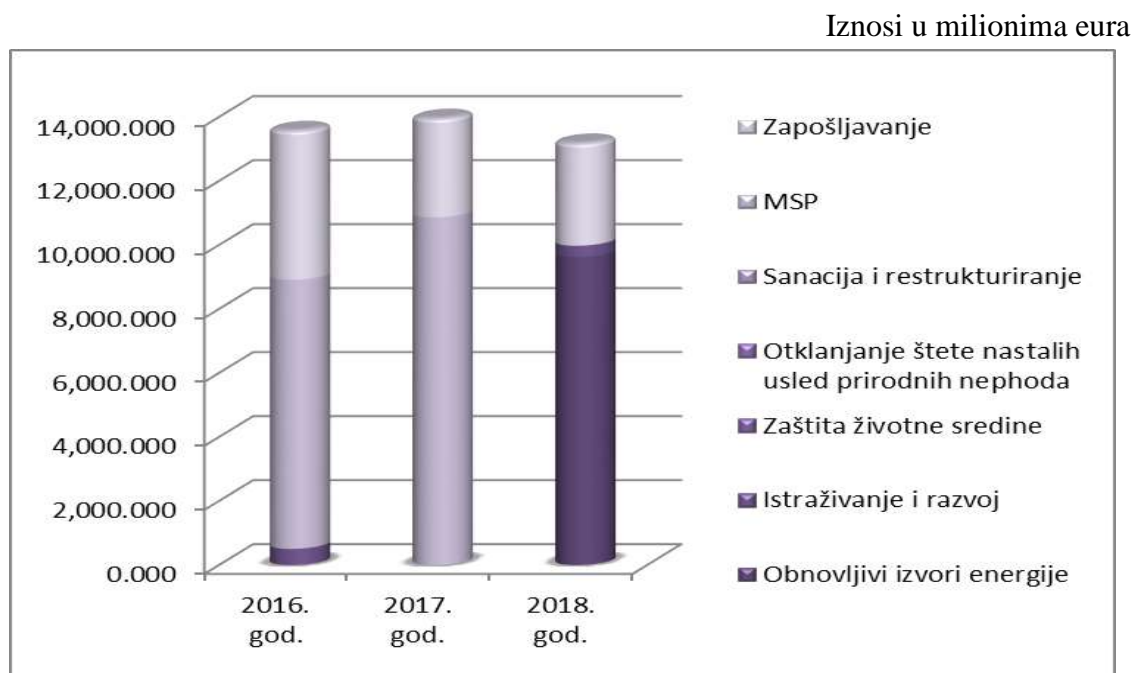
Vrsta horizontalne državne pomoći	2016	2017	2018	Indeks 17/16	Indeks 18/17
Obuka	0,000	0,000	0,000	0.00	0.00
Zapošljavanje	4.660,417	3.090,632	3.201,248	66.32	103.58
MSP	8.407,071	10.859,992	0,000	129.18	0.00
Sanacija i restrukturiranje	0,000	0,000	0,000	0.00	0.00
Otklanjanje štete nastalih usled prirodnih nepogoda	0,000	0,000	0,000	0.00	0.00
Zaštita životne sredine	0,000	0,000	0,000	0.00	0.00
Istraživanje i razvoj	502,731	0,000	351,7	0.00	0.00
Obnovljivi izvori energije	0,000	0,000	9.622,876	0.00	0.00
Ostale pomoći	0,000	0,000	0,000	0.00	0.00
Ukupno	13.570,219	13.950,624	13.175,826	102.8	94.44

Slika 4: Trend horizontalne pomoć

Prema podacima iskazanim u Tabeli 5, apsolutni iznos horizontalne državne pomoći je u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu smanjen je za 5,55 %, dok je u odnosu na 2016. godinu takođe smanjen za 2,91 %.

Slika 5: Struktura horizontalne državne pomoći u 2016, 2017 i 2018. godini

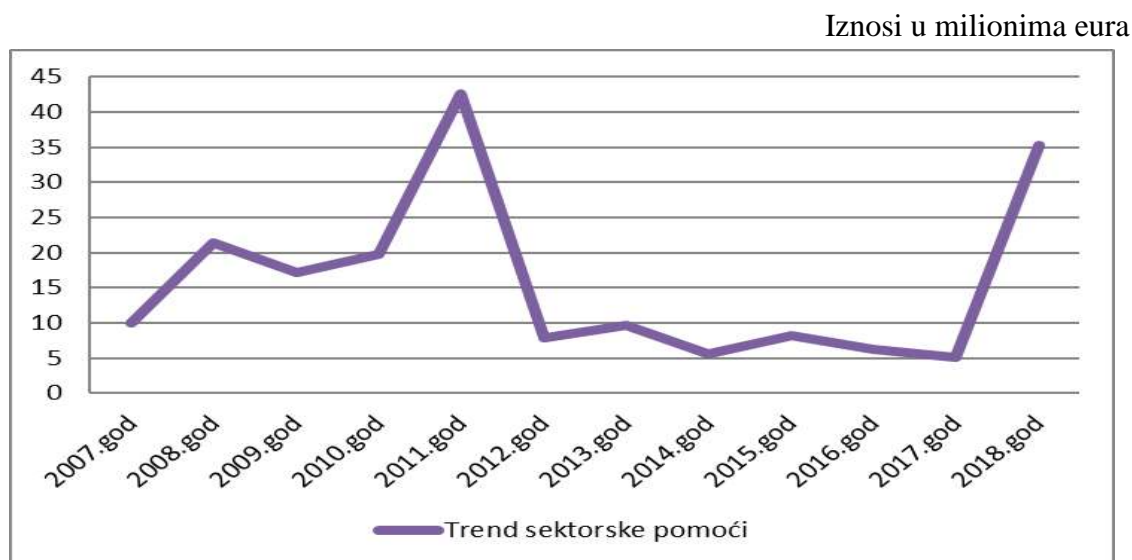
4.2. Sektorska državna pomoć

Tabela 6: Sektorska državna pomoć u Crnoj Gori u 2016, 2017 i 2018. godini

Sektor	Iznosi u milionima eura				
	2016	2017	2018	Index 17/16	Index 18/17
Rudarstvo	0,000	0,000	0,000	0.00	0.00
Čelik	0,000	0,000	0,00	0.00	0.00
Saobraćaj	1,179	1,232	13,398	104.49	1087.5
Poljoprivreda i ribarstvo	0,620	0,424	17,712 ¹²	68.39	4177.36
Kultura, informisanje i sport	4,467	3,406	4,118	76.25	120.9
Brodogradnja	0,000	0,000	0,000	0.00	0.00
Finansijske usluge	0,000	0,000	0,000	0.00	0.00
Ostali sektori	0,000	0,000	0,000	0.00	0.00
Ukupno	6,266	5,062	35,229	80.78	695.95

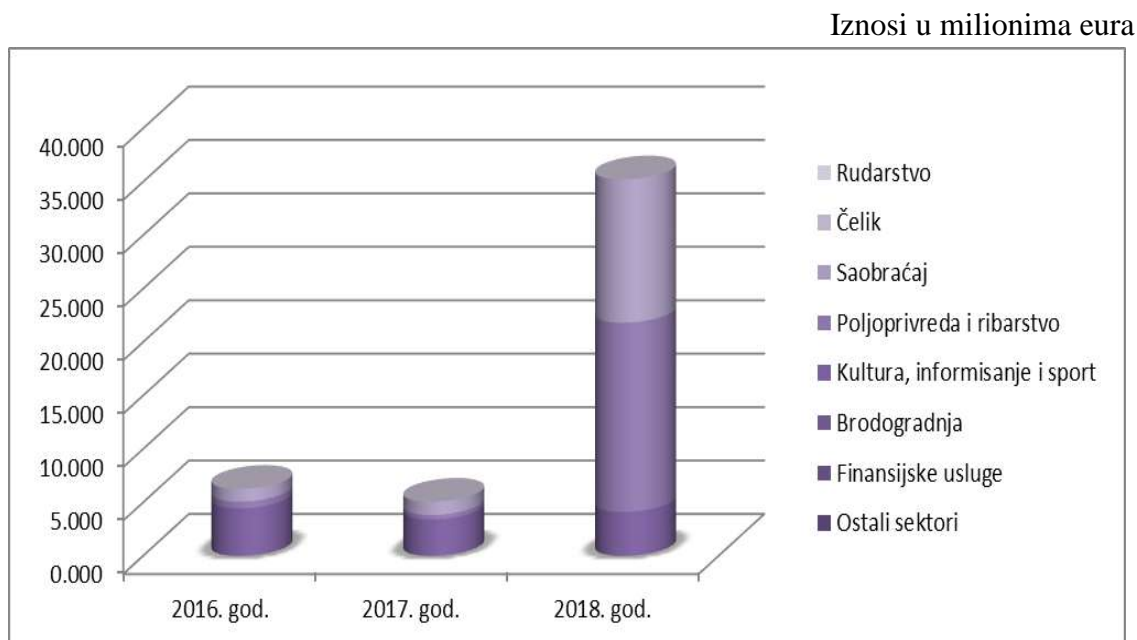
¹² Odstupanje u prikazanom iznosu dodijeljene državne pomoći u sektoru poljoprivrede, posledica je promijenjene metodologije prikaza ovih podataka od strane resornog ministarstva (dopis Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja Agenciji, akt broj 403-89/19-7 od 10. juna 2019. godine u kome je navedeno da dosadašnji izvještaji o dodijeljenoj državnoj pomoći u sektoru poljoprivrede i ribarstva iz prethodnih godina su sadržali podatke koji su tretirani kao državna pomoć, a što ne odgovara faktičkom stanju. Dalje se konstatuje da je potrebno da se greška koriguje na način što će se EK izvijestiti da podrška koja se daje sektorima poljoprivrede i ribarstva nema elementa državne pomoći, te se isključivo radi o razvojnim i podsticajnim mjerama, koje shodno nacionalnom zakonodavstvu nisu državna pomoć. Agencija posebno napominje odredbe člana 73(9) SSP-a, koji je prenešen i u nacionalno zakonodavstvo, član 1 stav 2 Zakona, kojim je precizirano da se isti ne primjenjuje na podsticaje za razvoj poljoprivrede i ribarstva. U vezi sa navedenim, iako se prikazuju u godišnjem izvještaju o dodijeljenim državnim pomoćima, podsticaji u sektoru poljoprivrede i ribarstva nisu državna pomoć u smislu Zakona o kontroli državne pomoći, već će ovi podsticaji biti regulisani posebnom regulativom koja se odnosi na državnu pomoć u ovim sektorima, u skladu sa EU pravilima.

Slika 6: Trend sektorske državne pomoći

Apsolutni iznos dodijeljene sektorske državne pomoći u 2018. godini je za 695,95% veći u odnosu na 2017. godinu, odnosno 562,22%¹³ veći u odnosu na 2016. godinu.

Slika 7: Struktura sektorske državne pomoći u Crnoj Gori u 2016, 2017 i 2018. godini

¹³ Porast od 695,95% u odnosu na 2017. godinu i 562,22% u odnosu na 2016. godinu, kada je u pitanju apsolutni iznos dodijeljene sektorske pomoći u 2018. godini, rezultat je promjene metodologije prikaza za sektor poljoprivrede, kao i zbog dodijeljene državne pomoći u sektoru saobraćaja.

4.3. Regionalna državna pomoć

Regionalna državna pomoć se dodjeljuje u cilju podsticanja razvoja manje razvijenih, odnosno nerazvijenih područja - regiona i usmjerena je na ublažavanje strukturnih problema i regionalne neravnomyjnosti u razvoju. Ova kategorija državne pomoći podrazumijeva mjere koje podstiču ekonomsku aktivnost, sa ciljem smanjenja ekonomskih, prirodnih, socijalnih i drugih razlika u tim područjima.

U 2018. godini, regionalna pomoć je iznosila 17.376.309,66 eura.

Tabela 7: Regionalna državna pomoć u Crnoj Gori u 2016, 2017 i 2018. godini

Pokazatelj	Iznosi u milionima eura				
	2016	2017	2018	Index 17/16	Index 18/17
Regionalna državna pomoć	0,879	0,728	17,376	82.82	2386.81

Regionalna pomoć u 2018. godini bila je dodjeljivana kroz sljedeće programe:

- 1) Ministarstvo ekonomije - Program podrške za modernizaciju prerađivačke industrije¹⁴, dodijeljena je pomoć u iznosu od 126.498 eura,
- 2) Ministarstvo ekonomije - Program podsticanja razvoja klastera u Crnoj Gori¹⁵ za 2018. dodijeljena je pomoć u iznosu od 101.357,5 eura,
- 3) Ministarstvo ekonomije - Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja¹⁶ za 2018. godinu, dodijeljena je pomoć u iznosu od 98.237,32 eura,
- 4) Ministarstvo ekonomije – Program za unapređenje inovativnosti u malim i srednjim preduzećima¹⁷ za 2018 godinu dodijeljena je pomoć u iznosu od 30.725 eura,
- 5) Ministarstvo ekonomije - Program podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća u Sjevernom regionu Crne Gore i manje razvijenim opštinama¹⁸ dodijeljen je iznos od 3.714,17eura,
- 6) Ministarstvo ekonomije - Program podrške razvoju zanatstva¹⁹ za 2018. godinu dodijeljen je iznos pomoći 1.275,00 eura,

¹⁴ U skladu sa Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-05/1 od 01.februara.2018. godine

¹⁵ U skladu sa Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-13/1 od 23.marta. 2018 godine

¹⁶ U skladu sa Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-14/2 od 16. marta 2018. godine

¹⁷ U skladu sa Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-15/2 od 16. marta 2018. godine

¹⁸ U skladu sa Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-09/1 od 17. februara 2012. godi.

- 7) Ministarstvo ekonomije je na osnovu Investicionog plana Mermera AD Danilovgrad, izvršilo odlaganje obaveza po osnovu koncesione nadoknade u iznosu od 60.517,11eura (ekvivalent subvencije 10.097,65 eura) i odlaganje obaveza po osnovu poreza i doprinosa u iznosu od 531.317,81 eura (ekvivalent subvencije 50.419,46 eura)²⁰.
- 8) Investiciono razvojni fond je na osnovu Godišnjeg programa rada IRF-a za 2018. godinu²¹ dodijelio pomoć u iznosu 9.354.119,00 eura.
- 9) Glavni grad Podgorica - Programu aktivnog stimulisanja preduzetništva²² dodijeljeno je 2.053,8 eura pomoći.
- 10) Opština Bijelo Polje je u 2018. godini na osnovu Odluke o olakšicama za privredna društva i preduzetnike koji posluju u okviru Biznis zona „Nedakusi“, „Cerovo“, „Vraneška dolina,“ i „Bistriška dolina“, („Sl.list Crne Gore - Opštinski propisi“ br.28/15)²³, dodijelila pomoć u iznosu od 5.440,79 eura.
- 11) Sekretarijat za razvojne projekte Vlade Crne Gore je u 2018. godini shodno Uredbi o podsticanju direktnih investicija²⁴ („Službeni list Crne Gore" broj 8/15 i 80/15) dodijelio pomoć privrednim društvima u iznosu od 330.000,00 eura.
- 12) Ministarstvo održivog razvoja i turizma je u 2018. godini dodijelio regionalnu pomoć na osnovu Investicionog plana AD Ski Resort – Kolašin 1450²⁵ u cilju povećanja turističke ponude sjevernog regiona a ujedno i podsticanja razvoja određene regije Crne Gore, odnosno izvršen je reprogram obaveza investitoru u iznosu 7.352,15eura.
- 13) Ministarstvo održivog razvoja i turizma – pomoć dodijeljena preduzeću Skijališta Crne Gore doo za pripremu zimske turističke sezone u iznosu 250.800 eura, koja nije bila prijavljena na ocjenu usklađenosti sa zakonom o kontroli državne pomoći.
- 14) Opština Tivat – prema raspoloživim informacijama, opština Tivat izvršila je otpis duga preduzeću Adriatic Marinas u iznosu od 5,6 miliona eura. Isto nije prijavljeno Agenciji na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.
- 15) Elektroprivreda Crne Gore (EPCG) je u toku 2018. godine povukla iznos od 2.084.654,00 eura iz Kredita od KfW banke, za rekonstrukciju i modernizaciju HE Piva, koja obuhvata rekonstrukciju hidromašinske i elektro opreme agregata A1, A2 i A3 i sopstvene potrošnje elektrane i rekonstrukciju građevinskih objekata. Iznos sredstava od 2.084.654,00 eura, EPCG povukla iz kredita po

¹⁹ U skladu sa Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-23/2 od 25. juna 2018. godine

²⁰ U skladu sa Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-60/1 od 4. jula 2016. godine

²¹ U skladu sa Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-73/2 od 22. decembra 2017. god.

²² U skladu sa Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-30/1 od 20. maj 2016. godine

²³ U skladu sa Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-21/3 od 07. maja 2018. godine

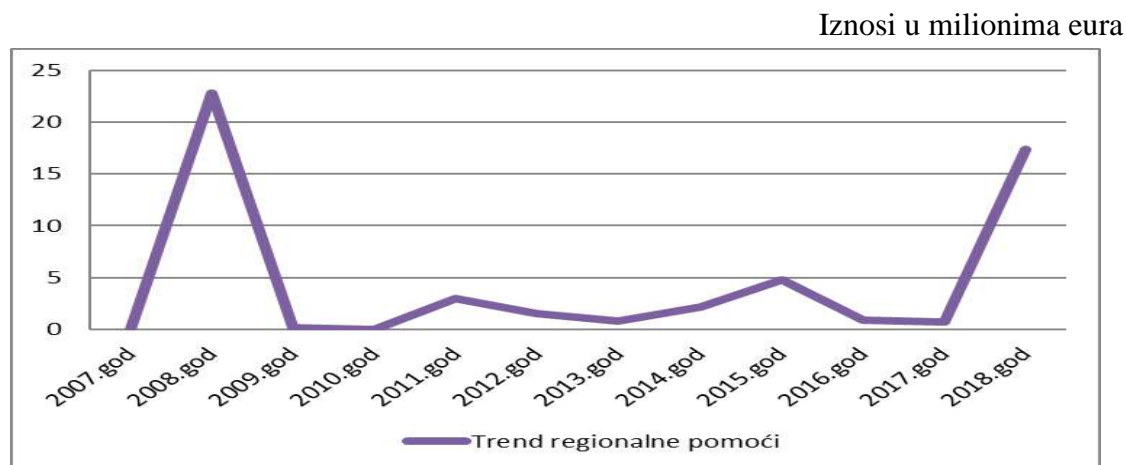
²⁴ U skladu sa Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-114/1 od 23. decembra 2015. godine

²⁵ U skladu sa Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-56/1 od 23. septembra 2013. godine

osnovu Ugovora o kreditu zaključenog u decembru 2007. godine. Iznos državne pomoći, odnosno ekvivalent subvencije je 208.465,40 eura.“²⁶

- 16) Ministarstvo ekonomije dodijelilo je pomoć Crnogorskom elektro-prenosnom sistemu (CGES) u vidu izdavanja garancije za kreditno zaduženje dvije tranše u iznosu od 7.445.753,87 eura kod EBRD i iznosu od 511.786,57 eura kod KfW banke za projekat Interkonektivni kabl, u iznosu državne pomoći kao ekvivalenta subvencije 795.754,04 eura²⁷

Slika 8: Trend regionalne državne pomoći

5. USLUGE OD OPŠTEG EKONOMSKOG INTERESA (UOEI) I POMOĆI MALE VRIJEDNOSTI (*DE MINIMIS* POMOĆI)

Prateći preporuke Evropske komisije u Poglavlju 8, u dijelu koji se odnosi na politiku državne pomoći, u martu 2014. godine Vlada Crne Gore je donijela Uredbu o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći, kojom je stvoren pravni osnov za potpuno usklađivanje crnogorskog zakonodavstva iz oblasti državne pomoći sa pravnom tekovinom Evropske unije. Nova uredba odgovorila je na izazove u procesu pregovaranja u ovoj oblasti na način što je Ministarstvu finansija, kao nosiocu politike državne pomoći u Crnoj Gori, data mogućnost da direktno objavljuje prevode pravila o državnoj pomoći koje donose institucije Evropske unije i na taj način u potpunosti uskladi svoje zakonodavstvo sa evropskim.

Na osnovu ove Uredbe, u avgustu 2014. godine, donijet je Pravilnik o listi pravila državne pomoći u kojem su, između ostalih, *objavljeni Odluka Komisije od 20. decembra 2011. godine o primjeni člana 106 stav 2 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na državne pomoći u obliku naknada određenim preduzetnicima kojima je povjereno obavljanje usluga od opšteg ekonomskog interesa i Uredba Komisije (EU),*

²⁶ Prvi zakon u ovoj oblasti, Zakon o kontroli državne podrške i pomoći, donešen je 14. maja 2007. godine.

²⁷ U skladu sa Rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-8/2 od 5. februara 2013. godine

br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći).

Prateći dinamiku izmjena akata na nivou Evropske unije, dopunama navedenog pravilnika u januaru 2015. godine objavljen je još jedan set akata, među kojima i *Okvir Evropske unije za državnu pomoć u obliku naknada za javne usluge*.

Na ovaj način stvoren je pravni osnov za primjenu pravila državne pomoći na usluge od opšteg ekonomskog interesa i pomoći male vrijednosti.

5.1. Usluge od opšteg ekonomskog interesa (UOEI)

Usluge od opšteg ekonomskog interesa (UOEI) su usluge koje organi vlasti država članica na nacionalnom, regionalnom ili nivou lokalnih zajednica, klasifikuju kao one koje su od opšteg interesa i zbog toga je država u obavezi da ih servisira. Ova kategorija obuhvata kako ekonomske, tako i neekonomske aktivnosti, ali su samo ekonomske aktivnosti predmet posebnog EU zakonodavstva koje se odnosi na unutrašnje tržište i konkurenciju.

Koncept usluga od opšteg ekonomskog interesa brzo se razvijao u Evropskoj uniji u toku zadnje dvije decenije. Usaglašen je sa idejom da ekonomija treba da se razvija na opštu korist a država je dužna da interveniše kad god tržište nije sposobno da pruži ono što je od ključne važnosti za građane.

Države članice imaju visok stepen diskrecionog prava prilikom definisanja date usluge kao usluge od opšteg ekonomskog interesa. Međutim, države bi trebalo da definišu UOEI na osnovu kriterijuma opšteg interesa za sve građane i pod uslovima koji nisu obavezno isti kao tržišni.

Da bi povećala pravnu sigurnost, naročito nakon presude u slučaju Altmark²⁸, i da bi smanjila teret prijava u ovoj oblasti, EK je donijela „paket“ akata za finansiranje UOEI, koji je i Crne Gora u obavezi da primjenjuje.

²⁸ Kriterijumi iz predmeta Altmark: privredno društvo primalac mora zaista da ima obavezu pružanja usluge od opšteg ekonomskog interesa koja mora biti jasno definisana, parametri na osnovu kojih se kompenzacija izračunava moraju se utvrditi unaprijed na objektivan i transparentan način, kompenzacija ne smije preći ono što je potrebno da se pokriju svi troškovi ili dio troškova nastalih u ispunjavanju obaveza pružanja javnih usluga, uzimajući u obzir odgovarajuće primitke i opravdanu dobit i visina potrebne kompenzacije mora se odrediti na osnovu analize troškova koje bi imalo prosječno dobro vođeno privredno društvo adekvatno opremljeno odgovarajućim sredstvima, ukoliko nije izabrano procedurom javnih nabavki.

Tabela 8: Pregled iznosa pomoći dodijeljenih za UOEI u 2018. godini

Iznosi u eurima

Usluge od opšteg ekonomskog interesa		
Davaoc državne pomoći	Korisnik državne pomoći	Iznos državne pomoći
Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Nacionalni parkovi Crne Gore	928.549,99
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	Željeznički prevoz Crne Gore	2.800.000,00
Opština Danilovgrad	Prevoznici	3.743,64
Ministartstvo kulture	Podrška razvoju medijskog pluralizma	151.700,00
Agencija za elektronske medije	Pomoć komercijalnim radio emiterima ²⁹	264.280,00
Ukupan iznos		4.148.273,63

5.2. Pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći)

Pomoć male vrijednosti (*de minimis* pomoć) je pomoć dodijeljena privrednom društvu tokom perioda od tri fiskalne godine koja ne prelazi iznos od 200.000,00 eura, odnosno ne prelazi 100.000,00 eura za privredno društvo koje obavlja aktivnost komercijalnog prevoza tereta u drumskom saobraćaju.

Naime, javno finansiranje koje ispunjava kriterijume iz člana 107 stava 1 Ugovora o funkcionisanju EU smatra se državnom pomoći, pa se uvijek mora prijaviti Komisiji. Međutim, u skladu s članom 109. Ugovora, Savjet EU može odrediti kategorije pomoći koje se izuzimaju od obaveze prijave. Na osnovu Uredbe (EZ) br. 994/98, Savjet je, u skladu s članom 109 Ugovora, odlučio da pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) mogu predstavljati takvu kategoriju.

Na osnovu iznijetog, smatra se da pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) dodijeljene jednom privrednom društvu u određenom periodu koje ne prelaze utvrđeni iznos, ne ispunjavaju sve kriterijume iz člana 107 stava 1 Ugovora i samim tim ne podliježu postupku prijave.

Posebno ukazujemo da pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) ne ulaze u ukupan iznos dodijeljenih državnih pomoći, pa se samim tim o njima i ne izvještava, već su davaoci dužni da vode evidencije o dodijeljenim *de minimis* pomoćima.

²⁹ Na osnovu rješenja Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-33/1 od 2. juna 2015. godine

U 2018. godini, dodijelejne *de minimis* pomoći bile su kakao slijedi:

Prepoznajući veoma otežane uslove poslovanja svih radio i TV emitera na crnogorskoj medijskoj sceni, Radio-difuzni centar d.o.o. (RDC) je početkom 2017.godine ukazao Ministarstvu ekonomije na problem u vezi sa neizmirenim obavezama komercijalnih i lokalnih emitera po osnovu pruženih usluga od strane RDC-a. Usvajajući predmetnu informaciju koju je pripremiло Ministarstvo ekonomije, Vlada Crne Gore je donijela Zaključak br. 07-522 od 17.03.2017.godine kojim je obavezala Ministarstvo finansija i Ministarstvo ekonomije da u periodu 2017-2021.godina u predefinisanim godišnjim iznosima obezbijede transfer ukupno 1.597.092,72 eura RDC-u. Ovaj iznos predstavlja 36 mjesečnih faktura svih emitera, uz uslov da je iznos pojedinačne pomoći po emiteru ograničen do maksimalnog iznosa do 200.000,00 eura što je definisano Pravilnikom o listi pravila državne pomoći, prilogom 4a - Uredba Komisije (EU), br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (*de minimis* pomoći) (32013R1407, SL L 352, 24.12.2013, str. 1-8) („Sl. list CG“, br. 35/14, 02/15, 38/15 i 20/16). Svaka tranša uplate iz budžeta, počev od 2018. godine, uslovljena je dobijanjem potvrde RDC-a da su emiteri izmirili redovne obaveze iz prethodnih godina (počev od 2017.godine) po ovom osnovu. Emiterima koji su uredno izvršavali svoje ugovorene obaveze dodijeljeni iznos se računa kao pretplata što obezbjeđuje ravnopravan odnos na tržištu. U skladu sa navedenim, rješenjem broj 346-22/2018-5 od 21. marta 2018. godine odobrena je isplata 188.787,07EUR, rješenjem broj 346-22/2018-6 od 28. maja 2018. godine odobrena je isplata 2.089,05EUR, a rješenjem broj 346-217/2018-2 od 05. septembra 2018. godine odobrena je isplata 2.468,55EUR, što je ukupno 193.344,67EUR.

Zavod za zapošljavanje Crne Gore u skladu sa članom 39 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom („Službeni list CG“, br. 49/2008, 73/2010, 39/2011 i 55/2016), a posredstvom linije „grant šeme“ dodjeljuje sredstva za finansiranje projekata koji imaju za cilj unapređenje profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom. Po ovom osnovu Zavod za zapošljavanje je u 2018. godinu dodjelio 2.647.110,54 eura, u iznosima koji po pojedinom korisniku ne prelaze 200.000,00 eura.

Na osnovu izvještaja Područnih jedinica Poreske uprave, u 2018. godini podnijeti su zahtjevi za dodjelu državne pomoći, u skladu sa članovima 32, 32a i 32b Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica („Sl. list CG“, broj 62/13 i 60/14) i članovima 31, 31a i 31b Zakona o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list CG“, broj 61/13). Ukupan iznos dodijeljene pomoći na osnovu ove dvije šeme, odnosno zakona, iznosi 337.500,00 eura, s tim da pojedinačni iznosi, po pojedinačnom privrednom subjektu, ne prelaze maksimalan iznos od 200.000,00 eura.

Invensticiono razvojni fond je dodijelio pomoći male vrijednosti u iznosu 27.033 eura, po kreditnoj liniji *Podršku preduzećima, održavanja i/ili poboljšanja likvidnosti*.

Tabela 9: Pregled iznosa *de minimis* pomoći dodijeljenih u 2018. godini

Iznosi u eurima

Ministarstvo ekonomije - Pomoć radio difuznim emiterima	193.344,67
ZZZCG-Program dodjele bespovratnih sredstava za Finansiranje projekta zapošljavanja lica sa invaliditetom – „Grant šeme“	2.647.110,54
Poreska uprava	337.500
IRF-kreditni za likvidnost	27.033
Ukupno:	3.204.988,21

6. PREGLED POMOĆI U POLJOPRIVREDI

Izveštaj za 2018. godinu sadrži i podatke o dodijeljenim sredstvima za razvojne i podsticajne mjere u sektoru poljoprivrede. Pomoć dodijeljena sektoru poljoprivrede je posebno prikazana, u skladu sa članom 73(9) SSP-a i članom 1 stav 2 Zakona, kojim se ukazuje da se zakon ne primjenjuje za namjene podsticaja razvoja poljoprivrede i ribarstva.

Ukupan iznos pomoći u poljoprivredi u 2018. godini iznosi 17.712.272,32 eura.

Izveštaj sadrži pregled pomoći datih od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, na osnovu podsticajnih mjera sadržanih u Agrobudžetu. Ukupno dodijeljena pomoć iz Agrobudžeta u 2018. godini iznosi 17.609.399,9 eura.³⁰

Izveštaj sadrži pregled pomoći date od strane opština:

- Danilovgrad - poljoprivrednim proizvođačima za otkup mlijeka iznos od 7.772,42 eura,
- Rožaje - za podsticaj razvoja poljoprivrede iznos 21.450 eura, i
- Kolašin - za podsticaj razvoja poljoprivrede u iznosu od 3.650 eura.

7. DRŽAVNA POMOĆ PO REGIONIMA I OPŠTINAMA

Vlada Crne Gore je u martu mjesecu 2014. godine donijela Odluku o izmjenama i dopunama odluke o mapi regionalnih pomoći („Službeni list Crne Gore“, broj 22/12 i 31/14), kojom je cijela teritorija Crne Gore, u skladu sa SSP-om i NUTS Regulativom EU (RSC), određena kao područje gdje je životni standard izuzetno nizak ili gdje postoji velika nezaposlenost. Maksimalni dozvoljeni intenzitet regionalne pomoći, izražen u bruto ekvivalentu pomoći, shodno navedenoj Odluci, za velika društva iznosi 50%, za srednja 60% i mala 70% vrijednosti investicije na cijeloj teritoriji Crne Gore.

³⁰ Podaci Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, akt broj 403-89/19-7 dostavljen Agenciji 10. juna 2019. godine

U daljem tekstu daje se tabelarni prikaz državne pomoći dodijeljene po regionima i opštinama, koristeći se klasifikacijom propisanom odredbama člana 4 Zakona o regionalnom razvoju („Službeni list Crne Gore“, br. 20/11 i 26/11). Napominjemo da se za određene pomoći dodijeljene po programima ministarstava nauke, kulture i ekonomije nije sa preciznošću mogao utvrditi krajnji korisnik sredstava, pa samim tim ni region, odnosno opština kojoj je pomoć dodijeljena.

Tabela 10: Državna pomoć po regionima

Iznosi u eurima

Regije	Ukupna državna pomoć po regionima (eur)	%
Sjeverna	3,026,322.47	4.60
Središnja	30,937,729.88	47.03
Južna	13,358,146.65	20.31
Ostalo	18,458,794.38	28.06
Ukupno Σ	65,780,993.38	100.00

Tabela 11: Državna pomoć po opštinama

Iznosi u eurima

Opština	Ukupna državna pomoć po opštinama (eur)	%
Andrijevica	130,062.41	0.20
Berane	286,569.34	0.44
Bijelo Polje	990,840.10	1.51
Gusinje	18,286.00	0.03
Kolašin	254,266.29	0.39
Mojkovac	501,065.08	0.76
Petnjica	49,585.05	0.08
Plav	19,309.40	0.03
Pljevlja	203,888.11	0.31
Plužine	40,138.46	0.06
Rožaje	322,118.32	0.49
Šavnik	67,712.66	0.10
Žabljak	142,481.25	0.22
Cetinje	1,759,429.62	2.67
Danilovgrad	447,679.05	0.68
Nikšić	2,324,386.81	3.53
Tuzi	11,956.57	0.02
Podgorica	26,394,277.83	40.12
Bar	503,607.04	0.77
Budva	454,144.28	0.69
Herceg Novi	421,603.86	0.64
Kotor	5,851,184.33	8.89

Tivat ³¹	5,909,727.14	8.98
Ulcinj	217,880.00	0.33
Ostalo ³²	18,458,794.38	28.06
Ukupno (Σ)	65,780,993.38	100.00

8. VRSTE (INSTRUMENTI) DODJELE DRŽAVNE POMOĆI

Dodijeljena državne pomoći predstavlja korist za primaoca državne pomoći i ta korist se mjeri u odnosu na konkurente kojima ista nije dodijeljena. Krajnja finansijska korist za primaoca u velikoj mjeri zavisi od vrste (instrumenta) dodjele.

Državna pomoć dodijeljena iz javnih sredstava, u zavisnosti od vrste (instrumenta) dodjele, prikazuje se kao stvarni ili potencijalni javni rashod. U 2018. godini državne pomoći u Crnoj Gori su dodjeljivane kao:

- a. subvencije;
- b. poreske olakšice (otpisi, odlaganja plaćanja poreza i doprinosa);
- c. zajmovi sa nižim kamatnim stopama; i
- d. garancije.

Primjena metodologije utvrđene Pravilnikom o sadržaju godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći je razlog što se, u nastavku ovog izvještaja, daje pregled vrsta (instrumenata) dodjele državne pomoći za 2018. godinu.

³¹ Opština Tivat – prema raspoloživim informacijama, opština Tivat izvršila je otpis duga preduzeću Adriatic Marinas u iznosu od 5,6 miliona eura. Isto nije prijavljeno Agenciji na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

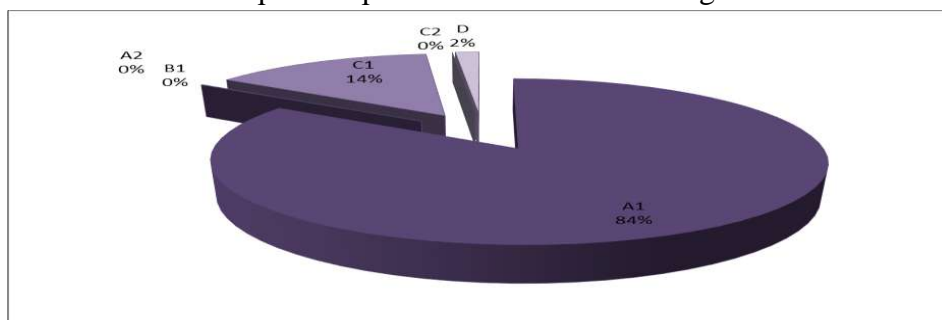
³² Odnosi se na pomoći za koje krajnji korisnik nije mogao biti utvrđen, pa samim tim ni opština/region: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja nije dostavilo podatke o krajnjim korisnicima podsticaja (iznos od 17.609.399,9 eura), Ministarstvo sporta, podrška organizaciji velikih međunarodnih takmičenja i učešće u međunarodnim takmičenjima, u iznosu 110.805,00 eura, Ministarstvo kulture: Sufinansiranje realizacije koncerta Miloša Karadaglića i Crnogorskog simfonijskog orkestra, finansijska pomoć u realizaciji projekta "Leksikon crnogorskih likovnih umjetnika Vojvodine"; sufinansiranje troškova prevoda romana "Sin" autora Andreja Nikolaidisa, koji je na osnovu ugovora sa izdavačkom kućom Salento books realizovao prevodilac Serfej Roić; finansijska pomoć na ime troškova prevoda romana Dolazak, autora Andreja Nikolaidisa, Zavod za zapošljavanje Crne Gore po programima: Troškovi profesionalne rehabilitacije(6.986,15 eura), Profesionalna rehabilitacija (255.781,07 eura), Program osposobljavanja za samostalan rad (16090,86) eura; Program osposobljavanja za rad kod poslodavca (4.181,97 eura).

Tabela 12: Ukupno dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u 2018. godini prema vrstama (instrumentima) dodjele:

Iznosi u milionima eura

Kategorija	A1	A2	B1	C1	C2	D	Ukupno
1.Horizontalna državna pomoć	13.153	0.000	0.000	0.022	0.000	0.000	13.175
Obuka	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Zapošljavanje	3.201	0.000	0.000	0.020	0.000	0.000	3.221
MSP	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Sanacija i restrukturiranje	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Otklanjanje štete nastalih usled prirodnih nepogoda	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Zaštita životne sredine	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Istraživanje i razvoj	0.352	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.352
Obnovljivi izvori energije	9.623	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	9.623
2.Sektorska državna pomoć	35.229	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	35.229
Rudarstvo	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Čelik	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Saobraćaj	13.398	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	13.398
Poljoprivreda i ribarstvo	17.712	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	17.712
Kultura i informisanje	4.118	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	4.118
Brodogradnja	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Finansijske usluge	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Ostali sektori	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
3.Regionalna državna pomoć	6.948	0.068	0.000	9.357	0.000	1.004	17.377
Ukupno	55.330	0.068	0.000	9.379	0.000	1.004	65.781

Slika 9: Struktura državne pomoći po instrumentima u 2018. godini³³

- A1 – donacije, subvencije kamata, otpisi dugova i umanjeni iznosi prilikom prinudnih poravnanja;

³³ Iako se prikazuju u godišnjem izvještaju o dodijeljenim državnim pomoćima, podsticaji u sektoru poljoprivrede i ribarstva nisu državna pomoć u smislu Zakona o kontroli državne pomoći, već će ovi podsticaji biti regulisani posebnom regulativom koja se odnosi na državnu pomoć u ovim sektorima, u skladu sa EU pravilima.

- A2 – poreske olakšice (otpisi, odlaganja plaćanja poreza i doprinosa);
- B1 – učešće u udjelu u kapitalu, uključujući konverziju duga u akcijski kapital;
- C1 – zajmovi sa kamatnim stopama nižim od kamatne stope na finansijskom tržištu i zajmovi privrednim društvima u poteškoćama;
- C2 – ostale pomoći; i
- D – garancije

Na slici 9 dat je prikaz procentualnog učešća pojedinih instrumenata u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći.

8.1. Državne garancije kao instrument pomoći

Shodno odredbama Pravilnika o listi pravila državne pomoći („Sl. list CG“, br. 35/14, 02/15, 38/15 i 20/16), državnom pomoći se ne smatra garancija države za zajam korisniku, koji u posljednje dvije godine koje prethode davanju garancije, nije u finansijskim izvještajima iskazao rast gubitka, smanjenje prihoda, rast zaliha na skladištu, smanjenje priliva gotovine, rast zaduženosti i smanjenje vrijednosti imovine, pod uslovima da:

- korisnik zajma može na finansijskom tržištu dobiti zajam pod tržišnim uslovima;
- se garancija države daje za određeni iznos kredita, na određeno vrijeme;
- iznos garancije ne pokriva više od 80% kreditne obaveze;
- se za garanciju zaračunava tržišna cijena.

U svim slučajevima u kojima nisu kumulativno ispunjeni navedeni uslovi, državna garancija predstavlja pomoć koja se računa na osnovu posebne metodologije.

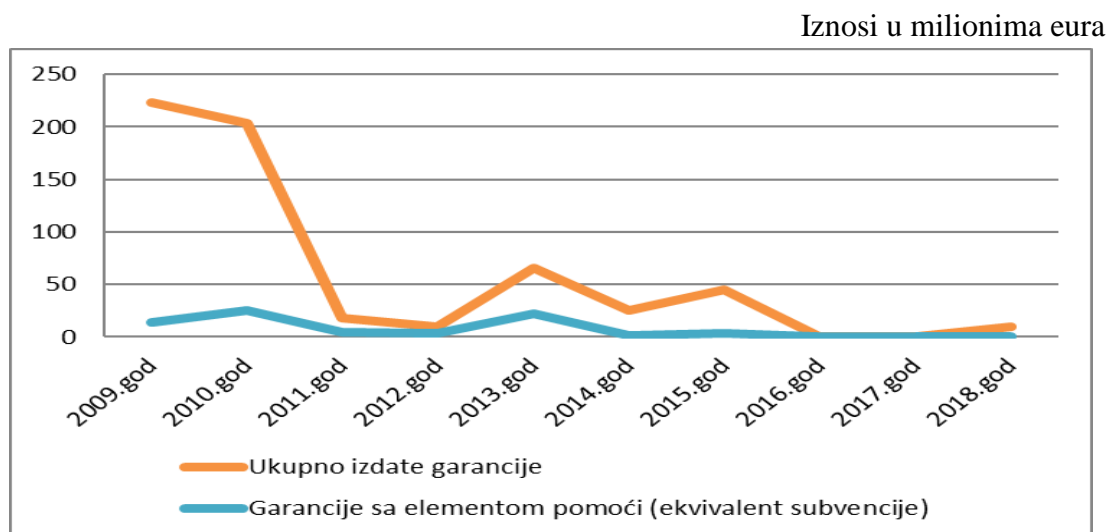
Kod pojedinačnih garancija element pomoći se računa kao razlika između tržišne cijene garancije i cijene koja je stvarno plaćena za garanciju. Međutim, kada se tržišna cijena garancije ne može odrediti, element pomoći računa se kao protivvrijednost pomoći u obliku kredita pod povoljnim uslovima, odnosno kao razlika između tržišne kamate koju bi privredno društvo platilo bez državne garancije i kamate po kojoj je kredit dobijen zahvaljujući državnoj garanciji, a nakon odbitka svih plaćenih premija. Državna garancija će se računati u cjelokupnom iznosu, odnosno u iznosu kojim se garantuje za određeni kredit kada:

- postoji vjerovatnoća da korisnik kredita pokrivenog državnom garancijom neće biti u mogućnosti da vrati taj kredit;
- je aktivirana zbog nemogućnosti korisnika kredita da ga vraća, i država preuzima otplatu kredita; i
- otplatu nedospjele kreditne obaveze preuzima država uz otpis duga korisniku kredita.

Tabela 13: Državne garancije kao element pomoći

		Iznosi u milionima eura									
DRŽAVNE GARANCIJE	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Ukupno izdate garancije	223,199	203,410	18,170	10,000	66,200	25,000	45,280	0	0	10,042	
Garancije sa elementom pomoći (ekvivalent subvencije)	14,062	25,577	5,092	3,883	22,165	2,000	4,000	0	0	1,004	
Aktivirane garancije	-	-	30,241	19,545	85,055	9,569	0	0	0	0	

Slika 10: Trend ukupno izdatih garancija i garancija sa elementom pomoći

9.2. Analiza efekata³⁴

9. ANALIZA EFEKATA DODIJELJENIH DRŽAVNIH POMOĆI

9.1. Razlozi i osnov za analizu efekata

Pravilnikom o izmjeni i dopunama pravilnika o sadržaju godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći koji je Ministarstvo finansija donijelo u aprilu 2012. godine, ustanovljena je obaveza davalaca državne pomoći da Komisiji za kontrolu državne pomoći, zajedno sa podacima o dodijeljenim državnim pomoćima, dostave podatke o očekivanim i ostvarenim efektima dodijeljene državne pomoći.

³⁴ Efekti državne pomoći dostavljeni od strane davalaca

Uredbom o dopuni Uredbe o načinu i postupku podnošenja prijave državne pomoći, koju je Vlada Crne Gore usvojila u oktobru mjesecu 2012. godine, dodate su dvije nove kolone u Obrascu prijave državne pomoći kojim se davaocima državne pomoći uvodi obaveza da prilikom prijave državne pomoći, određuju polazne vrijednosti (referentne pokazatelje o zatečenom stanju), kao i pokazatelje (kriterijume, indikatore kojima se prate ostvareni efekti državne pomoći), kako bi se lakše i preciznije pratili ostvareni efekti dodijeljene državne pomoći. Napominjemo da je Uredba objavljena u Službenom listu Crne Gore broj 12/13 od 1. marta 2013. godine i da se ista primjenjuje od 9. marta 2013. godine.

Takođe, ukazujemo da je zbog gore navedenih razloga, analiza efekata većinom opisnog karaktera, zbog čega nisu mogli biti do kraja kvantifikovani efekti dodijeljenih državnih pomoći.

U većini zemalja članica Evropske unije pripremaju se različite vrste detaljnih i opisnih izvještaja. Crna Gora se odlučila za evidentiranje očekivanih i ostvarenih efekata dodijeljene državne pomoći. Analiza efektivnosti dodijeljene državne pomoći sadrži dobru osnovu za donošenje odluka koje se odnose na implementaciju i sprovođenje individualnih i šema državnih pomoći.

U daljem tekstu daje se sažet pregled pojedinih ocjena efektivnosti dodijeljenih državnih pomoći u 2018. godini.

9.2. Analiza efekata³⁵

MINISTARSTVO EKONOMIJE

1. Program za unapređenje inovativnosti u malim i srednjim preduzećima za 2018. godinu

Program za unaprjeđenje inovativnosti malih i srednjih preduzeća za 2018. godinu - Projekat finansijske podrške malim i srednjim preduzećima. Cilj Programa je jačanje poslovnih performansi mikro, malih i srednjih preduzeća kroz sufinansiranje korišćenja konsultanskih usluga u realizaciji inovativnih aktivnosti.

Finansijska podrška je zasnovana na principu sufinansiranja dijela troškova angažovanja spoljnih konsultanata (Pravno lice koje pruža konsultantske usluge: konsultantske firme, naučno-istraživačke ustanove, naučno-tehnološki parkovi, centri izvrsnosti, inovaciono-preduzetnički centari i poslovni inkubatori.), za realizaciju inovativne aktivnosti preduzeća.

³⁵ Efekti državne pomoći dostavljeni od strane davalaca

Princip je da preduzeće finansira 100% svih troškova do završetka inovativne aktivnosti za koju konkuriše, a onda mu se nakon podnesene dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstva ugovorene aktivnosti, od strane Ministarstva ekonomije odobrava refundacija dijela troškova u iznosu do 50% opravdanih troškova odnosno maksimalno 3.500 €, bez PDV. Inovativne aktivnosti koje su predmet sufinansiranja odnose se na inovacije proizvoda, inovacije poslovnog procesa, inovacije u organizaciji i inovacije u marketingu.

U 2018. godini Ministarstvo ekonomije je raspisalo 2 Javna poziva u ukupnom trajanju od 60 dana. U okviru raspisanih Javnih poziva prijavljeno je ukupno 19 preduzeća, od kojih je 9 preduzeća ispunilo uslove i kriterijume Programa. Shodno procedurama Programa, Ministarstvo ekonomije je u 2017. godini potpisalo Ugovore o sufinansiranju sa 9 preduzeća (Agro Mont d.o.o.; Amplitudo d.o.o.; Arhimed d.o.o.; Art-grafika d.o.o.; Elevator d.o.o.; Infostream d.o.o.; Refresh Services d.o.o.; Tofass d.o.o. i Tring d.o.o.). Preduzeća su, nakon potpisivanja Ugovora, realizovala planirane inovativne aktivnosti u definisanim rokovima, podnijela validnu dokumentaciju koja dokazuje realizaciju inovativnih aktivnosti i utrošak sredstava, istima je isplaćena bespovratna podrška u ukupnom iznosu od 30.725€.

Realizacijom Programa za unapređenje inovativnosti u malim i srednjim preduzećima za 2018. godinu, podržano je 9 preduzeća koja su implementirala inovativne aktivnosti u segmentima: sufinansiranje dijela troškova angažovanja eksternog konsultanata koji se odnosi na inovaciju proizvoda/usluge – 2 preduzeća, sufinansiranje dijela troškova angažovanja eksternog konsultanata koji se odnosi na inovacija poslovnog procesa – 6 preduzeća i sufinansiranje dijela troškova angažovanja eksternog konsultanata koji se odnosi na inovaciju u marketingu – 1 preduzeće.

Implementacijom navedenih inovativnih rješenja preduzeća unaprjeđuju poslovne procese i organizaciju poslovanja čime se smanjuju troškovi, povećava produktivnost rada i unaprjeđuju inovativni kapaciteti zaposlenih.

Dodjela državne pomoći i uspješnost primjene je opisana u Izvještaju o implementaciji Akcionog plana Strategije razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori za 2018. godinu i Informaciji o realizaciji i efektima politika u oblasti preduzetništva za 2018. godinu.

Dodijeljena pomoć je bila uspješna za 9 preduzeća, koja su implementirala inovativne aktivnosti i time će unaprijediti poslovanje u smislu smanjenja troškova i povećanja profitabilnosti. U cilju unapređenja uspješnosti dodjele državne pomoći i povećanja broja MSP, korisnika pomoći, u 2019. godini implementiraće se Program za unapređenje konkurentnosti privrede u okviru kojeg je predviđena programska linija za unapređenje inovativnosti, gdje će javni poziv za apliciranje biti otvoren najkasnije do 30. septembra. Takođe, nastavak promocije u okviru lokalnih samouprava u vidu prezentacija i direktnih sastanaka sa preduzećima predstavljace dodatni stimulans za

upoznavanje sa programskom linijom i mogućnostima korišćenja bespovratne podrške koja se nudi za unaprjeđenje inovativnosti.

2. Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za 2018. godinu

Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za 2018. godinu – realizuje se po principu refundacije i ima za cilj finansijsku podršku preduzetnicima, malim i srednjim privrednim društvima, naročito iz manje razvijenih opština i sjevernog regiona, kako bi u što većoj mjeri povećali konkurentnost, prvenstveno kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda za proizvode i podršku za dobijanje akreditacije za ocjenjivanje usaglašenosti, a sve u cilju proširenja djelatnosti i razvoju područja na kojem ono posluje.

Princip je da preduzeće (aplikant) finansira 100% svih troškova. Nakon uvida u dostavljenu dokumentaciju koja dokazuje utrošak sredstava za ugovorene aktivnosti, Ministarstvo ekonomije refundira određeni procenat, zavisno od veličine preduzeća (do 70% opravdanih troškova za mala privredna društva, 60% za srednja privredna društva, u iznosu do 5,000.00€ bez PDV-a).

U 2018. godini Ministarstvo ekonomije je raspisalo jedan Javni poziv u ukupnom trajanju od 30 dana, za podršku malim i srednjim preduzećima. U okviru raspisanog Javnog poziva prijavljeno je ukupno 60 preduzeća, od kojih su 34 preduzeća ispunila uslove i kriterijume Programa. Shodno procedurama Programa, Ministarstvo ekonomije je u 2018. godini potpisalo Ugovore o sufinansiranju sa 34 preduzeća, od čega je isplaćeno ugovorenih subvencija za 33 preduzeća u ukupnom iznos od 98,237.32€. Preduzeća su, nakon potpisivanja Ugovora, realizovala planirane aktivnosti u definisanim rokovima, podnijeli validnu dokumentaciju koja dokazuje realizaciju aktivnosti i utrošak sredstava.

Realizacijom Programa povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za 2018. godinu, podržana su 33 preduzeća koja su implementirala za aktivnosti u segmentima: akreditacije tijela za ocjenjivanje usaglašenosti za seriju standarda MEST EN ISO/IEC 17000 (17025, 17020, 17021, 17065, 17024); implementacija i sertifikacija za standarde MEST EN ISO 9000, MEST ISO 14000, MEST OHSAS 18000.

Uvođenjem navedenih standarda preduzeća unaprjeđuju poslovne procese i organizaciju poslovanja čime se smanjuju troškovi i povećava produktivnost rada.

Dodjela državne pomoći i uspješnost primjene je opisana u Izvještaju o implementaciji Akcionog plana Strategije razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori za 2018. godinu i Informaciji o realizaciji i efektima politika u oblasti preduzetništva za 2018. godinu.

Dodijeljena pomoć je bila uspješna za 34 preduzeća u smislu smanjenja troškova i proširenju djelatnosti, kao i razvoju područja na kojem ono posluje. Unaprjeđenja uspješnosti dodjele državne pomoći i povećanje broja MSP, korisnika pomoći je cilj Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje za zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za 2018. godinu. U 2019. godini implementiraće se Program za unapređenje konkurentnosti privrede u okviru kojeg je predviđena programska linija za uvođenje međunarodnih standarda, gdje će javni poziv za apliciranje biti otvoren najkasnije do 30. septembra.

3. Program podsticaja razvoja klastera u Crnoj Gori za 2018. godinu

Program podsticaja razvoja klastera u Crnoj Gori za 2018. godinu – ima za cilj finansijsku podršku za preduzetnike, mikro, mala i srednja privredna društva koji se udružuju u klastere i to kroz ulaganje u materijalnu i nematerijalnu imovinu i operativne troškove poslovanja, radi jačanja kapaciteta klastera i što boljeg pozicioniranja na domaćem i inostranom tržištu.

Princip je da preduzeće (aplikant) finansira 100% svih troškova. Nakon uvida u dostavljenu dokumentaciju koja dokazuje utrošak sredstava za ugovorene aktivnosti, Ministarstvo ekonomije refundira određeni procenat (do 50%, odnosno 65% ukupnih opravdanih troškova, u iznosu najviše do 15,000.00€ bez PDV-a), po jednom Projektu. Subvencija se realizuje po principu refundacije, kroz jednu ili dvije tranše u zavisnosti od predmeta podrške i vremenskog okvira Projekta.

U 2018. godini Ministarstvo ekonomije je raspisalo dva Javna poziva u ukupnom trajanju od 45 dana. U okviru raspisanih Javnih poziva prijavljeno je ukupno 21 preduzeće, od kojih je 9 preduzeća ispunilo uslove i kriterijume Programa. Shodno procedurama Programa, Ministarstvo ekonomije je u 2018. godini potpisalo Ugovore o sufinansiranju sa 9 preduzeća. Preduzeća su, nakon potpisivanja Ugovora, realizovala planirane aktivnosti u definisanim rokovima, podnijela validnu dokumentaciju koja dokazuje realizaciju aktivnosti i utrošak sredstava, nakon čega je istima isplaćena bespovratna podrška u ukupnom iznosu od 101.357,50€.

Realizacijom Programa podsticaja razvoja klastera u Crnoj Gori za 2018. godinu, podržano je 9 preduzeća koja su implementirala aktivnosti u dijelu: nabavke opreme, edukacije, administrativnih troškova.

Dodjela državne pomoći i uspješnost primjene je opisana u Izvještaju o implementaciji Akcionog plana Strategije razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori za 2018. godinu i Informaciji o realizaciji i efektima politika u oblasti preduzetništva za 2018. godinu.

Dodijeljena pomoć je bila uspješna za 9 klastera koja su implementirala aktivnosti i time unaprijedila poslovanje u smislu smanjenja troškova i povećanja

profitabilnosti, u cilju unaprjeđenja uspješnosti dodjele državne pomoći i povećanja broja MSP, korisnika pomoći, koja se dodjeljuje na osnovu Programa podsticaja razvoja klastera u Crnoj Gori za 2018. godinu. U 2019. godini implementiraće se Program za unaprjeđenje konkurentnosti privrede u okviru kojeg je predviđena programska linija za razvoj klastera, gdje će javni poziv za apliciranje biti otvoren najkasnije do 02. septembra. Takođe, nastavak promocije u okviru lokalnih samouprava u vidu prezentacija i direktnih sastanaka sa preduzećima, predstavljajući dodatni stimulan za upoznavanje sa programom i mogućnostima korišćenja bespovratne podrške koja se nudi za unaprjeđenje i razvoj klastera.

4. Program podrške za modernizaciju prerađivačke industrije

U cilju otklanjanja osnovnih prepreka razvoja konkurentnosti crnogorskih preduzeća, poput zastarjelosti opreme, niske fleksibilnosti i produktivnosti proizvodnje, kao i nezadovoljavajućeg nivoa kvaliteta proizvodnih sistema, Ministarstvo ekonomije je u 2018. god. nastavilo sa realizacijom Programa podrške za modernizaciju prerađivačke industrije. Pomenuti program za svoj osnovni cilj ima jačanje konkurentnosti privrednih subjekata, unaprjeđenje poslovanja, produktivnosti i profitabilnosti kroz investicije u tehničku opremljenost proizvodnih kapaciteta (investicije u opremu).

Program obuhvata realizaciju planirane investicije – nabavku opreme kroz kreditni aranžman sa Investiciono-razvojnim fondom Crne Gore (IRF). Ukoliko zadovolji sve propisane uslove, privredni subjekat ostvaruje pravo na subvenciju do 20% za preduzetnike, mikro i mala privredna društva, odnosno do 10 % za srednja privredna društva, bez poreza na dodatu vrijednost (PDV), u smislu pravila dodjele državne pomoći.

Iznos odobrenih bespovratnih sredstava u visini do 20% vrijednosti opreme kreće se u rasponu od 5.000 do 20.000 €, a samim tim, vrijednost nabavke opreme se kreće u rasponu od 25.000 do 100.000 €. U slučaju da su ukupni troškovi nabavke opreme veći od 100.000 €, korisnik može da finansira razliku sopstvenim učešćem ili da za ovaj iznos uveća kreditni zahtjev kod IRF-a.

Pozitivni efekti realizacije ovog Programa ogledaju se na području same proizvodnje, u smislu postizanja veće fleksibilnosti, produktivnosti i rentabilnosti crnogorskih preduzeća. Unaprjeđenje proizvodnog procesa kroz primjenu novih tehnologija rezultira povećanjem obima proizvodnje, smanjenjem proizvodnih troškova i povećanjem kvaliteta proizvoda. Ujedno, investiranjem u savremenu tehnologiju uz nadogradnju vještina postiže se optimalno iskorišćavanje resursa, podizanje konkurentnosti samih preduzeća i njihova integracija u globalne lance vrijednosti.

S obzirom da su raspoloživa finansijska sredstva privrednih subjekata za investiranje u novu opremu u mnogome ograničena, kroz ovaj Program, mikro, mala i srednja privredna društva i preduzetnici podstiču se da prošire asortiman, povećaju obim i vrijednost prometa, povećaju produktivnost i profitabilnost poslovanja, poboljšaju plasman na inostranom tržištu i, u krajnjem, povećaju broj zaposlenih.

U 2018. god. od strane Ministarstva ekonomije dodijeljeno je 84,3% raspoloživih sredstava, a, saglasno modelu Programa, za ovu svrhu IRF je odobrio oko 837,8 hiljada € kreditnih sredstava. Ukupna vrijednost nabavke mašina i opreme koja je podržana ovim Programom je oko 808,25 hiljada € za 7 firmi koje posluju u okvirima prerađivačke industrije. Opredjeljenje privrednika da uđu u proceduru nabavke nove opreme podstakla je primjena predmetnog Programa.

Na Javni oglas za dodjelu sredstava, koji je trajao u periodu 21. februar – 15. decembar 2018. god, pristiglo je 10 prijava od strane privrednih subjekata koji posluju u oblasti papirne i drvene industrije, kao i proizvodnje građevinske stolarije i namještaja. Komisija Ministarstva ekonomije je, nakon prijema dokumentacije od strane IRF a u skladu sa pravilima Programa, odobrila 7 zahtjeva. Po osnovu prošlogodišnjeg oglasa bespovratna sredstva dobile su firme:

- "Stratus" DOO Podgorica: 20.000 €;
- "Dekoriva-CO" DOO Nikšić: 20.000 €;
- "Doding" DOO Podgorica: 18.000 €;
- "Tapacir Kurti" DOO Ulcinj: 11.500 €;
- "Trudbenik" DOO Mojkovac: 20.000 €;
- "Design home" DOO Bijelo Polje: 17.880 € i
- "Selektor" DOO Bijelo Polje: 19.118 €.

U 2018. god. od strane Ministarstva ekonomije dodijeljeno je ukupno 126.498 €. Saglasno modelu Programa, za ovu svrhu IRF je odobrio 837.800 € kreditnih sredstava, što ukupno sa dodijeljenim sredstvima iz Budžeta iznosi 964.298 €. Ukupna vrijednost nabavke mašina i opreme, podržane ovim Programom je 808.250 €.

Nadzor i namjensku kontrolu korišćenja sredstava, u ovom slučaju, vrši IRF i o tome redovno obavještava Ministarstvo ekonomije.

S obzirom da su bespovratna sredstva Ministarstva ekonomije dodijeljena sredinom decembra 2018. god, nije moguće izvijestiti o promjeni indikatora, koji su propisani samim Programom (Proširenje asortimana (broj i %), Povećanje obima i vrijednosti prometa (%), Povećanje produktivnosti poslovanja (prihod/broj zaposlenih u %), Povećanje profitabilnosti poslovanja (neto dobit/ukupan prihod u %), Pобољшanje plasmana na inostrana tržišta (% povećanja učešća na inostranom tržištu) i Povećanje broja zaposlenih (broj i %)).

Ukoliko se posmatra nivo dodijeljenih sredstava u odnosu na raspoloživa, u protekloj godini, od strane Ministarstva ekonomije dodijeljeno je 84,3% raspoloživih

sredstava i tu bi se mogla dati ocjena da je predmetni program gotovo u potpunosti ispunio očekivanja.

Takođe, posmatrano u odnosu na vrijednost nabavke opreme i odlučnost privrednika da uz podsticaj Ministarstva ekonomije uđu u proces nabavke nove opreme i osavremene proizvodni proces, može se reći da Program uspješno utiče na podizanje svijesti privrednika o neophodnosti prilagođavanja uslovima koji vladaju na globalnom tržištu i samim tim, potrebi osavremenjivanja proizvodnog procesa.

S obzirom na interesovanje privrednika, očekivanja su da će predmetni Program efektivirati punom primjenom u periodu 2019-2020.

5. Program podrške razvoju zanatstva za 2018. godinu

Ministarstvo ekonomije je u 2018. godini započelo realizaciju **Programa podrške razvoju zanatstva**, koji ima za cilj da doprinese očuvanju i razvoju zanata koji se pretežno obavljaju ručnim radom kao i koji zahtijevaju posebne zanatske vještine i umijeća, oslanjajući se na tradicionalnu kulturu, koje karakterišu prepoznatljivi proizvodi i kvalitetne usluge.

Naime, Program podrazumijeva dodjelu bespovratnih sredstava u svrhu organizacije i učestvovanja na domaćim i međunarodnim sajmovima i manifestacijama.

Program je namijenjen preduzetnicima i privrednim društvima kojima je pretežna djelatnost obavljanje jednostavnog ili složenog zanata, u skladu sa Zakonom o zanatstvu i Odlukom o utvrđivanju zanata, djelatnosti sličnih zanatu i liste jednostavnih i složenih zanata

Procedura Programa predviđa da zanatlija samostalno odabere domaći ili međunarodni sajam odnosno manifestaciju na koju želi da učestvuje, da finansira 100% troškova, nakon čega podnosi zahtjev za refundaciju troškova u visini od 50% opravdanih troškova, bez PDV-a. Maksimalan iznos sredstava koji može biti odobren po aplikantu u okviru Programa je 50% opravdanih troškova, odnosno do 3.000 € za učešće na međunarodnom sajmu, 2.000 € za učešće na domaćem sajmu i 2.000 € za dizajn i štampanje promotivnog materijala

Uz adekvatan zakonodavni okvir koji je kreiran u prethodnom periodu za oblast zanatstva, prepoznata je potreba za kreiranjem posebnog programa podrške za preduzetnike i privredna društva koja obavljaju zanatsku djelatnost. Imajući u vidu da zanatlije raspolažu sa idejama, ali ne i sa dovoljno kapaciteta za proširenje asortimana kao i plasiranje proizvoda i usluga na druga tržišta, navedeno je moguće u značajnoj mjeri unaprijediti kroz usvajanje primjera dobre prakse iz regiona i uspostavljanje saradnje sa drugim zemljama, i to upravo kroz učešće na domaćim ili međunarodnim sajmovima i druge marketinške aktivnosti.

Kroz realizaciju ovog Programa, odnosno korišćenjem šeme bespovratne pomoći za učešće na domaćim ili međunarodnim sajmovima, očekivanja su da će

zanatlije povećati svoju konkurentnost i unaprijediti saradnju sa drugim zanatlijama, što će u krajnjem dovesti do unapređenja kapaciteta zanatlija, kao i proširenja njihovog asortimana i prepoznatljivosti crnogorskih proizvoda u zemlji i šire.

Na osnovu raspisanog Javnog poziva za realizaciju Programa u 2018. godini, odobrena je jedna aplikacija, odnosno zahtjev za sufinansiranje dijela troškova koji se odnose na izradu promotivnog materijala za učešće na međunarodnom sajmu u iznosu od 1.275,00 €

Imajući u vidu da je zanatlija koji je podržan kroz ovaj Program, u prethodnom periodu određena sredstva investirao u unapređenje proizvodnog procesa, kao i nabavku softvera koji je modernizovao proizvodnju, učešće na međunarodnom sajmu predstavlja nadogradnju aktivnosti koje su u prethodnom periodu realizovane

Naime, kroz učešće na međunarodnom sajmu, zanatlija je bio u mogućnosti da predstavi svoje proizvode i usluge putem brošura i kataloga koji su pripremljeni, kao i da razmijeni iskustvo sa drugim proizvođačima, razmotri mogućnost uspostavljanja poslovne saradnje i plasiranje proizvoda na druga tržišta. Takođe, zanatlija je u direktnoj komunikaciji sa drugim zanatlijama bio u prilici da razmijeni iskustvo u vezi uvođenja novih tehnologija u proces proizvodnje.

Kao što je definisano Programom, zanatlija koji podnosi zahtjev za učešće u Programu, u obavezi je da prilikom prijave na Program podnese relevantnu dokumentaciju o realizovanim aktivnostima kao i sve dokaze koji su relevantni za procjenu opravdanosti realizacije aktivnosti. Kao što je Komisija Ministarstva ekonomije za realizaciju programa zaključila, zanatlija je dostavio relevantnu i validnu dokumentaciju o učešću na međunarodnom sajmu, kao i detaljan opis aktivnosti koje su realizovane, pa je u skladu sa dostavljenom dokumentacijom evidentno da je učešće na sajmu u značajnoj mjeri doprinijelo većoj promociji zanatlije, kao i većoj prepoznatljivosti njegovih proizvoda i usluga, kao i da je razmatrana mogućnost uspostavljanja poslovne saradnje i umrežavanja sa drugim zanatlijama.

Realizaciju pilot Programa u 2018. godini, i pored konstantnog interesovanja za realizaciju Programu u toku trajanja Javnog poziva, karakterisao je manji odziv zanatlija koji su dostavili dokumentaciju za učešće u Programu, u odnosu na očekivani. Nakon dodatno obavljenih konsultacija sa predstavnicima zanatskih udruženja i potencijalnim korisnicima ovog programa, prepoznata je potreba za proširenje aktivnosti koje mogu biti predmet podrške kroz program.

Shodno tome, u sklopu novog Programa za unapređenje konkurentnosti privrede za 2019. godinu, pripremljen je predlog Programske linije za razvoj zanatstva, u okviru koje će se zanatlijama u narednom periodu pored finansijske podrške za učešće na domaćim i međunarodnim sajmovima i manifestacijama, odobriti podrška za nabavku opreme i alata namijenjenih isključivo za obavljanje zanatske djelatnosti.

Očekivanja su da će se kroz dodatne aktivnosti za koje zanatlije mogu konkurisati za dodjelu subvencija, doprinijeti uspješnijoj realizaciji programa, a samim

tim i povećanju konkurentnosti postojećih zanatlija kao i ukupnog broja zanatlija kojima je dodijeljena finansijska podrška.

6. Program podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mirko, malih i srednjih preduzeća u Sjevernom regionu Crne Gore i manje razvijenim opštinama

U okviru aktivnosti na implementaciji Strategije regionalnog razvoja Crne Gore, 2010-2014. i Strategije za održivi ekonomski rast Crne Gore kroz uvođenje klastera, 2012-2016. Ministarstvo ekonomije je 2012. godine započelo i sa realizacijom Programa podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mirko, malih i srednjih preduzeća u Sjevernom regionu Crne Gore i manje razvijenim opštinama – Cetinje i Ulcinj³⁶.

U saradnji sa Investiciono-razvojnim fondom Crne Gore A.D. (IRF) Ministarstvo ekonomije ovim Programom subvencionise kamatnu stopu od jednom procentnog poena na sve kredite odobrene od strane IRF-a u 2012. godini. Stoga, pružiće se doprinos otpočinjanju i realizaciji biznis ideja u proizvodnim djelatnostima, poljoprivredi i proizvodnji hrane i ostalim granama u okviru prerađivačke industrije, turizmu i ugostiteljstvu i uslugama. Zatim, Program će doprinijeti umrežavanju/klasterizaciji preduzeća kao ključnih nosilaca ravnomjernijeg razvoja. Sve navedeno je u cilju jačanja potencijala Sjevernog regiona i manje razvijenih opština, valorizacije istih, kako bi se podstakao socio-ekonomski razvoj dijelova zemlje koji zaostaju što je osnov za prevazilaženje regionalnih razlika.

Efikasnost predmetnog Programa ogleda se u stvaranju povoljnijih uslova za kreditnu podršku razvoju biznisa, sa akcentom na manje razvijeni region i ostale manje razvijene opštine, što sa sobom nosi niz pozitivnih efekata, počev od unapređenja poslovanja korisnika Programa, jačanja njihove konkurentnosti, stvaranja mogućnosti za udruživanjem privrednih subjekata, povećanja proizvodnje, stvaranja novih radnih mjesta, a u krajnjem promjene vode razvoju i poboljšanju socio-ekonomskih indikatora ciljnih područja.

Kroz podršku podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mirko, malih i srednjih preduzeća, posebno onih preduzeća koja doprinose produženju lanca vrijednosti, subvencionisanjem kamatne stope, stvoreni su povoljniji uslovi za povećanje proizvodnje i plasman proizvoda krajnjim potrošačima, odnosno supstituciju pojedinih uvoznih proizvoda, proizvodima sa domaćeg tržišta. Paralelno sa tim formirana je olakšica početnim investicijama, odnosno povećanja broja privrednih subjekata, time i novih radnih mjesta.

Pokazatelji uspješnosti realizacije Programa odnose se na promjene u proizvodnji, dobiti, broju zaposlenih, novim tržištima i sl. Evaluaciju i monitoring realizacije Programa vrši Investiciono-razvojni fond Crne Gore A.D

Rezultati Programa dalje utiču na promjene socio-ekonomskih indikatora opština Sjevernog regiona i drugih manje razvijenih opština – Cetinje i Ulcinj, kao ciljnih područja podrške Programa.

Može se reći da je dodijeljena pomoć bila uspješna, obzirom da je podržano ukupno 35 privrednih subjekata od početka realizacije Programa, koji su unaprijedili svoje poslovanje. Broj podržanih privrednih subjekata u 2018. godini je 23, dok su ostali do ovog perioda izmirili svoje obaveze.

7. DODJELJENA DRŽAVNA POMOĆ KONZORCIJUMU "HYDRO BISTRICA" - "HYDRO BISTRICA" DOO, PODGORICA

Podsticajna cijena u iznosu od 8,349 c€/kWh. Iznos podsticaja predstavlja razliku između podsticajne cijene i cijene iz ugovora o snabdijevanju krajnjih kupaca električne energije. Pomenuta razlika predstavlja iznos 4,427 c€ po kWh proizvedene električne energije.

Efikasnost rezultata ne zavisi od mjere pomoći već od hidroloških prilika i drugih uslova od kojih zavisi količina proizvedene električne energije

Odlukom Ministarskog savjeta Energetske zajednice od 18. oktobra 2012. godine (D/2012/04/MC-EnCT) utvrđena je obaveza implementacije Direktive 2009/28/EC o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, kao i obavezujući cilj za Crnu Goru koji iznosi 33 % udjela obnovljivih izvora energije u njenoj ukupnoj finalnoj potrošnji energije u 2020. godini. U cilju ostvarenja navedenog udjela kreirana je politika podsticanja proizvodnje iz obnovljivih izvora energije.

Osnovni pokazatelj ostvarenja je proizvedena električna energija. S tim u vezi, tokom 2018. godine mala hidroelektrana „Bistrica“ je proizvela 9,52 GWh.

Glavni pokazatelj na osnovu kojeg se prati efekat državne pomoći je godišnja proizvodnja električne energije koji počinje da se ostvaruje počev od dana zaključivanja ugovora o otkupu električne energije sa Crnogorskim operatorom tržišta električne energije.

Imajući u vidu proizvodnju dodijeljena pomoć je bila uspešna.

8. DODJELJENA DRŽAVNA POMOĆ DRUŠTVU "KRNOVO GREEN ENERGY" DOO PODGORICA

Podsticajna cijena u iznosu od 9,610 c€/kWh

Iznos podsticaja predstavlja razliku između podsticajne cijene i cijene iz ugovora o snabdijevanju krajnjih kupaca električne energije. Pomenuta razlika predstavlja iznos 5,688 c€ po kWh proizvedene električne energije.

Efikasnost rezultata ne zavisi od mjere pomoći već od vremenskih prilika (ruže vjetrova) i drugih uslova od kojih zavisi količina proizvedene električne energije

Odlukom Ministarskog savjeta Energetske zajednice od 18. oktobra 2012. godine (D/2012/04/MC-EnCT) utvrđena je obaveza implementacije Direktive 2009/28/EC o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, kao i obavezujući cilj za Crnu Goru koji iznosi 33 % udjela obnovljivih izvora energije u njenoj ukupnoj finalnoj potrošnji energije u 2020. godini. U cilju ostvarenja navedenog udjela kreirana je politika podsticanja proizvodnje iz obnovljivih izvora energije.

Osnovni pokazatelj ostvarenja je proizvedena električna energija. S tim u vezi, tokom 2018. godine vjetroelektrana „Krnovo“ je proizvela 161,625 GWh.

Glavni pokazatelj na osnovu kojeg se prati efekat državne pomoći je godišnja proizvodnja električne energije koji počinje da se ostvaruje počev od dana zaključivanja ugovora o otkupu električne energije sa Crnogorskim operatorom tržišta električne energije.

Imajući u vidu proizvodnju dodjeljena pomoć je bila uspešna.

Rudnici mrkog uglja DOO – Podgorica

Dobijena državna pomoć (individualna), kao podsticaj regionalnog razvoja je data kao podrška realizaciji Plana investicija DOO Rudnici mrkog uglja Podgorica i data je u vidu otpisa obaveza po osnovu koncesione naknade, preuzimanja obaveza od strane Vlade CG po osnovu poreza i doprinosa, odlaganja obaveza po osnovu doprinosa za penzijsko-invalidsko osiguranje, kao i izdvajanje sredstava iz Budžeta za podršku djelimičnog finansiranja socijalnog programa.

Dobijanjem ovog vida pomoći značajno rasterećuje poslovanje preduzeća i daje više šansi za realizaciju Plana investicija, čime se stvaraju uslovi za ostvarivanje boljih proizvodnih rezultata i konkurentnosti preduzeća. Osvaren je cilj potpune revitalizacije svih pogona Rudnika, zaposleno 155 radnika sa 95% proizvodnih radnika, realizovan rad u dvije smjene i proizvodnja dovedena na nivo između 5.000 i 6.000 t mjesečno

Izvor podataka je Izvještaj o realizaciji investionog plana razvoja DOO Rudnika mrkog uglja – Podgorica.

Na osnovu pokazatelja, možemo zaključiti da su dodijeljene pomoći bile uspješne.

Mermer AD – Danilovgrad

Državna pomoć je dodijeljena kao podrška realizaciji Plana investicija u AD Mermer i data je u vidu reprograma duga za poreze i doprinose i koncesionog duga.

Dobijanjem ovog vida pomoći, obaveze plaćanja duga su omogućene kroz duži vremenski period (5 i 3 godina), što značajno rasterećuje poslovanje preduzeća i daje više šansi za realizaciju Plana investicija, čime se stvaraju uslovi za ostvarivanje boljih proizvodnih rezultata i konkurentnosti preduzeća. Postignuti rezultati pokazuju znatno

bolje vrijednosti u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu i prethodne, što je pokazatelj stabilizovanja preduzeća, zahvaljujući, između ostalog i dobijenoj podršci, odnosno pomoći. Proizvodni rezultati u 2017. godini veći su za oko 30% u odnosu na 2016. godinu. Ukupan prihod je veći za 6,5%.

Na osnovu pokazatelja, možemo zaključiti da su dodijeljene pomoći bile uspješne.

9. Pomoć radio i tv emiterima

Prepoznajući veoma otežane uslove poslovanja svih radio i TV emitera na crnogorskoj medijskoj sceni, Radio-difuzni centar d.o.o. (RDC) je početkom 2017.godine ukazao Ministarstvu ekonomije na problem u vezi sa neizmirenim obavezama komercijalnih i lokalnih emitera po osnovu pruženih usluga od strane RDC-a.

Usvajajući predmetnu informaciju koju je pripremila Ministarstvo ekonomije, Vlada Crne Gore je donijela Zaključak br. 07-522 od 17.03.2017.godine kojim je obavezala Ministarstvo finansija i Ministarstvo ekonomije da u periodu 2017-2021.godina u predefinisanim godišnjim iznosima obezbijede transfer ukupno 1.597.092,72 € RDC-u. Ovaj iznos predstavlja 36 mjesečnih faktura svih emitera, uz uslov da je iznos pojedinačne pomoći po emiteru ograničen do maksimalnog iznosa do 200.000,00 €, što je definisano Pravilnikom o listi pravila državne pomoći, prilogom 4a - Uredba Komisije (EU), br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) (32013R1407, SL L 352, 24.12.2013, str. 1-8) („Sl. list CG“, br. 35/14, 02/15, 38/15 i 20/16)

Svaka tranša uplate iz budžeta, počev od 2018.godine, uslovljena je dobijanjem potvrde RDC-a da su emiteri izmirili redovne obaveze iz prethodnih godina (počev od 2017.godine) po ovom osnovu. Emiterima koji su uredno izvršavali svoje ugovorene obaveze dodijeljeni iznos se računa kao pretplata što obezbjeđuje ravnopravan odnos na tržištu.

U skladu sa navedenim, rješenjem broj 346-22/2018-5 od 21. marta 2018. godine odobrena je isplata 188.787,07 EUR, rješenjem broj 346-22/2018-6 od 28. maja 2018. godine odobrena je isplata 2.089,05 EUR, a rješenjem broj 346-217/2018-2 od 05. septembra 2018. godine odobrena je isplata 2.468,55 EUR, što je ukupno 193.344,67 EUR.

Pomoć je imala dva cilja:

- Da u situaciji u kojoj većina emitera ne izmiruje svoje obaveze prema RDC-u, obezbijedi materijalne uslove za neprekidnost pružanja usluga od strane RDC-a, čime se daje direktan doprinos očuvanju medijskog pluralizma u Crnoj Gori.
- Podsticaj emiterima da se ubuduće odgovornije i disciplinovanije odnose prema finansijskim obavezama koje preuzimaju od pružalaca usluga, budući da je

pomoć u narednim godinama uslovljena redovnim izmirivanjem računa počev od 2017.godine.

Nakon dodjele prve tranše pomoći u 2017.godini procjena Ministarstva ekonomije, kao davaoca pomoći, je da pomoć daje željene rezultate, da je ista dobro definisana i da sa njenom primjenom treba nastaviti.

U periodu koji je prethodio donošenju odluke o dodjeli pomoći, samo 30% aktivnih emitera je redovno izmirivalo obaveze prema RDC-u (16 od 53). Nakon dodjele pomoći, svoje tekuće obaveze za 2017.godinu uredno je izmirilo 90% emitera (48 od 53) čime su se kvalifikovali i za dodjelu pomoći u 2018.godini

Emiteri su pomoć za izmirenje dugova iz prethodnih godina shvatili kao snažan stimulans da tekuće obaveze izmiruju uredno.

Izvor podataka su analitičke kartice RDC-a i dopis RDC-a sa tabelarnim pregledom stanja duga prije i nakon dodjele prve tranše pomoći u toku 2018. godine.

Imajući u vidu sve što je navedeno u prethodnim odgovorima, mišljenja smo da je dodjela državne pomoći u prvoj godini bila veoma uspješna.

MINISTARSTVO KULTURE

Program: Kulturno umjetničko stvaralaštvo

Na osnovu obaveza utvrđenih Zakonom o kulturi i Programom razvoja kulture 2016-2020. Ministarstvo kulture podstiče i pomaže razvoj svih segmenata kulturno-umjetničkog stvaralaštva u Crnoj Gori po nekoliko osnova:

- Putem javnog konkursa i javno objavljenih uslova, propozicija i kriterijuma
Podrška se odnosi na sve oblasti kulture: likovna umjetnost, muzička i muzičko-scenska djelatnost, književnost i književno prevođenje, časopisi iz oblasti kulture i umjetnosti, nove pozorišne produkcije, manifestacije i festivali, amatersko djelovanje u kulturi, stvaralaštvo namijenjeno djeci i mladima, kreativne industrije, tradicionalni umjetnički zanati i vještine, stvaralaštvo namijenjeno osobama sa invaliditetom, kao i programe i projekte a pravo učešća na konkursima imaju svi subjekti registrovani u Crnoj Gori za obavljanje djelatnosti kulture, osim nacionalnih ustanova i nevladinih organizacija;
- realizacija manifestacija i festivala od posebnog značaja za kulturu Crne Gore;
- međunarodna prezentacija i afirmacija crnogorske kulture na referentnim svjetskim i evropskim manifestacijama i festivalima (međunarodni filmski festivali, međunarodni sajmovi knjiga i sl.);
- podrška mladim i talentovanim crnogorskim stvaraocima koji se školuju u inostranstvu na referentnim umjetničkim školama.

Uporište za realizaciju navedenih mjera i aktivnosti nalazi se u Zakonu o kulturi, Programu razvoja kulture 2016-2020 i Akcionom planu za njegovu implementaciju u 2018. godini.

Sprovođenje navedenih mjera i aktivnosti u cjelini doprinosi propisanom ostvarivanju javnog interesa u kulturi i cjelovitom unapređivanju i razvoju ove djelatnosti, na nacionalnom i lokalnom nivou, budući da su korisnici i učesnici u projektima podrške subjekti koji su registrovani za obavljanje djelatnosti kulture u Crnoj Gori.

Realizacijom navedenih programskih aktivnosti obezbjeđuje se ravnomjieran razvoj kulture, ostvarivanje javnog interesa u kulturi i održivost sektora kulture u cjelini.

Sprovođenje navedenih mjera i aktivnosti od 2004. godine predstavlja podršku i podsticaj kulturno-umjetničkog stvaralaštva, na svim nivoima, čime se obezbjeđuje kontinuitet ostvarivanja djelatnosti kulture, podstiče kreativni potencijal, ostvaruje decentralizacija funkcionisanja i upravljanja u kulturi, obezbjeđuje ravnomjieran razvoj kulture na cijeloj teritoriji države.

Propozicijama utvrđenim za realizaciju ovih mjera, koje su fokusirane na umjetnički nivo projekta, reference realizatora i kvalitet umjetničke produkcije, obezbjeđuje se selektivan pristup u izboru projekata za podršku, koji je garancija izbora najvrjednijih stvaralačkih dostignuća.

Na taj način omogućena je umjetnička produkcija na godišnjem nivou, najkvalitetnijih projekata čiji su realizatori subjekti organizovani za obavljanje djelatnosti kulture u Crnoj Gori, pod jednakim i ravnopravnim uslovima.

Na osnovu propozicija za dodjelu državne pomoći na ime podrške i podsticaja razvoja kulturno-umjetničkog stvaralaštva, predviđeno je potpuno izvještavanje o realizaciji projekata i programa u smislu dostavljanja kompletne programske i finansijske dokumentacije.

Uvidom u dostavljenu projektnu dokumentaciju utvrđuje se umjetnički doprinos projekta, referentnost realizatora i namjensko korišćenje sredstava, koji predstavljaju osnovne pokazatelje uspješnosti realizacije projekta i dodijeljene državne pomoći.

Dodijeljena pomoć smatra se uspješnom.

Program: Razvoj kulture na sjeveru Crne Gore

Program „Razvoj kulture na sjeveru Crne Gore“ je posebna programska aktivnost države koja ima za cilj obezbjeđivanje ravnomjernog razvoja kulture na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Programom je akcenat stavljen na 13 opština iz sjevernog dijela Crne Gore, koji je u širem kontekstu prepoznat kao manje razvijeno područje, i to: Kolašin, Mojkovac, Bijelo Polje, Berane, Plav, Andrijevica, Pljevlja, Plužine, Žabljak, Šavnik, Rožaje, Petnjica, Gusinje.

Ova mjera državne pomoći ostvaruje se organizovanjem i gostovanjem programa i projekata iz svih oblasti kulture (pozorišne predstave, filmske projekcije, izložbe, književne večeri, muzičko-scenski programi), kao i podrškom koja se obezbjeđuje produkciji programa za koje su nadležni subjekti opštine utvrdili kao programe od značaja za razvoj kulture u tim lokalnim zajednicama.

Program se realizuje na osnovu javnog konkursa, koji sadrži dva nivoa: jedan koji se odnosi na sufinansiranje programa od posebnog značaja za razvoj kulture u 13 navedenih opština, i drugi namijenjen razmjeni programa i učešću institucija kulture iz drugog dijela Crne Gore u realizaciji programskih aktivnosti na sjeveru (disperzija programa).

Realizacijom navedenih aktivnosti u cjelini se doprinosi propisanom ostvarivanju javnog interesa u kulturi i cjelovitom korišćenju razvojnih kapaciteta kojime se animira kulturni potencijal na lokalnom i nacionalnom nivou i obezbjeđuje ravnomjeran razvoj kulture na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Ujedno sprovođenjem ovog Programa obezbjeđuje se i održivost sektora kulture u sjevernom dijelu Crne Gore.

Sprovođenjem navedenih mjera i aktivnosti doprinosi se revitalizaciji kulturnih potencijala koje sjeverni dio Crne Gore ima. Realizovane aktivnosti nijesu samo unaprijedile kulturni život na sjeveru, već su podstakle kulturne poslenike ovog regiona na reafirmaciju cjelokupnih resursa. U tom smislu, lokalne samouprave su projektovale novu infrastrukturu u kulturi, dovode u adekvatno stanje postojeću, pojačana je aktivnost na koncipiranju novih kulturnih sadržaja, uspostavlja se i širi saradnja u kulturi, obezbjeđuje se disperzija kulturnih programa na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Na osnovu propozicija po kojima se obezbjeđuje ovaj vid državne pomoći, a koji sublimira precizne podatke o cjelokupnom programskom i budžetskom projektu, uz potvrdu opštine o statusu određenog programa na lokalnom nivou i opredijeljenim sredstvima, predviđeno je cjelovito izvještavanje o njegovoj realizaciji u smislu dostavljanja kompletne programske i finansijske dokumentacije.

Uvidom u dostavljenu projektnu dokumentaciju utvrđuje se umjetnički kvalitet projekta, referentnost realizatora i namjensko korišćenje sredstava, koji predstavljaju osnovne pokazatelje uspješnosti realizacije projekta i namjenskog korišćenja dodijeljene državne pomoći.

Dodijeljena pomoć smatra se uspješnom.

Program: Kultura mladih Nikšić

Program Kultura mladih Nikšić, je nastavak nekadašnjeg Programa podrške razvoju kulture u Nikšiću, kojim se nastavlja sa obezbjeđivanjem ravnomjernog razvoja, ali istovremeno i podstiče rad i aktivnosti koje su usmjerene na mladu populaciju i njihova interesovanja.

Programom je akcenat stavljen na kontinuiranu organizaciju i realizaciju kulturno-umjetničkih programa, a strukturu programa čine produkcije iz svih oblasti kulture i umjetnosti (pozorišne predstave, filmske projekcije, izložbe, književne večeri, muzičko-scenski programi, projekti kreativnih industrija, podrška aktivnostima mladih i nezavisnoj kulturnoj sceni). Pored toga Programom su obuhvaćeni i projekti međusektorske saradnje, međunarodna gostovanja i razmjena programa sa srodnim ustanovama kulture, kao i sufinansiranje manifestacija i festivala od posebnog znača za razvoj kulture u opštini Nikšić.

Realizacijom navedenih aktivnosti u cjelini se doprinosi propisanom ostvarivanju javnog interesa u kulturi i cjelovitom korišćenju razvojnih kapaciteta kojima se animira kulturni potencijal opštine Nikšić, obezbjeđuje ravnomjeran razvoj kulture u Crnoj Gori i podstiče intersektorsko povezivanje.

Ujedno sprovođenjem ovog Programa obezbjeđuje se i održivost sektora kulture u Nikšiću.

Sprovođenjem navedenih mjera i aktivnosti doprinosi se revitalizaciji kulturnih potencijala koje posjeduje opštine Nikšić. Realizovane aktivnosti nijesu samo unaprijedile kulturni život u toj opštini, već su podstakle kulturne poslenike ovog regiona na reafirmaciju cjelokupnih resursa. U tom smislu, lokalne samouprave su projektovale novu infrastrukturu u kulturi, dovode u adekvatno stanje postojeću, pojačana je aktivnost na koncipiranju novih kulturnih sadržaja, uspostavlja se i širi saradnja u kulturi, animira nezavisna kulturna scena, obezbjeđuje se disperzija kulturnih programa na cijeloj teritoriji Crne Gore.

Na osnovu propozicija po kojima se obezbjeđuje ovaj vid državne pomoći, a koji sublimira precizne podatke o cjelokupnom programskom i budžetskom projektu, uz potvrdu opštine o statusu određenog programa na lokalnom nivou i opredijeljenim sredstvima, predviđeno je cjelovito izvještavanje o njegovoj realizaciji u smislu dostavljanja kompletne programske i finansijske dokumentacije realizatora programa i projekata.

Uvidom u dostavljenu projektnu dokumentaciju utvrđuje se umjetnički kvalitet projekta, referentnost realizatora i namjensko korišćenje sredstava, koji predstavljaju osnovne pokazatelje uspješnosti realizacije projekta i namjenskog korišćenja dodijeljene državne pomoći.

Dodijeljena pomoć smatra se uspješnom.

Program: Kreativna Crna Gora: Identitet, imidž, promocija

Ovo je nova programska aktivnost Ministarstva koja se sprovodi od 2018. godine. Odnosi se na podršku programima i projektima koji referišu na crnogorski kulturno-istorijski kontekst i kojima se afirmišu crnogorski kulturni i nacionalni identitet. Program je dizajniran kroz tri osnovne grupe projektnih aktivnosti: **umjetničke, kulturološke i izdavačke projekte; godišnji projektni konkurs za 2018. za:** sektor kreativnih industrija u funkciji produkcije sadržaja koji referišu na inovativne oblike prezentacije identiteta i prezentaciju Države i naučno-istraživačke projekte u polju crnogorske kulturne istorije, crnogorskih studija kulture, istorije i teorije umjetnosti Crne Gore; *MontenegroArtLines Visitor Program* – program umjetničkih rezidencija inostranih umjetnika.

Realizacijom navedenih aktivnosti u cjelini se doprinosi propisanom ostvarivanju javnog interesa u kulturi i afirmišu vrijednosti crnogorskog kulturno-istorijskog konteksta; multikulturalnosti, međunarodne saradnje, promocije Države i očuvanje njenih kreativnih i stvaralačkih potencijala.

Sprovedenjem Programa obezbijedena je realizacija projekata kojima se afirmišu crnogorsko kulturno nasljeđe i na inovativan način, primjeren savremenim umjetničkim praksama, distribuiraju kreativni i umjetnički sadržaji koji čine vidljivijim, popularnijim i dostupnijim najveće vrijednosti Crne Gore i njenog kulturno-istorijskog konteksta kroz: produkciju izdavačkih i drugih projekata, razvijanje kreativnih industrija, upoznavanje inostranih stvaralaca sa crnogorskim vrijednostima.

Ujedno, ovo je prva godina implementacije Programa, koja je rezultirala realizacijom 8 projekata prema navedenom konceptu. Realizatori tih projekata kroz dostavljenu projektnu dokumentaciju u cjelini opravdali utrošenu državnu pomoć i namjensko korišćenje dodijeljene državne pomoći.

Dodijeljena pomoć smatra se uspješnom.

Program: Kulturna baština

Ministarstvo kulture je na osnovu člana 128 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, Programa razvoja kulture 2016-2020 i Programa rada Vlade Crne Gore za 2018. godinu, realizovalo Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2018. godinu. Programom su utvrđeni projekti koji se odnose na konzervatorska i arheološka istraživanja, izradu konzervatorskih projekata i sprovođenje konzervatorskih mjera na kulturnim dobrima, iz grupe fizički najugroženijih, kao i na edukaciju i doedukaciju kadrova, prezentaciju u muzejskoj, bibliotečkoj, arhivskoj, kinotečkoj i konzervatorskoj djelatnosti i tehničko – tehnološko opremanje ustanova. Cijeneći da su kulturna dobra prepoznata kao važan faktor nacionalne identifikacije i da predstavljaju dugoročan resurs za održivi razvoj, te da su kao takva važan prioritet svih savremenih državnih politika, Programom zaštite i očuvanja kulturnih dobara finansiraju se programi i projekti od značaja za ostvarivanje

javnog interesa u oblasti kulturne baštine Crne Gore, odnosno, iz oblasti konzervatorske, muzejske, bibliotečke, arhivske i kinotečke djelatnosti.

U cilju zaštite, valorizacije i unaprjeđenja stanja kulturnih dobara i promovisanja raznolikosti kulturne i istorijske baštine Crne Gore, a vodeći računa o ravnomjernom regionalnom razvoju, Ministarstvo kulture je u 2018. godini, pratilo realizaciju 116 projekata, u saradnji sa nacionalnim i opštinskim javnim ustanovama i organima uprave iz oblasti kulturne baštine, uključujući i druge subjekte koji doprinose zaštiti, unaprjeđenju i popularizaciji kulturne baštine. Ministarstvo kulture je tokom 2018. godine, kroz neposrednu komunikaciju i izvještavanje realizatora projekta, u kontinuitetu vršilo monitoring implementacije Programa. Od planiranih 116 projekata, 80 je u potpunosti realizovano, 31 projekat će se realizovati nakon izvještajnog perioda, a 5 projekata nije realizovano.

Pored projekata i programa finansiranih i sufinansiranih u okviru Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara, Ministarstvo kulture je, u skladu sa članom 70 st. 5 i 6 Zakona o kulturi ("Službeni list Crne Gore" br. 49/08, 40/11, 38/12), u 2018. godini sufinansiralo je 33 aktivnosti/projekata od značaja za ostvarivanje javnog interesa u oblasti kulturne baštine. Predmetne aktivnosti realizovane su u saradnji sa lokalnim i nacionalnim institucijama i fizičkim licima u oblasti kulturne baštine i drugim pravnim i fizičkim licima i drugim licima čiji projekti i aktivnosti su prepoznati kao projekti od značaja za crnogorsku kulturu, ostvarivanje međunarodne saradnje i ravnomjerni kulturni razvoj Crne Gore.

Na osnovu dostavljenih finansijskih izvještaja o realizaciji i namjeni sredstava opredijeljenih za implementaciju projekata, kao i izvještaja o stepenu realizacije projekata u toku perioda njihove realizacije, može se zaključiti da je implementacija većine nominovanih projekata uspješna (tabela ispod). Realizacijom projekata, naročito iz Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara, na godišnjem nivou, se značajno doprinosi unaprjeđenju stanja kulturne baštine. Rezultati projekata su pružili važne podatke o životu na prostoru Crne Gore, od praistorije do danas, ukazali na potrebu i značaj zaštite nepokretne, pokretne i nematerijalne kulturne baštine, naročito muzejskog, bibliotečkog, kinotečkog i arhivskog fonda, kao dokumenata naše prošlosti i dali mogućnost za integralnu zaštitu kulturne baštine i pripremu kulturnih dobara za prezentaciju i održivo korišćenje. Poštovanjem kulturne raznolikosti i dokumentovanjem nematerijalne baštine, projektima se unaprjeđuje stanje i postiže zaštita i očuvanje kulturne baštine za buduće generacije.

Vrsta projekta	P	R	RT	NR	Grafički prikaz (R, RT, NR)
Istraživanja	25	19	4	2	
Konzervatorski projekti i sprovođenje konzervatorskih mjera	37	17	20	-	
Edukacija i doedukacije stručnog kadra	6	4	2	-	
Popularizacija i prezentacija kulturne baštine	35	29	4	2	
Tehničko-tehnološko osavremenjavanje	12	10	1	1	
Ostalo	1	1	-	-	
UKUPNO	116	80	31	5	

Legenda	P – planirani	R – realizovani	RT- realizacija u toku	NR - nerealizovani
---------	---------------	-----------------	------------------------	--------------------

Imajući u vidu stanje u resoru kulturne baštine, osnovni cilj Programa zaštite i očuvanja je obezbjeđenje sveobuhvatnog i ravnomjernog tretmana kulturne baštine Crne Gore. Pojedinačni ciljevi proizilaze iz pomenutog, odnosno potreba kulturne baštine Crne Gore, i tiču se:

- zaštite i očuvanja kulturnih dobara
- unaprjeđenja stanja kulturnih dobara
- održivog upravljanja kulturnim dobrima
- edukacije kadrova
- turističke valorizacije kulturne baštine
- popularizacije i prezentacije kulturne baštine
- poboljšanja uslova rada ustanova i stručnih službi za primjenu zakona iz oblasti kulturne baštine

Definišući ciljeve, istovremeno su prepoznate i aktivnosti za njihovo sprovođenje, tj. oblasti u okviru kojih se planiraju projekti za ispunjenje ciljeva Programa:

1. arheološka i konzervatorska istraživanja
2. izrada konzervatorskog projekta i sprovođenje konzervatorskih mjera
3. edukacija i doedukacija kadrova
4. prezentacija i popularizacija kulturne baštine
5. tehničko-tehnološko osavremenjavanje

Realizacijom projekata u okviru navedenih oblasti, tj. sprovođenjem Programa zaštite i očuvanja kulturnih dobara obezbjeđuje se sveobuhvatan pristup zaštiti i

očuvanju kulturne baštine Crne Gore, u kontinuitetu. Osim fizičkog tretmana putem sprovođenja istraživanja, izrade projekata i sprovođenja konzervatorskih mjera, Programom zaštite predviđene su aktivnosti koje umnogome doprinose adekvatnoj zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, kroz edukaciju i doedukaciju stručnog kadra, popularizaciju i prezentaciju, kao i tehničko-tehnološko osavremenjavanje ustanova iz oblasti kulturne baštine.

Stepen realizacije projekata u okviru pet prepoznatih oblasti predstavlja osnovni prateći indikator učinka, koji na godišnjem nivou prate: presjek stanja kulturnih dobara, broj edukovanih i doedukovanih kadrova, vidljivost projekata i medijska pokrivenost, zastupljenost kulturne baštine u kulturnom životu, broj tehničko-tehnološko unaprijeđenih objekata i prostora za rad i obavljanje djelatnosti. Cijeneći navedeno, Programom zaštite i očuvanja za 2018. godinu obuhvaćeno je 116 projekata, i to:

1. konzervatorska i arheološka istraživanja: 25 projekata;
2. konzervatorski projekti i sprovođenje konzervatorskih mjera: 37 projekta;
3. edukacija i doedukacija stručnog kadra: 6 projekata;
4. popularizacija i prezentacija kulturne baštine: 35 projekta;
5. tehničko-tehnološko osavremenjavanje: 12 projekata;
6. ostalo: 1 projekat.

U skladu sa članom 128 Zakona o zaštiti kulturnih dobara, godišnji Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara donosi Vlada, na prijedlog Ministarstva. Shodno predmetnom zakonskom osnovu, Ministarstvo je nadležni organ za praćenje sprovođenja programa. U cilju obezbjeđenja kvalitetnog monitoringa realizacije Programa, a imajući u vidu da su realizatori ustanove i drugi relevantni subjekti iz oblasti zaštite kulturne baštine, Ministarstvo kulture sa realizatorima za svaki projekat ponaosob zaključuje Ugovore o finansiranju projekta, kojim su precizno definisane obaveze Realizatora u dijelu praćenja i izvještavanja koje podrazumijevaju dostavljanje petnaestodnevno izvještaja o stepenu realizacije projekta, sa svim relevantnim podacima. Realizator je obavezan u roku od 30 dana od dana završetka projekta, dostaviti u pisanoj formi, detaljan, konačni izvještaj programske i finansijske realizacije projekta (program, dinamika realizacije, učesnici, dokazi o izvorima finansiranja i uplatama, press clipping i način medijske prezentacije, način utroška sredstava sa kopijama računa, ugovora). Time je obezbijeđeno kontinuirano praćenje realizacije Programa od strane njegovog predlagača.

Ministarstvo kulture, kao predlagač programa, izvještavanje vrši prema Vladi Crne Gore, na kraju budžetske godine, a u skladu sa Programom rada Vlade Crne Gore. Izvještavanje podrazumijeva sumaran prikaz informacija o svim projektima sadržanim u Programu zaštite i očuvanja kulturnih dobara za proteklu godinu, uključujući i Prijedlog programa za narednu godinu. Izvještaj se odnosi na nivo ispunjenosti prethodno postavljenih ciljeva koji se odnose na ravnomjeran razvoj konzervatorske, muzejske, bibliotečke, arhivske i kinotečne djelatnosti na teritoriji Crne Gore.

Cilj Izvještaja je da prikaže:

- implementirane projekte;
- projekte čija je implementacija u toku;
- projekte koji nijesu implementirani i razloge neimplementacije;
- nivo realizacije Programa.

Ministarstvo kulture je na sličan način ispratilo i realizaciju 33 projekta za koje su sredstva obezbijeđena u skladu sa članom 70 st. 5 i 6 Zakona o kulturi ("Službeni list Crne Gore" br. 49/08, 40/11, 38/12).

Dodijeljena pomoć smatra se uspješnom.

Program: Podrška razvoju medijskog pluralizma

Ministarstvo kulture, u skladu sa medijskim zakonima i evropskim standardima o finansijskoj podršci medijima, u kontekstu razvoja medijskog pluralizma i medijske raznolikosti, sufinansira programske sadržaje od javnog interesa u medijima. U okviru tema zastupljene su "Strategija za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana za 2016-2020" i "Strategija za borbu protiv trgovine ljudima 2012-2018" s obzirom na to da je Ministarstvo kulture zaduženo za medijsku prezentaciju ovih projekta u pogledu promocije politike i programa koji doprinose socijalnoj integraciji RE populacije u Crnoj Gori i izvještavanju o negativnom fenomenu trgovine ljudima.

Sufinansiranje programskih sadržaja u medijima doprinosi ostvarivanju prava na slobodu izražavanja i informisanja, kao i razvoju medijskog pluralizma i medijske raznolikosti u Crnoj Gori.

S obzirom na to da se sufinansiraju medijski programski sadržaji od javnog interesa, omogućeno je da mediji u kontinuitetu proizvode i emituju raznovrsne programe, posebno od interesa za javnost, tako da su u tom dijelu ostvareni rezultati u pogledu kvaliteta i kvantiteta emitovanih programskih sadržaja.

Realizovana su 22 sufinansirana projekata u 2018. godini, koji se odnose na štampane medije. Štampani mediji (dvanaest lokalnih štampanih medija, dva neprofitna štampana medija). Realizovana su tri audio vizuelna materijala posvećena inkluziji Roma u Crnoj Gori. Realizovan je jedan audio vizuelni materijal koji prikazuje negativan fenomen trgovine ljudima.

Ministarstvo je raspisalo redovni godišnji konkurs za najbolji istraživački prilog na temu „Socijalna integracija Roma u Crnoj Gori“, a pravo učešća imaju crnogorski štampani i elektronski mediji.

Dodijeljena pomoć smatra se uspješnom.

Program: Prenos radio difuznih signala na teritoriji Crne Gore preko radio difuznog predajnika

Ministarstvo kulture Crne Gore je ugovorom broj 01-121 od 22.01.2018.godine opredijelilo d.o.o Radio-difuznom centru, sredstva, u iznosu od 380.000,00€, za sufinansiranje troškova prenosa i emitovanja programa RTCG putem zemaljskih sistema. RDC vrši prenos i emitovanje radio-difuznih signala RTCG preko svojih predajnika i objekata na teritoriji Crne Gore čime obezbjeđuje kvalitetan prijem programa RTCG za najmanje 85% stanovnika Crne Gore. Prenos radio-difuznih signala RTCG na teritoriji Crne Gore, putem zemaljskih sistema realizuje se u kontinuitetu.

Realizovan je prenos radio- difuznih signala RTCG na teritoriji Crne Gore, putem zemaljskih sistema, odnosno ostvaren je prenos i emitovanje programa RTCG i to: Prvog i Drugog kanala Televizije Crne Gore i Prvog i Drugog kanala Radija Crne Gore.

Dodijeljena pomoć smatra se uspješnom.

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA I TURIZMA

„Mb Tourist“ d.o.o. Žabljak

Vlada Crne Gore na sjednici od 15. septembra 2016.godine, donijela je Zaključak broj 08-2433, kojim je odobrila privrednom društvu „MB Tourist“ d.o.o Žabljak, državnu pomoć u iznosu od 97.914.21 €, na način što će se iznos od 39.672,96 € na ime poreza i doprinosa za zaposlene u periodu od 01.01.2013.godine do 31.12.2014. godine i obaveza na ime PDV-a u iznosu od 58.241,25€, odložiti na period od 5 godina sa jednakim mjesečnim ratama, počevši od 01. novembra 2016.godine do 01.oktobra 2021.godine.

Cilj dodijeljene državne pomoći je regionalni razvoj, odnosno ulaganje u sjeverni region kao najmanje razvijeni region u Crnoj Gori.

Predmetno privredno društvo posjeduje 2 ugostiteljska objekta na Žabljaku: hotel „MB“ i motel „Tara MB“.

Tokom 2016. godine privrednom društvu „MB Tourist“ d.o.o odobrena je državna pomoć u vidu odloženog plaćanja poreza i doprinosa, na period od 5 godina.

Tokom 2017.godine Društvo nije uredno plaćalo mjesečne rate shodno čemu je Poreska uprava Crne Gore, zaključkom o prinudnoj naplati – blokadom žiro računa privrednog društva „MB Tourist“ doo, po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja naplatila iznos od 30.024,87€, dok je rješenjem o prinudnoj naplati – blokadom žiro računa kao i uplatom poreskog obveznika naplatila obaveze po osnovu PDV-a u ukupnom iznosu od 13.659,98€ .

U cilju pripreme Izvještaja o dodjeljenoj državnoj pomoći za 2018.godinu, Poreska uprava Crne Gore dostavila je akt br.03/1-4645/2-12 od 28.02.2019.godine kojim je konstatovano da je poreski obveznik „MB Turist“ doo iz Žabljaka, pib 02268159 izmirio u cjelosti obaveze po osnovu poreza i doprinosa za zaposlene, kao i obavezu po osnovu poreza na dodatu vrijednost, u skladu sa zaključkom Vlade Crne Gore broj: 08-2433 od 15.09.2016.godine (Akt Poreske uprave broj 03/1-4645/2-19 od 28.02.2019. godine).

Poreski obveznik „MB Turist“ doo svoje poreske obaveze izmirio je u cjelosti i s tim u vezi, konstatuje se da je dodijeljena državna pomoć uspješna. S obzirom da su poreske obaveze izmirene prije definisanog roka za izmirenje obaveza, Rješenje o dodjeljenoj državnoj pomoći potrebno je staviti van snage.

AD Ski resort - Kolašin 1450

Poreskom obvezniku AD „Ski resort-Kolašin 1450“ iz Kolašina, PIB 02688778 rješenjem Ministarstva finansija broj: 04-14031/1 od 19.11.2013.godine odobreno je plaćanje poreskog duga u iznosu od 240.908,61€ u sedam jednakih godišnjih rata (od 31.03.2014.godine do 31.03.2020.godine). Takođe, u periodu od 2013. do 2020. godine AD Ski resort – Kolašin 1450 u obavezi je da realizuje investicione aktivnosti iznosu od 92.500 eura. U skladu sa tim, pripremljen je Plan realizacije investicija, kojim su definisane aktivnosti koje će doprinijeti unapređenju ponude Ski centra Kolašin 1450.

Dodjelom regionalne državne pomoći, stvoreni su uslovi za realizaciju planiranih investicija u periodu od 2013. do 2020.godine u Ski resortu Kolašin 1450 u iznosu od 92.500 eura. U skladu sa investicionim planom, u periodu:

- Od 2013-2015.godine, realizovane su aktivnosti: nabavka skija sa vezovima - 54 para; ski cipele - 115 pari; štapovi- 85 pari; bordovi sa vezovima - 25 komada; cipele za bord- 28 pari; kacige -67 komada.
- Tokom 2015 godine, realizovane su aktivnosti za nabavku novog mobilijara za baštu restorana Jezerine i povećan je kapacitet sa prethodnih 200 na 312 mjesta, što predstavlja povećanje od 56%. Nabavljene su i navlake za sve klupe i stolove pojedinačno od kvalitetnog materijala, čime se obezbjeđuje dugotrajnost novog mobilijara.
- U 2016. godini nabavljena je nova ski opreme (150 kompleta opreme po cijeni od 350€ po komadu), čija vrijednost ukupno iznosi 52.500€.
- U 2017. godini za zimsku turističku sezonu, privredno društvo je obnovilo zalihe opreme dječijih sanki (40 komada) i štapova (200 pari) u ukupnom iznosu od cca 3.000,00€.
- U 2018.godini, planirane aktivnosti za II/III kvartal iste godine, a koje su se odnosile na nabavku nove ski opreme, početak radova na proširenju kapaciteta restorana i izgradnju Vidikovca na Vilinim vodama, nijesu realizovane.

Radna grupa za praćenje realizacije dodijeljenje državne pomoći dana 01.03.2019.godine, izlaskom na teren, kada je i sačinjen zapisnik, konstatovala je da preostale investicione aktivnosti, koje se odnose na proširenje kapaciteta terase i izgradnje vidikovca na Vilinoj Vodi, nijesu realizovane (Akt Poreske uprave broj 03/1-4645/2-19 od 28.02.2019.godine i zapisnik Radne grupe za praćenje realizacije dodijeljenje državne pomoći od 01.03.2019.).

Iako poreski obveznik uredno izmiruje poreske obaveze pristigle po predmetnom rješenju, dodijeljena državna pomoć je manje uspješna, jer u skladu sa investicionim planom, planirana investicija u iznosu od 92.500€ još uvijek nije realizovana u cjelosti.

MINISTARSTVO NAUKE

1.Program za dodjelu grantova za inovativne projekte 2018-2020

Vlada Crne Gore usvojila je **Program za dodjelu grantova za inovativne projekte 2018-2020** na sjednici od 06. jula 2019. godine, a koji se sprovodi kao šema državne pomoći na osnovu Rješenja Komisije za kontrolu državne pomoći br. 01-29/1 od 11. jula 2018. godine.

Ciljevi Programa/mjere pomoći su:

- Jačanje konkurentnosti crnogorskih preduzeća kroz sufinansiranje razvoja inovativnih tržišno-orijentisanih proizvoda, usluga i tehnologija, koji imaju veliki potencijal za komercijalizaciju i tržišnu primjenu;
- Podrška prenosu inovativnih ideja iz naučnoistraživačkih ustanova na tržište, kroz saradnju sa partnerima iz privrede ili kroz otvaranje novih preduzeća/spin-off kompanija u Crnoj Gori; i
- Jačanje ljudskih resursa i kreiranje novih radnih mjesta.

Program se sprovodi putem Konkursa za dodjelu grantova za inovativne projekte, koji je Ministarstvo nauke objavilo 17. jula 2018. godine sa rokom za prijavljivanje 24. septembar 2018. godine.

Ministarstvo nauke je, nakon dvostepene međunarodne evaluacije prijedloga projekata, u 2018. godini **prihvatilo za sufinansiranje 9 grantova za inovativne projekte** u ukupnom iznosu pomoći od 675.798,00 eura na period od dvije godine, od čega je **u 2018. godini dodijelilo grantove u iznosu od 202.750,20 eura.**

O efikasnosti ove šeme državne pomoći moći će se govoriti nakon završetka realizacije inovativnih projekata, čija implementacija traje do 2 godine. Takođe se mora sačekati završetak implementacije projekata kako bi se govorilo o rezultatima i moglo uporediti stanje prije i poslije dodjele pomoći.

Izvor podataka će biti izvještaji o radu i finansijski izvještaji nosilaca grantova, kao i Izvještaj o radu Ministarstva nauke za 2018., 2019. i 2020. godinu

O uspješnosti mjere moći će se govoriti nakon završetka realizacije inovativnih projekata, čija implementacija traje do 2 godine, odnosno nakon zaključivanja programa za dodjelu grantova za inovativne projekte 2018-2020.

2.Učešće u EUREKA programu - Tačka 3 Konkursa za sufinansiranje naučnoistraživačke i inovativne djelatnosti 2018

Na osnovu Memoranduma o pristupanju Crne Gore EUREKA programu, potpisanog 22. juna 2012. godine u Budimpešti, Člana 10 stav 2 tač. 2 i 5 Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti („Službeni list CG“, 80/10, 40/11, 57/14), kao i Člana 4 Pravilnika o uslovima za odobravanje i način korišćenja sredstava iz budžeta Crne Gore za programe od opšteg interesa, **Ministarstvo nauke je tokom 2018. godine, po osnovu neprijavljene pomoći, sufinansiralo Učešće u EUREKA Programu u ukupnom iznosu od 45.000,00 eura za tri projekta**, a po osnovu Konkursa za sufinansiranje naučnoistraživačke i inovativne djelatnosti za 2018. godinu.

Putem ovog instrumenta **sufinansiraju se projekti saradnje istraživačkih ustanova i preduzeća iz Crne Gore, koji se odnose na učešće ovih ustanova/preduzeća u svojstvu koordinatora ili partnera na EUREKA projektima.**

Maksimalan iznos za jednu istraživačku godinu koji može da se odobri za sufinansiranje EUREKA projekta je 15.000,00 eura.

O efikasnosti instrumenta moći će se govoriti nakon završetka realizacije inovativnih projekata, čija implementacija traje 2-3 godine. Mora sačekati završetak implementacije projekata kako bi se govorilo o rezultatima i moglo uporediti stanje prije i poslije dodjele pomoći.

Izvor podataka će biti izvještaji o radu i finansijski izvještaji nosilaca grantova, kao i Izvještaj o radu Ministarstva nauke za 2018., 2019. i 2020. godinu.

O uspješnosti mjere moći će se govoriti nakon završetka realizacije projekata, čija implementacija traje 2-3 godine.

INVESTICIONO RAZVOJNI FOND

Pomoć se dodjeljuje u obliku kreditnih sredstava koja su odobrena i realizovana shodno Rješenju Komisije za kontrolu državne pomoći u periodu 01.01.2018 - 31.12.2018.

U pitanju su programi podrške koji realizuje Investiciono razvojni fond Crne Gore AD (u daljem tekstu IRF CG) a odnose se na:

- 1. Razvoj preduzetništva**, kroz podršku posebnim ciljnim grupama (mladi, početnici, žene, visokoškolci, tehnološki viškovi, individualni poljoprivredni

proizvođači, zanatlije, inovativno preduzetništvo, ICT biznis, klasterska proizvodnja, osobe sa invaliditetom i slično);

2. ***Podršku postojećim mikro, malim, srednjim i velikim preduzećima***, kroz podsticaj njihovog daljeg rasta i razvoja, sa posebnom pažnjom na prioritetne sektore crnogorske ekonomije (turizam i ugostiteljstvo, poljoprivreda i proizvodnja hrane, proizvodnja, usluge, ICT i slično);
3. ***Podršku preduzećima, kroz održavanja i/ili poboljšanja likvidnosti*** (kratkoročna kreditna sredstva, refinansiranje postojećih kreditnih sredstava, faktoring finansiranje, trajna obrtna sredstva i slično);
4. ***Podsticaj konkurentnosti crnogorskih proizvoda/usluga na drugim tržištima*** (kreditna sredstva namijenjena pripremi proizvodnje i uslugama za izvoz) uključujući i osiguranje izvoza
5. ***Podrška realizaciji green field investicija***
6. ***Podršku infrastrukturnim projektima, projektima od ekološkog, lokalnog i državnog značaja i projektima iz oblasti energetike i energetske efikasnosti***

IRF CG kroz svoje djelovanje direktno daje podsticaj rastu investicione aktivnosti i kreiranju konkurentnih uslova na tržištu koji motivišu pojedince, preduzetnike kao i upravljačke strukture preduzeća da osmišljavaju nove ideje za osnaživanje svog poslovanja. Tokom proteklog perioda prepoznate su određene djelatnosti kao genetori ekonomskog rasta. Turizam je prepoznat kao djelatnost koja integriše kompletan lanac komplementarnih usluga tako da pružanje adekvatne podrške za osmišljavanje i realizaciju povezanih djelatnosti predstavlja bitan elemenat daljeg razvoja. Uključivanje poljoprivrednih proizvođača, kao i malih, srednjih i velikih preduzeća koja se bave proizvodnjom hrane, velikih sistema koji organizuju otkup proizvoda i njegov dalji plasman, kroz postojeće i nove hotelske kapacitete je jedan vid kreiranja održivog lanca poslovanja i generatora novih radnih mjesta i ravnomjernog regionalnog razvoja.

Turizam je strateški važan za Crnu Goru, ne samo što omogućava direktan prihod i doprinosi BDP-u, već i zbog značajnog multiplikativnog (direktnog i indirektnog) efekta koji ima na druge sektore. Posebno, treba naglasiti veze sa prerađivačkom industrijom (kao što je potrošnja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda), transportom i slično. Turizam i ugostiteljstvo, zbog svog značaja za generisanje zaposlenosti, povećanje standarda stanovništva i uravnoteženje regionalnog razvoja, je sektor koji je prepoznat kao prioritetna privredna grana. Ovaj sektor zauzima ključnu poziciju u ukupnoj privredi, i jedan je od glavnih stubova ekonomskog razvoja države Crne Gore.

Da bi na pravi način doprinijeli poboljšanju konkurentnosti ekonomije Crne Gore, neophodno je da se prioriteti i ciljevi oslanjaju na razvoj onih sektora koji trenutno doprinose ekonomskom rastu, kao i sektorima koji imaju najviše potencijala za razvoj u budućnosti. Osim turizma i poljoprivrede, ključni sektori/oblasti u kojima Crna

Gora posjeduje komparativne prednosti sa jakim potencijalom za povećanje izvoza su: prehrambena industrija, metalna industrija, drvna industrija, energetika.

Takodje veoma važan segment se odnosi na socijalno preduzetništvo jer IRF CG kao institucija ima za cilj kreiranje mehanizama za uključivanje što većeg broja preduzetnika u proces kreiranja vrijednosti. Razvoj socijalnog preduzetništva se realizuje kroz podršku posebnim ciljnim grupama: mladi, početnici u biznisu, žene, visokoškolski, tehnološki viškovi i individualni poljoprivredni proizvođači.

Finansijska podrška obezbijedena od strane IRF CG ima poseban značaj kada se stavi u perspektivu neophodnosti podrške ravnomjernom regionalnom razvoju u cilju kreiranja adekvatnog poslovnog ambijenta, povećavanja ulaganja i kreiranja novih mogućnosti koje će podržati preduzetničke inicijative i umanjiti migracije stanovništva iz opštinama na sjeveru Crne Gore.

Efikasnost podrške koju IRF CG sprovodi zasniva se na fiksnim kamatnim stopama koje su tokom 2018. godine iznosile od 0%-5% godišnje.

Takođe, IRF CG je obezbjedio povoljnije uslove kreditiranja za projekte koji se realizuju na sjeveru Crne Gore, i manje razvijenim opštinama, obezbjeđujući im stimulacije u vidu sniženja ugovorne kamatne stope za 0,5%. Dodatna povoljnost obezbijedena je i u kreditnom aranžmanu sa Evropskom Investicionom Bankom, koji je na snazi od septembra 2012.godine, a koji predviđa sniženje važećih kamatnih stopa za 2018. godinu za dodatnih 0,5% ukoliko se projekat realizuje iz sredstava EIB-a te za dodatnih 0,2% ukoliko klijent ispunjava uslove Evropske inicijative za zapošljavanje mladih osoba (EYET inicijative). IRF CG AD odobrava i umanjenje kamatne stope za projekte kojima se zapošljavaju 5 ili više mladih osoba, ukoliko je kredit obezbjeđen bankarskom garancijom i ukoliko je klijent uredan poreski platiša.

Ukupan sumarni ekvivalent državne pomoći za 2018.godinu iznosi 9,354,119 €.

U dijelu koji se odnosi na kratkoročne kredite kojima se finansira tekuća aktivnost i likvidnost preduzeća ekvivalent državne pomoći je 27,033 €

IRF CG kroz svoje djelovanje direktno daje podsticaj kreiranju novih potencijala, unaprijeđenju postojećih, otvaranju novih radnih mjesta i kreiranju konkurentnih uslova na tržištu. Poslovanje IRF CG je prevashodno usmjereno na pružanje podrške ubrzanom privrednom razvoju Crne Gore, dinamiziranju rasta mikro, malih, srednjih i velikih privrednih subjekata, ravnomjernijem regionalnom razvoju, konkurentnosti i likvidnosti privrednih subjekata, proizvodnji i uslugama orijentisanim prema izvozu kao i proizvodnji kojom se smanjuje uvozna zavisnost. Raznovrstan i relevantan portfolio programa podrške i njihova realizacija su mjerila uspješnosti.

Kontinuirani rast kreditne podrške je mjerilo uspjeha dosadašnjih programa i realizacije IRF CG.

SEKRETARIJAT ZA RAZVOJNE PROJEKTE

„Comp Comerc“ d.o.o.

Uredbom o podsticanju direktnih investicija („Službeni list Crne Gore“, broj 80/15) definisana je procedura sprovođenja Javnog oglasa za učešće u postupku dodjele sredstava za posticanje direktnih investicija, uslovi učešća i podnošenja prijava, kao i vrednovanja investicionih projekata.

U skladu sa članom 28 stav 4 Uredbe, Vlada Crne Gore je donijela Odluku o dodjeli sredstava za podsticanje investicija, broj: 08-2187, od 28. jula 2016. godine, kojom je, pored ostalih, definisano da se sredstva za podsticanje direktnih investicija dodjeljuju i kompaniji „Comp Comerc“ d.o.o. Nikšić i to u iznosu od 350.000 eura, pod uslovima definisanim Ugovorom o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija kojim se definišu međusobna prava i obaveze Vlade i korisnika sredstava.

Navedeni Ugovor Vlada Crne Gore potpisala je sa Korisnikom sredstava 01.08.2016. godine i shodno ugovornim odredbama kompanija „Comp Comerc“ d.o.o. ima rok od tri godine da izvrši obavezu ulaganja u investicioni projekat „Adaptacija i rekonstrukcija hotela „Onogošt“ u Nikšiću“ u visini od **1.100.000 eura**, kao i obavezu zaposlenja **50 lica na neodređeno vrijeme** u cilju realizacije investicionog projekta.

Korisnik sredstava je, u skladu sa Ugovorom, realizovao obavezu ulaganja i obavezu zaposlenja. Naime, prema izvještaju nezavisnog revizora Kompanija je 01.08.2018. godine realizovala investicioni projekat, pri čemu je u realizaciju projekta uložila 1.976.925 eura i zaposlila 52 lica na neodređeno vrijeme, od čega je u 2018. godini investirano 522.690 eura i zaposleno 27 lica na neodređeno vrijeme.

Na osnovu dokumentacije koju je do sada podnijela kompanija „Comp Comerc“ d.o.o. Nikšić može se zaključiti da je investicioni projekat u cjelosti realizovan, odnosno da je realizovana obaveza ulaganja u visini od **1.976.925 eura**, kao i obaveza zaposlenja, u skladu sa Ugovorom (Korisnik je tokom 2018. godine zaposlio 27 lica na neodređeno vrijeme, odnosno u cilju realizacije investicionog projekta je ukupno zaposlio **52 lica na neodređeno vrijeme**).

Ugovorom o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija u članu 7 definisana je obaveza Korisnika sredstava da godišnje dostavlja Sekretarijatu za razvojne projekte Izvještaj nezavisnog revizora, koji sadrži podatke o:

- poslovanju Korisnika sredstava, odnosno izvještaje o reviziji finansijskih iskaza;
- vrijednosti opravdanih troškova ulaganja u investicioni projekat i
- broju zaposlenih.

Prema dosadašnjim izvještajima nezavisnih revizora, koje je Kompanija, shodno Ugovoru i Uredbi bila u obavezi da podnosi Sekretarijatu za razvojne projekte, može se konstatovati da je državna pomoć u tom dijelu bila uspješna, odnosno da je investicioni projekat za koji su bila opredijeljena sredstva državne pomoći uspješno realizovan. Međutim, Sekretarijat ukazuje da se konačna ocjena uspješnosti dodijeljene državne pomoći može dati tek po isteku perioda garantovanog ulaganja i zaposlenosti, koji traje 3 godine od završetka realizacije investicionog projekta.

„Fabrika stočne hrane“ AD

Uredbom o podsticanju direktnih investicija („Službeni list Crne Gore“, broj 08/15) definisana je procedura sprovođenja Javnog oglasa za učešće u postupku dodjele sredstava za posticanje direktnih investicija, uslovi učešća i podnošenja prijava, kao i vrednovanja investicionih projekata.

U skladu sa članom 27 stav 5 Uredbe, Vlada Crne Gore je donijela Odluku o dodjeli sredstava za podsticanje direktnih investicija, broj: 08-3054, od 17. decembra 2015. godine, kojom je, pored ostalih, definisano da se sredstva za podsticanje direktnih investicija dodjeljuju i kompaniji „Fabrika stočne hrane“ AD Spuž i to u iznosu od 80.000 eura, pod uslovima definisanim Ugovorom o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija kojim se definišu međusobna prava i obaveze Vlade i korisnika sredstava.

Navedeni Ugovor Vlada Crne Gore potpisala je sa Korisnikom sredstava 16.01.2016. godine i shodno ugovornim odredbama kompanija „Fabrika stočne hrane“ AD ima rok od tri godine da izvrši obavezu ulaganja u investicioni projekat „Proizvodnja stočne hrane – Rekonstrukcija i adaptacija postojećih objekata i opreme u Danilovgradu“ u visini od **714.299,62 eura**, kao i obavezu zaposlenja **20 lica na neodređeno vrijeme** u cilju realizacije investicionog projekta.

Korisnik sredstava je, u skladu sa Ugovorom, realizovao obavezu ulaganja i obavezu zaposlenja. Naime, prema izvještaju nezavisnog revizora Kompanija je 30.06.2018. godine realizovala investicioni projekat, pri čemu je u realizaciju projekta uložila 1.072.371,87 eura i zaposlila 20 lica na neodređeno vrijeme, od čega je u 2018. godini investirano 12.500 eura i zaposleno 5 lica na neodređeno vrijeme.

Na osnovu dokumentacije koju je do sada podnijela kompanija „Fabrika stočne hrane“ AD Spuž može se zaključiti da je investicioni projekat u cjelosti realizovan, odnosno da je realizovana obaveza ulaganja u visini od **1.072.371,87 eura**, kao i obaveza zaposlenja, u skladu sa Ugovorom (Korisnik je tokom 2018. godine zaposlio 5 lica na neodređeno vrijeme, odnosno u cilju realizacije investicionog projekta ukupno je zaposlio **20 lica na neodređeno vrijeme**).

Ugovorom o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija u članu 7 definisana je obaveza Korisnika sredstava da polugodišnje dostavlja Sekretarijatu za razvojne projekte Izvještaj o realizaciji investicionog projekta koji sadrži:

- Izvještaj nezavisnog revizora o poslovanju;
- Izvještaj nadležnog organa uprave o broju zaposlenih;
- Izvještaj ovlašćenog procjenitelja o realizaciji investicionog projekta u kvalitativnom i kvantitativnom smislu sa izvještajem o vrijednosti imovine obuhvaćene investicionim projektom;
- Izvještaj sa podacima o isplaćenim zaradama, porezima i doprinosima za novozaposlena lica.

Prema dosadašnjim izvještajima nezavisnih revizora, koje je Kompanija, shodno Ugovoru i Uredbi bila u obavezi da podnosi Sekretarijatu za razvojne projekte, može se konstatovati da je državna pomoć u tom dijelu bila uspješna, odnosno da je investicioni projekat za koji su bila opredijeljena sredstva državne pomoći uspješno realizovan. Međutim, Sekretarijat ukazuje da se konačna ocjena uspješnosti dodijeljene državne pomoći može dati tek po isteku perioda garantovanog ulaganja i zaposlenosti, koji traje 3 godine od završetka realizacije investicionog projekta.

„Hemomont“ d.o.o.

Uredbom o podsticanju direktnih investicija („Službeni list Crne Gore“, broj 80/15) definisana je procedura sprovođenja Javnog oglasa za učešće u postupku dodjele sredstava za posticanje direktnih investicija, uslovi učešća i podnošenja prijava, kao i vrednovanja investicionih projekata.

U skladu sa članom 28 stav 4 Uredbe, Vlada Crne Gore je donijela Odluku o dodjeli sredstava za podsticanje investicija, broj: 08-2187, od 28. jula 2016. godine, kojom je, pored ostalih, definisano da se sredstva za podsticanje direktnih investicija dodjeljuju i kompaniji „Hemomont“ d.o.o. Podgorica i to u iznosu od 210.000 eura, pod uslovima definisanim Ugovorom o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija kojim se definišu međusobna prava i obaveze Vlade i korisnika sredstava.

Navedeni Ugovor Vlada Crne Gore potpisala je sa Korisnikom sredstava 01.08.2016. godine i shodno ugovornim odredbama kompanija „Hemomont“ d.o.o. ima rok od tri godine da izvrši obavezu ulaganja u investicioni projekat „Završetak projekta proizvodnje sterilnog nazalnog spreja u obimu od 17-40 miliona pakovanja godišnje, regala sa mobilnim nosačima, sistema za prečišćavanje otpadnih voda i optimizacija proizvodnog procesa u Podgorici“ u visini od **2.101.830 eura**, kao i obavezu zaposlenja **30 lica na neodređeno vrijeme** u cilju realizacije investicionog projekta.

Procjena efikasnosti mjere pomoći može biti adekvatno data tek nakon cjelokupnog ispunjenja ugovorne obaveze Korisnika sredstava u pogledu ulaganja i zaposlenja. Prema dosadašnjim izvještajima nezavisnih revizora Kompanija je u realizaciju investicionog projekta uložila 2.444.671 eura i zaposlila 40 lica na neodređeno vrijeme, od čega je u 2018. godini investirano 871.832 eura i zaposleno 10 lica na neodređeno vrijeme.

Na osnovu dokumentacije koju je do sada podnijela kompanija „Hemomont“ d.o.o. Podgorica može se zaključiti da je investicioni projekat u cjelosti realizovan, odnosno da je realizovana obaveza ulaganja u visini od **2.444.671 eura**, kao i obaveza zaposlenja, u skladu sa Ugovorom (Korisnik je tokom 2018. godine zaposlio 10 lica na neodređeno vrijeme, odnosno u cilju realizacije investicionog projekta je ukupno zaposlio **40 lica na neodređeno vrijeme**).

Međutim, definitivna ocjena o realizaciji ovog projekta može biti data tek nakon što predmetnoj kompaniji bude isplaćena preostala rata sredstava, pošto do kraja 2018. godine Korisnik sredstava nije Sekretarijatu za razvojne projekte dostavio zahtjev za isplatu treće rate sredstava.

Ugovorom o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija u članu 7 definisana je obaveza Korisnika sredstava da godišnje dostavlja Sekretarijatu za razvojne projekte Izvještaj nezavisnog revizora, koji sadrži podatke o:

- poslovanju Korisnika sredstava, odnosno izvještaje o reviziji finansijskih iskaza;
- vrijednosti opravdanih troškova ulaganja u investicioni projekat i
- broju zaposlenih.

Prema dosadašnjim izvještajima nezavisnih revizora, koje je Kompanija, shodno Ugovoru i Uredbi bila u obavezi da podnosi Sekretarijatu za razvojne projekte, može se konstatovati da je državna pomoć u tom dijelu bila uspješna, pri čemu treba imati u vidu napomenu datu u vezi s isplatom posljednje rate sredstava.

„Fabrika za proizvodnju trajnih mesnih proizvoda bez dima“

Uredbom o podsticanju direktnih investicija („Službeni list Crne Gore“, broj 80/15) definisana je procedura sprovođenja Javnog oglasa za učešće u postupku dodjele sredstava za posticanje direktnih investicija, uslovi učešća i podnošenja prijava, kao i vrednovanja investicionih projekata.

U skladu sa članom 28 stav 4 Uredbe, Vlada Crne Gore je donijela Odluku o dodjeli sredstava za podsticanje direktnih investicija, broj: 08-2187, od 28. jula 2016. godine, kojom je, pored ostalih, definisano da se sredstva za podsticanje direktnih investicija dodjeljuju i kompaniji „Meso promet“ d.o.o. Bijelo Polje i to u iznosu od 560.000 eura, pod uslovima definisanim Ugovorom o korišćenju sredstava za

podsticanje direktnih investicija kojim se definišu međusobna prava i obaveze Vlade i korisnika sredstava.

Navedeni Ugovor Vlada Crne Gore potpisala je sa Korisnikom sredstava 01.08.2016. godine (Aneks I Ugovora je zaključen 10.03.2017. godine) i shodno ugovornim odredbama kompanija „Meso promet“ d.o.o. je imala rok od šest mjeseci (predmetni rok je shodno Aneksu I istekao 01.09.2017. godine) da izvrši obavezu ulaganja u investicioni projekat „Fabrika za proizvodnju trajnih mesnih proizvoda bez dima“ u visini od **1.505.535 eura**, kao i obavezu zaposlenja **70 lica na neodređeno vrijeme** u cilju realizacije investicionog projekta.

Korisnik sredstava je, u skladu sa Ugovorom, realizovao obavezu ulaganja i obavezu zaposlenja. Naime, prema izvještaju nezavisnog revizora Kompanija je 31.08.2017. godine realizovala investicioni projekat, pri čemu je u realizaciju projekta uložila 1.510.572 eura i zaposlila 72 lica na neodređeno vrijeme, od čega je u 2017. godini investirano 740.176 eura i zaposleno 72 lica na neodređeno vrijeme.

Na osnovu dokumentacije koju je do sada podnijela kompanija „Meso promet“ d.o.o. Bijelo Polje može se zaključiti da je investicioni projekat u cjelosti realizovan, odnosno da je realizovana obaveza ulaganja u visini od **1.510.572 eura**, kao i obaveza zaposlenja, u skladu sa Ugovorom. (Korisnik je tokom 2017. godine zaposlio **72 lica na neodređeno vrijeme**). U 2018. godini nije došlo do promjene u visini ulaganja a broj zaposlenih je povećan za 1.

Ugovorom o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija u članu 8.2 definisana je obaveza Sekretarijata za razvojne projekte da vrši kontrolu zaposlenosti tokom perioda garantovane zaposlenosti, u vezi sa čim je Sekretarijat 09.10.2018. godine pripremio Izvještaj o kontroli zaposlenosti po Ugovoru o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija, broj: 02/2-45/144, od 01.08.2016. godine, u kojem je konstatovano da je kod Korisnika sredstava na dan 31.08.2018. godine status novozaposlenog lica imalo 73 lica, odnosno da je Korisnik sredstava tokom perioda od 01.09.2017. godine do 31.08.2018. godine u kontinuitetu imao broj novozaposlenih lica jednak ili veći od broja 70, čime je ispunio svoju ugovornu obavezu za prvu godinu Perioda garantovane zaposlenosti.

Prema dosadašnjim izvještajima nezavisnih revizora, koje je Kompanija, shodno Ugovoru i Uredbi bila u obavezi da podnosi Sekretarijatu za razvojne projekte, može se konstatovati da je državna pomoć u tom dijelu bila uspješna, odnosno da je investicioni projekat za koji su bila opredijeljena sredstva državne pomoći uspješno realizovan. Međutim, Sekretarijat ukazuje da se konačna ocjena uspješnosti dodijeljene državne pomoći može dati tek po isteku perioda garantovane zaposlenosti, koji traje 3 godine od završetka realizacije investicionog projekta.

„Pelengić trade“ d.o.o.

Uredbom o podsticanju direktnih investicija („Službeni list Crne Gore“, broj 08/15) definisana je procedura sprovođenja Javnog oglasa za učešće u postupku dodjele sredstava za posticanje direktnih investicija, uslovi učešća i podnošenja prijava, kao i vrednovanja investicionih projekata.

U skladu sa članom 27 stav 5 Uredbe, Vlada Crne Gore je donijela Odluku o dodjeli sredstava za podsticanje direktnih investicija, broj: 08-3054, od 17. decembra 2015. godine, kojom je, pored ostalih, definisano da se sredstva za podsticanje direktnih investicija dodjeljuju i kompaniji „Pelengić trade“ d.o.o. Bijelo Polje i to u iznosu od 132.000 eura, pod uslovima definisanim Ugovorom o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija kojim se definišu međusobna prava i obaveze Vlade i korisnika sredstava.

Navedeni Ugovor Vlada Crne Gore potpisala je sa Korisnikom sredstava 16.01.2016. godine i shodno ugovornim odredbama kompanija „Pelengić trade“ d.o.o. je imala rok od dvije godine da izvrši obavezu ulaganja u investicioni projekat „Izgradnja i opremanje pilane na Žabljaku“ u visini od **1.257.612,21 eura**, kao i obavezu zaposlenja **33 lica na neodređeno vrijeme** u cilju realizacije investicionog projekta.

Korisnik sredstava je, u skladu sa Ugovorom, realizovao obavezu ulaganja i obavezu zaposlenja. Naime, prema izvještaju nezavisnog revizora Kompanija je 30.09.2017. godine realizovala investicioni projekat, pri čemu je u realizaciju projekta uložila 1.297.600,12 eura i zaposlila 36 lica na neodređeno vrijeme, od čega je u 2017. godini investirano 81.850 eura i zaposleno 5 lica na neodređeno vrijeme.

Na osnovu dokumentacije koju je do sada podnijela kompanija „Pelengić trade“ d.o.o. Bijelo Polje može se zaključiti da je investicioni projekat u cjelosti realizovan, odnosno da je realizovana obaveza ulaganja u visini od **1.297.600,12 eura**, kao i obaveza zaposlenja, u skladu sa Ugovorom (Korisnik je tokom 2017. godine zaposlio 5 lica na neodređeno vrijeme, odnosno u cilju realizacije investicionog projekta ukupno je zaposlio **36 lica na neodređeno vrijeme**). U 2018. godini nije došlo do promjene u visini ulaganja i u broju zaposlenih.

Ugovorom o korišćenju sredstava za podsticanje direktne investicije u članu 8.2 definisana je obaveza Sekretarijata za razvojne projekte da vrši kontrolu zaposlenosti i investicija tokom perioda garantovane zaposlenosti, u vezi sa čim je Sekretarijat 05.02.2019. godine pripremio Izvještaj o kontroli zaposlenosti i investicija po Ugovoru o korišćenju sredstava za podsticanje direktne investicije, broj: 01-6/5, od 18.01.2016. godine, u kojem je konstatovano da je Korisnik sredstava na dan 30.09.2018. godine zadržao vrijednost realizovanih ulaganja u Investicioni projekat u skladu s Ugovorom, kao i da je Korisnik sredstava tokom perioda od 01.10.2017. godine do 30.09.2018. godine u kontinuitetu imao broj novozaposlenih lica jednak ili veći od broja 33, čime je

ispunio svoju ugovornu obavezu za prvu godinu Perioda garantovanog ulaganja i zaposlenosti kad je u pitanju zaposlenost.

Prema dosadašnjim izvještajima nezavisnih revizora, koje je Kompanija, shodno Ugovoru i Uredbi bila u obavezi da podnosi Sekretarijatu za razvojne projekte, može se konstatovati da je državna pomoć u tom dijelu bila uspješna, odnosno da je investicioni projekat za koji su bila opredijeljena sredstva državne pomoći uspješno realizovan. Međutim, Sekretarijat ukazuje da se konačna ocjena uspješnosti dodijeljene državne pomoći može dati tek po isteku perioda garantovanog ulaganja i zaposlenosti, koji traje 3 godine od završetka realizacije investicionog projekta.

„Securitas Montenegro“ d.o.o. Nikšić,

Uredbom o podsticanju direktnih investicija („Službeni list Crne Gore“, broj 08/15) definisana je procedura sprovođenja Javnog oglasa za učešće u postupku dodjele sredstava za posticanje direktnih investicija, uslovi učešća i podnošenja prijava, kao i vrednovanja investicionih projekata.

U skladu sa članom 27 stav 5 Uredbe, Vlada Crne Gore je donijela Odluku o dodjeli sredstava za podsticanje direktnih investicija, broj: 08-3054, od 17. decembra 2015. godine, kojom je, pored ostalih, definisano da se sredstva za podsticanje direktnih investicija dodjeljuju i kompaniji „Securitas Montenegro“ d.o.o. Nikšić, i to u iznosu od 150.000 eura, pod uslovima definisanim Ugovorom o korišćenju sredstava za podsticanje direktne investicije kojim se definišu međusobna prava i obaveze Vlade i korisnika sredstava.

Navedeni Ugovor Vlada Crne Gore potpisala je sa Korisnikom sredstava 28.01.2016. godine i shodno ugovornim odredbama kompanija „Securitas Montenegro“ d.o.o. imala je rok od tri godine da izvrši obavezu ulaganja u investicioni projekat „Formiranje savremenog monitoring centra kao osnove za pružanje usluga fizičko tehničke zaštite, razvoj mobilnog obezbjeđenja u novoj poslovnoj jedinici u Podgorici“ u visini od **503.153 eura**, kao i obavezu zaposlenja **50 lica na neodređeno vrijeme** u cilju realizacije investicionog projekta.

Korisnik sredstava je, u skladu sa Ugovorom, realizovao obavezu ulaganja i obavezu zaposlenja. Naime, prema izvještaju nezavisnog revizora Kompanija je realizovala investicioni projekat, pri čemu je u realizaciju projekta uložila 664.251,05 eura i zaposlila 67 lica od čega 65 na neodređeno vrijeme. U 2018. godini investirano je 191.832,69 eura i zaposleno 47 lica na neodređeno vrijeme, u 2017. godini je zaposleno 14 lica, u 2016. godini je zaposleno 6 lica, što je u ukupnom broju 65 lica zaposlenih na neodređeno vrijeme.

Na osnovu dokumentacije koju je do sada podnijela kompanija „Securitas Montenegro“ d.o.o. Nikšić može se zaključiti da je investicioni projekat u cjelosti realizovan, odnosno da je realizovana obaveza ulaganja u visini od **664.251,05 eura**, kao i obaveza zaposlenja, u skladu sa Ugovorom (Korisnik je tokom 2018. godine

zaposlio 47 lica na neodređeno vrijeme, odnosno u cilju realizacije investicionog projekta ukupno je zaposlio **65 lica na neodređeno vrijeme**). Sekretarijat za razvojne projekte će kroz dodatne analize dokumentacije dostavljene 26.02.2019. godine uz zahtjev za isplatu posljednje rate sredstava razmotriti ispunjenost uslova za isplatu predmetne rate, odnosno utvrditi da li su ispoštovane ugovorne obaveze predmetne kompanije.

Ugovorom o korišćenju sredstava za podsticanje direktnih investicija u članu 7 definisana je obaveza Korisnika sredstava da polugodišnje dostavlja Sekretarijatu za razvojne projekte Izvještaj o realizaciji investicionog projekta koji sadrži:

- Izvještaj nezavisnog revizora o poslovanju;
- Izvještaj nadležnog organa uprave o broju zaposlenih;
- Izvještaj ovlašćenog procjenitelja o realizaciji investicionog projekta u kvalitativnom i kvantitativnom smislu sa izvještajem o vrijednosti imovine obuhvaćene investicionim projektom;
- Izvještaj sa podacima o isplaćenim zaradama, porezima i doprinosima za novozaposlena lica.

Prema dosadašnjim izvještajima nezavisnih revizora, koje je Korisnik sredstava, shodno Ugovoru i Uredbi bio u obavezi da podnosi Sekretarijatu za razvojne projekte, može se konstatovati da je državna pomoć u tom dijelu bila uspješna. Sekretarijat ukazuje da se konačna ocjena uspješnosti dodijeljene državne pomoći može dati tek nakon dodatne analize na koju smo prethodno ukazali.

ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE CRNE GORE

Kreditna sredstva putem Inoviranog programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori

U skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći, član 23 stav 1, a u vezi člana 15 Zakona, dostavljamo Vam popunjen Obrazac za dostavljanje podataka o dodijeljenoj državnoj pomoći u pisanoj i elektronskoj formi za 2018. godinu u okviru realizacije Inoviranog programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori – rješenje Komisije za kontrolu državne podrške i pomoći br. 01-23/2 od 11.07.2008. godine.

Visina isplaćene državne pomoći u 2018. godini, obračunate na osnovu iznosa razlike između kamatne stope na isplaćena kreditna sredstva putem Inoviranog programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori i referentne kamatne stope (podatak Komisije za kontrolu državne pomoći) je znatno ispod dozvoljene visine opravdanih troškova definisanih članom 7 Uredbe o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći. Pored toga, u skladu sa ovim

članom, konkursom je definisano da podnosioci zahtjeva za kredit moraju raspolagati sa sopstvenim učešćem od najmanje 30% od ukupne predračunske vrijednosti projekta. Sopstveno učešće može biti iskazano u vidu stvari, prava i novca.

Opis programa:

Inovirani program za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori u funkciji je podrške nezaposlenim licima da ostvare svoje poslovne ideje i razvoja sektora malih preduzeća. Uslovi pod kojima se dodjeljuju sredstva iz ove kreditne linije su sljedeći:

- Iznos odobrenog kredita po novozaposlenom radniku je do 5.000,00 Eur;
- krediti se odobravaju za otvaranje najviše 3 radna mjesta, dakle, maksimalni Iznos kredita je 15.000,00 Eur;
- grace period je godinu dana od dana prenosa sredstava na žiro-račun korisnika kredita;
- krediti se vraćaju u polugodišnjim anuitetima;

Rok povraćaja sredstava je:

- tri godine za nezaposlena lica u polugodišnjim anuitetima (3+1),
- dvije godine za mala preduzeća i preduzetnike (2+1);

kamatna stopa na godišnjem nivou je:

- 3% za projekte čiji su nosioci žene,
- 3% za projekte koji se realizuju u opštinama: Pljevlja, Žabljak, Bijelo Polje, Mojkovac, Berane, Andrijevica, Rožaje, Plav, Nikšić, Šavnik, Plužine, Kolašin i Cetinje,
- 4% za projekte koji se realizuju u opštinama: Podgorica, Danilovgrad, Herceg Novi, Kotor, Tivat, Bar, Budva i Ulcinj;

Za kreditna sredstva putem Inoviranog programa samozapošljavanja mogu konkurisati: nezaposlena lica sa evidencije Zavoda koja bi nakon kreditne podrške bila obavezna da se registruju kao individualni poljoprivredni proizvođači, preduzetnici ili pravna lica; mala preduzeća i preduzetnici koji su registrovani u skladu sa Zakonom o privrednim društvima.

U 2018. godini isfinansirano je 80 kredita u vrijednosti od 499.200,00 Eur namijenjenih otvaranju 100 novih radnih mjesta. Od ovog broja, 70 (87,5 %) isfinansiranih kredita su dodijeljena nezaposlenim licima, 8 (10 %) kredita namijenjeno je pravnim licima i 2 (2,5%) kredita preduzetnicima.

Pripadnice ženskog pola su nosioci 36 isfinansiranih kredita (51,43 % isfinansiranih kredita za nezaposlena lica) u iznosu od 205.000 Eur.

Akcentat prilikom finansiranja kredita je bio na manje razvijenim opštinama, tako da je njihov razvoj potpomognut finansiranjem 59 (73,75%) kredita u vrijednosti od 364.200,00 Eur.

Najveći broj kredita je isfinansiran u opštinama: Nikšić (18 ili 22,50%), Bijelo Polje (14 ili 17,50%) i Berane (11 ili 13,75 %).

Isfinansirani krediti po opštinama

Rb	Opština	Broj kredita	Broj radnika	Sredstva (Eur)
1.	Andrijevića	1	1	5.000
2.	Berane	11	18	90.000
3.	Bijelo Polje	14	14	70.000
4.	Žabljak	1	1	5.000
5.	Kolašin	1	1	5.000
6.	Mojkovac	1	1	5.000
7.	Nikšić	18	19	95.000
8.	Plav	0	0	0
9.	Plužine	0	0	0
10.	Pljevlja	7	11	54.200
11.	Rožaje	2	4	20.000
12.	Cetinje	2	2	10.000
13.	Šavnik	1	1	5.000
14.	Gusinje	0	0	0
15.	Petnjica	0	0	0
	Manje razvijene opštine (1 do 15)	59	73	364.200
16.	Bar	9	15	75.000
17.	Budva	1	1	5.000
18.	Danilovgrad	3	3	15.000
19.	Tuzi	0	0	0
20.	Golubovci	1	1	5.000
21.	Kotor	0	0	0
22.	Podgorica	7	7	35.000
23.	Tivat	0	0	0
24.	Ulcinj	0	0	0
25.	Herceg Novi	0	0	0
26.	Ostale opštine (16 do 26)	21	27	135.000
	Ukupno (15 + 26):	80	100	499.200

Pregled isfinansiranih kredita po statusu

Rb	Korisnik sredstava	Broj kredita	Broj radnika	Sredstva (Eur)
1.	Nezaposleni (ukupno)	70	80	399.200
	Nezaposleni (žene)	36	41	205.000
2.	Preduzetnici	2	3	15.000
3.	Pravna lica	8	17	85.000
4.	Ukupno	80	100	499.200

Izvor navedenih podataka je Baza podataka Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, odluke o kreditu i ugovori o kreditu (Inovirani program za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori).

Na osnovu navedenih podataka smatramo da je državna pomoć u realizaciji kredita iz Inoviranog programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori bila uspješna.

Državne pomoći u skladu članom 36 zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom

U skladu sa članom 36 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom ("Službeni list CG", br.49/2008, 73/2010, 39/2011 i 55/16), poslodavac koji zaposli lice sa invaliditetom ima pravo na subvencije koje se odnose na:

- bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada za zapošljavanje lica sa invaliditetom;
- kreditna sredstva pod povoljnim uslovima za kupovinu mašina, opreme i alata potrebnog za zapošljavanje lica sa invaliditetom;
- učešće u finansiranju ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) lica sa invaliditetom;
- subvencije zarade lica sa invaliditetom koje se zaposli

Svaki poslodavac koji zaposli lice sa invaliditetom, Zavodu za zapošljavanje Crne Gore može uputiti zahtjev za ostvarivanje prava na subvenciju. Uz zahtjev, poslodavac je u obavezi dostaviti: rješenje o upisu u registar nadležnog organa; ugovor o radu zaključen sa licem sa invaliditetom; rješenje zaposlenog lica kojim je ostvaren status lica sa invaliditetom i potvrdu Poreske uprave da je lice prijavljeno na obavezno socijalno osiguranje. Ukoliko se zahtjev odnosi na bespovratna sredstva za prilagođavanje radnog mjesta i uslova rada ili na učešće u finansiranju troškova asistenta u radu, uz zahtjev se dostavljaju i izvještaji izvođača profesionalne rehabilitacije o realizovanim mjerama u kojima je uključeno lice sa invaliditetom. Ovim mjerama se utvrđuje na koji način treba prilagoditi radno mjesto lica i/ili opravdanost uključivanja asistenta u radu.

Nakon dostavljanja zahtjeva, isti se razmatra na sjednici Savjeta Fonda koji predlaže Zavodu priznavanje ili eventualno odbijanje zahtjeva za ostvarivanje prava na subvenciju, nakon čega ovlašteno službeno lice Zavoda donosi rješenje.

Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom ima za cilj da, kroz omogućavanje subvencioniranog zapošljavanja, unaprijedi proces profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom u Crnoj Gori. Od stupanja na snagu ovog Zakona i izdvajanja Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom kao posebne budžetske pozicije, u prihodnoj i rashodnoj strani Budžeta Crne Gore, odnosno Budžeta Zavoda za zapošljavanja Crne, bilježi se konstantan porast broja korisnika subvencija koje se ostvaruju po osnovu ovog Zakona.

Samim tim, može se ocijeniti da ove mjere daju rezultate kada je u pitanju zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Obzirom da se kroz izvještaje o radu Fonda može utvrditi da raste broj poslodavaca koji ostvaruju pravo na subvencije za zapošljavanje lica sa invaliditetom, subvencionirano zapošljavanje daje rezultate u smislu kreiranja novih radnih mjesta na kojima se zapošljavaju lica sa invaliditetom. Takođe, na osnovu podataka o broju zahtjeva koji se odnose na produžavanje prava na subvencije, može se zaključiti da se subvencioniranim zapošljavanjem obezbjeđuje održivost radnih mjesta na kojima se zapošljavaju lica sa invaliditetom.

Izvještaji o radu Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom.

Dodijeljena pomoć uspješna i svrsishodna.

Agencije za elektronske medije

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima („Sl. list CG“, broj. 58/2014 od 29.12.2014.g.), regulisani su osnivanje i način prikupljanja i raspodjele sredstava Fonda za pomoć komercijalnim radio emiterima.

Stupanjem na snagu ovih rješenja, uvedena je obaveza plaćanja naknade za korišćenje radijskih prijemnika u vozilima, a postojanje dokaza o izvršenoj uplati ove naknade jedan je od uslova za registraciju vozila.

Obveznik ove naknade je bio svaki vlasnik vozila u Crnoj Gori koje ima ugrađen radijski prijemnik. Naknada za korišćenje radijskog prijemnika se plaća prilikom registracije vozila i iznosi dva eura. Od plaćanja naknade za korišćenje radijskih prijemnika oslobođeni su:

- 1) ustanove za brigu o djeci, škole, bolnice i domovi zdravlja, domovi za stara lica, domovi penzionera, nevladine organizacije koje se bave zaštitom osoba sa invaliditetom;

2) diplomatsko - konzularna predstavništva.

Ova naknada je uplaćivana na žiro-račun Agencije za elektronske medije i pripadalo je:

- 95% fondu Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima;
- 5% Agenciji.

Navedeno zakonsko rješenje predviđalo je da raspodjelu sredstava iz fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima vrši Savjet Agencije za elektronske medije svakih šest mjeseci, na osnovu javnog konkursa, u skladu sa posebnim aktom. Predviđeno je i da Izvještaj o raspodjeli sredstava Savjet Agencije treba da objavi na svom portalu u roku od 15 dana od dana raspodjele.

Savjet Agencije je usvojio Pravilnik o raspodjeli sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima ("Sl. list CG", br. 27/15), koji propisuje postupak, uslove i kriterijume za raspodjelu sredstava, kao i način korišćenja tih sredstava (u daljem tekstu: Pravilnik).

Pravilnik propisuje da se raspodjela sredstava iz Fonda vrši se radi obezbjeđenja pomoći komercijalnim radio emiterima u cilju poboljšanja obima, strukture ili raznovrsnosti programskih sadržaja iz sopstvene produkcije. Prilikom utvrđivanja obima i strukture sopstvene produkcije primjenjivaće se odredbe Pravilnika o uslovima za određivanje programskih sadržaja koji se smatraju sopstvenom produkcijom („Sl.list CG“, br. 11/12).

Raspodjela sredstava iz Fonda vrši se putem godišnjih grantova za podsticanje učešća sopstvene produkcije u ukupnoj programskoj strukturi i programskih grantova za povećanje obima, strukture i raznovrsnosti ponude sadržaja posvećenih tematskim oblastima od javnog interesa (čl. 4 Pravilnika).

Raspodjela sredstava iz Fonda se vrši svakih šest mjeseci na osnovu javnog konkursa čiji su osnovni elementi propisani Pravilnikom (čl. 5 Pravilnika).

Pravilnikom se propisuju tematske oblasti koje se mogu finansirati programskim grantovima (čl. 6 Pravilnika) i programski sadržaji za koje se ne mogu dodjeljivati sredstva iz fonda, odnosno koji se neće uzimati u obzir prilikom dodjele sredstava (čl. 7 Pravilnika).

Kriterijumi za odlučivanje na javnom konkursu propisani su članom 8 Pravilnika.

Članom 9 st. 2 Pravilnika, propisano je da u toku jedne godine emiteru mogu biti dodijeljena sredstva iz Fonda najviše do iznosa:

- 35% ukupnih prihoda ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj je raspisan javni konkurs, za emitere sa ukupnim godišnjim prihodom većim od 35.001€;

- 40% ukupnih prihoda ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj je raspisan javni konkurs, za emitere sa ukupnim godišnjim prihodom od 10.001€ do 35.000€;
- 50% ukupnih prihoda ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj je raspisan javni konkurs, za emitere sa ukupnim godišnjim prihodom od 5.000 do 10.000€;
- 100% ukupnih prihoda ostvarenih u godini koja prethodi godini u kojoj je raspisan javni konkurs, za emitere sa ukupnim godišnjim prihodom manjim od 5.000€.

Sa podnosiocima prijava koji su stekli pravo na sredstva iz Fonda direktor Agencije zaključuje ugovor pod uslovima propisanim članovima 16 i 17 Pravilnika. Sredstva iz ugovora se isplaćuju u dvije rate, dinamikom propisanom u članu 18 Pravilnika.

Pravilnikom se takođe propisuje način korišćenja sredstava i opravdani troškovi (čl. 19), obaveza podnošenja izvještaja o namjenskoj upotrebi (čl. 21), kao i uslovi, rokovi i obaveze vezane za povraćaj dodijeljenih sredstava (čl. 25).

Tokom 2018. godine realizovana je raspodjela po jednom konkursu.

Savjet Agencije za elektronske medije je, na sjednici održanoj 04.05.2017.g., usvojio

Odluku o raspisivanju javnog konkursa za raspodjelu sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima (Odluka o javnom konkursu) i Odluku o kriterijumima i metodologiji bodovanja prijave na javni konkurs za raspodjelu sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima (u daljem tekstu: Metodologija bodovanja). Metodologija bodovanja predstavlja prateći dio dokumentacije javnog konkursa.

Odluka o javnom konkursu je objavljena 08.05.2017.g. na veb sajtu Agencije. Njom je raspisana raspodjela sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima prikupljenih u periodu od 01.07. do 02.03.2017.g. u iznosu od 264.280,78 €.

Savjet Agencije za elektronske medije je, na 197. sjednici održanoj 21.03.2018.g., donio

Rješenje o raspodjeli sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima (broj 01-462 od 21.03.2018. godine).

Dodijeljeni **programski grantovi** se odnose na 65 programskih sadržaja, 18 emitera od čega jedan nacionalni, četiri regionalna i 13 emitera lokalnih radio programa.

Jednom emiteru je u prosjeku dodijeljeno četiri programska granta (najviše 13, najmanje jedan).

	Tražena sredstva	Dodijeljena sredstva
Prosječan iznos	8.317 €	4.066 €
Najviši iznos	16.630 €	9.724 €
Najmanji iznos	1.750 €	869 €

Tabela 1: Programski grantovi – tražena i odobrena sredstva

Prosječan iznos traženih sredstava po programskom grantu iznosio je 8.317€, najviše 16.630€ a najmanje 1.750 €. Prosječan iznos sredstava dodijeljenih po programskog grantu iznosi 4.066€, najviše 9.724€, najmanje 869€. Procenat dodijeljenih u odnosu na tražena sredstva iznosi 44,55%.

Dodijeljenim sredstvima podržani su programi od posebnog interesa za javnost za čije emitovanje radijski emiteri nemaju komercijalni interes emitovanja. Rezultat potpisanih ugovora su programski sadržaji sa karakteristikama kako slijedi u nastavku.

Od 65 dodijeljenih programskih grantova najviše, njih 11 se odnosilo na tematsku oblast nauka, umjetnost, obrazovanje. Deset programskih sadržaja su posvećeni tematskoj oblasti djeca i mladi. Sedam odnosno šest programskih sadržaja se odnose na oblasti borba protiv bolesti zavisnosti i društvenu integraciju ranjivijih kategorija. Po pet programskih sadržaja posvećeno je: kulturnoj raznolikosti i očuvanju tradicije, zdravlju, zdravstvenoj kulturi i zdravim stilovima živata, razvoju civilnog društva, zaštitu okoline i održivi razvoj.

Broj dodijeljenih programskih grantova po tematskim oblastima

Prosječno dodijeljen programski grant ima 11 emisija sa prosječnom dužinom trajanja emisije od 45 minuta. Ukupna minutaža podržanih grantova iznosi 31.024 minuta ili 517 sati programa.

Od 65 dodijeljenih, 38 programskih grantova se odnosi na nove programske sadržaje koji nijesu ranije emitovani. Sedam dodijeljenih programskih grantova

doprinosu poboljšanju ponude programskih sadržaja posvećenih ranjivim društvenim grupama.

IZVJEŠTAJ O RASPODJELI SREDSTAVA IZ FONDA AGENCIJE ZA POMOĆ KOMERCIJALNIM RADIO EMITERIMA (br. 01 – 898 od 18.04.2018. godine)

Dodijeljena pomoć je bila uspješna. Međutim, Odlukom Ustavnog suda Crne Gore U-I br. 3/16 od 29.12.2016.godine („Sl. list CG“, br. 14/17), koja je stupila na snagu 3. marta 2017. godine, ukinute su odredbe Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima koje su bile osnov za prikupljanje i raspodjelu sredstava po osnovu naknade za korišćenje radijskih prijemnika. Imajući u vidu da su danom donošenja Odluke Ustavnog suda Crne Gore na računu Agencije za elektronske medije ostala neraspodijeljena sredstva, a cijeneći da su ta sredstva prikupljena prije stupanja na snagu Odluke Ustavnog suda Crne Gore, Savjet Agencije za elektronske medije je početkom maja 2017. godine raspisao peti javni konkurs za raspodjelu sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima. Realizacija ovog konkursa je završena u 2018. godini.

OPŠTINA BIJELO POLJE

Doo Pelengić Trade oslobođen plaćanja poreza, prireza i naknada radi povećanja proizvodnih kapaciteta i broja zaposlenih. Dodijeljena pomoć odnosno olakšice su doprinijele da se u cjelosti ispoštuje potpisani Ugovor o korišćenju finansiskih olakšica od strane korisnika.

Korisnik olakšice Doo Pelengić Trade je proširio svoje proizvodne kapacitete i to za P=1.063,39 m², koji se odnosi na proizvodni pogon, galeriju i magacinski prostor. Nakon dobijanja upotrebne dozvole primio je u radni odnos 12 novozaposlenih radnika na neodređeno vrijeme, te je u cjelosti ispoštovao obaveze iz ugovora. Povećana proizvodnja i promet rezane građe, kao i otvaranje novog pogona za proizvodnju peleta. Dodjela navedenih finansiskih olakšica je u cjelosti uspješna.

PRIJESTONICA CETINJE

Za pomoć u realizaciji sportskih aktivnosti dodijeljeno je **278.515,00€**.

1	FK Lovćen	137,696.00 €
2	KIK boks klub	1,500.00 €
3	OK Džonatan	1,920.00 €
4	AK Lovćen	650.00 €
5	Stonoteniski klub	205.00 €
6	RK Lovćen	87,962.00 €
7	Džudo klub	1,500.00 €
8	Šah klub	1,450.00 €
9	Bilijar klub	1,500.00 €
10	ŽKK Lovćen	1,350.00 €
11	KK Lovćen	20,000.00 €
12	SP Soko	920.00 €
13	FK Gorštak	150.00 €
14	FK Cetinje	7,000.00 €
15	Sportski centar Cetinje	8,000.00 €
16	Automoto društvo Lovćen	5,000.00 €
17	Košarkaški turnir	200.00 €
18	SRD Lovćen Cetinje	700.00 €
19	KK Cetinje	512.00 €
20	Sport za sve – turnir	300.00 €
	Ukupno	278,515.00 €

Pravni osnov: Zaključak donesen na osnovu člana 58 Zakona o lokalnoj samoupravi i člana 87 i 90 Statuta Prijestonice („Službeni list Crne Gore“ – opštinski propisi br. 19/09, 37/10, 26/13, 30/14 i 12/16), od strane Gradonačelnika Prijestonice Cetinje, Ugovor o sponzorstu zaključen između Prijestonice Cetinje i KK “Lovćen 1947” Cetinje broj 01-402/18-938 od 14.08.2018.godine, Ugovor o sufinansiranju programa rada Fudbalskog kluba “Lovćen” zaključen između Prijestonice Cetinje i FK “Lovćen” broj 01-680/18-621 od 19.06.2018.godine, Ugovor o sufinansiranju sportskih aktivnosti od javnog interesa zaključen između Prijestonice Cetinje i FK “Cetinje” broj 06-680/18-182 od 18.05.2018.godine i Ugovor o sufinansiranju programa Rukometnog kluba “Lovćen” zaključen između Prijestonice Cetinje i RK “Lovćen” broj 01-680/18-622 od 19.06.2018.godine.

Izostala ocjena uspješnosti u realizaciji sportskih aktivnosti sa nivoa Prijestonice Cetinje.

OPŠTINA DANILOVGRAD

Subvencionisanje mljekara koje otkupljuju primarnu sirovinu (mlijeku) na području opštine Danilovgrad

Stimulacija većeg otkupa primarne sirovine a time i povećanja proizvodnje finalnog proizvoda. Stimulisanje kooperanata da prodaju primarnu sirovinu (mlijeku) mljekarama, a ne da proizvode mliječne proizvode u sopstvenoj režiji. Analize koje pokazuju da mljekare imaju povećan broj kooperanata sa većim brojem grla. Dodijeljena pomoć je bila uspješna.

Dotacije pravnim i fizičkim licima koja obavljaju javni prevoz putnika u prigradskom unutrašnjem drumskom prevozu

Porast broja putnika i učenika koji koriste javni prevoz na relacijama na kojima saobraćaju prevoznici kojima se dotiraju određena finansijska sredstva iz budžeta Opštine. Prije dodjele pomenutog vida pomoći nije postojao nikakav prevoz na relacijama na kojima saobraćaju prevoznici kojima se dotiraju određena finansijska sredstva. Podaci dobijeni od strane škola o porastu broja učenika na relacijama kojima saobraćaju prevoznici kojima se dotiraju određena finansijska sredstva. Dodijeljena pomoć je bila uspješna.

GLAVNI GRAD PODGORICA

Kako je, pored nefinansijske podrške, izražena potreba i za obezbjeđenjem određenih finansijskih sredstava za pokretanje biznisa, modernizovanje već postojećih biznisa i očuvanje starih zanata, smatrali smo da je potrebno implementirati mikro kreditnu podršku postojećim preduzetnicima u iznosu do 4.000 eura. Dodjelom povoljnih kredita za mikro i mala preduzeća, po povoljnim uslovima (kamatna stopa 3%, grejs period 12 mjeseci) stimuliše se privredna aktivnost.

U pitanju su kratkoročni krediti odobreni sektoru mikro, malih i srednjih preduzeća, preduzetnika i registrovanih poljoprivrednih proizvođača. Glavni grad nastoji da kreditnom podrškom usmjerenom ka sektoru mikro, malih i srednjih preduzeća, preduzetnika i poljoprivrednika predstavlja efikasan mehanizam razvoju preduzetničkog biznisa. Efikasnost podrške koju sprovodi Glavni grad zasniva se na konkurentnim fiksnim kamatnim stopama koje su iznosile 3%, sa grejs periodom od 12 mjeseci.

Korisnici kredita su uglavnom tražili sredstva za nabavku novih softvera, alata i mašina, na koji način bi podigli nivo usluga na viši nivo. Zbog problema oko obezbjeđenja kredita, tj. žiranata, sredstva su djelimično realizovana, i tri od deset dodijeljenih kredita je realizovano. Realizovani krediti su značajno uticali na unaprjeđenje poslovanja korisnika kredita.

Smatramo da je državna pomoć, kroz realizaciju kredita za stimulisanje preduzetništva u Glavnom gradu Podgorici, bila uspješna.

OPŠTINA ROŽAJE

Po Javnom pozivu opštine za sistem navodnjavanja kap po kap, nabavka steonih junica i pomoć u poljoprivredi kao i podrška u nabavci mehanizacije. Pomenuti farmeri su konkurisali i na osnovu njihovih zahtjeva formirana je komisija koja je utvrdila realizaciju podsticajnih mjera.

Shodno oblastima podsticajnih mjera efikasnost je bila različita, ali svakako je primijetan pozitivan efekat po svim mjerama.

- veći broj formiranih zasada;
- veći broj jagodastih vodnih kultura koji se navodnjavaju kap po kap;
- veći broj zasijanih krmnih i žitarskih kultura;
- povećan broj steonih junica na teritoriji Opštine.
- povećan broj mehanizacije za bolju obradu zemljišta i tretiranja poljoprivrede
- Statistički podaci o zasijanim i zasađenim površinama;
- količina kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda plasiranih na tržište;
- količina kabaste hrane proizvedene za stoku;
- broj izgrađenih poljoprivrednih objekata;
- povedanje broja kvalitetnih stočnih grla na farmama;
- količina jagodastih vodnih kultura plasiranih na tržište.

Pomoć dodijeljena za podsticaj razvoja poljoprivrede bila je uspješna.

Pomoć malim i srednjim preduzećima u upošljavanju novih radnika u stalni radni odnos

Na osnovu poziva za podsticaj razvoja malih i srednjih preduzeta efikasnost sprovođenja mjera i upošljavanja novih radnika je bila uspješna. Nakon dodijelje pomodi preduzedima, upošljena su nova lica koja ostvaruju rezultate potrebne za unapređenje poslovanja, doprinosa u oblastima svog djelovanja. Na osnovu ugovora potpisanih od strane preduzeta sa novim radnicima koji su dobili rješenja na neodređeno.

Dodijeljena pomoć za podsticaj razvoja privrede je bila uspješna.

OPŠTINA KOLAŠIN

Budžetskom linijom broj 418-1-2-1 "Izrada specifikacije za zaštitu geografskog porijekla kolašinskog lisnatog sira" koja je predviđena u Odluci o budžetu Opštine Kolašin za 2018. Godinu planirana je zaštita oznake porijekla kolašinskog lisnatog sira u skladu sa Zakonom o šemama kvaliteta. Kolašinski lisnati sir predstavlja lokalni gastronomski brend i otuda pojačan javni interes za njegovu pravnu zaštitu u skladu sa zakonom.

Efikasnost mjere se ogleda u tome da se za malo više od godinu dana od uplate sredstava zaokružio proces izrade specifikacije, izbora zaštitnog znaka, izrade separata i osnivanje udruženja proizvođača i sproveo postupak pred nadležnom Komisijom pri Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Prije dodjele pomoći postojao je veliki broj individualnih domaćinstava koji su se bavile proizvodnjom lokalnog gastronsomskog specijaliteta- kolašinskog lisnatog sira. Visoki inputi za proizvodnju kao i odsustvo zajedničkog nastupa na tržištu uticalo je na cijenu proizvoda kao i na njegov kvalitet što je dovelo do postepenog opada broja gazdinstava koji se bave proizvodnjom ovog sira na teritoriji opštine Kolašin.

Zaštitom oznake porijekla u skladu sa Zakonom o šemama kvaliteta postiglo se:

- Organizovanje poljoprivrednih proizvođača u Udruženje proizvođača kolašinskog lisnatog sira u cilju zajedničkog nastupa na tržištu;
- Izrada sepcifikacije o oznaci porijekla kojom se izvršila standardizacija proizvodnje ovog gastronsomskog specijaliteta;
- Izrada idejnog rješenja zaštitnog znaka (loga) proizvoda pod kojim će proizvod postati prepoznatljiv na tržištu;
- Izrada separata „Od tvrdog do lisnatog kolašinskog sira“ koji se uvršćen u etnološku zbirku Crne Gore i kao takav preveden od strane Organizacije za hranu i poljoprivredu pri Ujedinjenim nacijama - FAO na engleski jezik.

Pokazatelj uspješnosti dodjele pomoći je više interesovanje poljoprivrednih proizvođača za subvencije iz lokalnog budžeta koje su u odnosu na prošlu godinu porasle sa 30.000 eura na 57.000 eura. Poljoprivrednici su pokazali interesovanje za zaštitu i drugih proizvoda u skladu sa Zakonom o šemama kvaliteta (moračke rakije, crnogorskog meda itd.) te su u lokalnom budžetu za poljoprivredu predviđena sredstva za Udruženje proizvođača moračke rakije. Može se zaključiti da je ovom subvencijom postaknuto udruživanje poljoprivrednih proizvođača i njihov organizovaniji nastup kako prema kupcima tako i prema održavnim organima.

10. REZIME

U izradi Izvještaja za 2018. godinu korišćena je metodologija koja je propisana od strane Evropske komisije u oblasti izvještavanja o državnoj pomoći.

Ipak, posebno ukazujemo da su za pripremu predmetnog Izvještaja dominantno korišćeni podaci iz Prijedloga Zakona o završnom računu budžeta za 2018. godinu. Razlog za ovakvo postupanje Agencije uslovljen je procjenom da davaoci i dalje nedovoljno poznaju oblasti državne pomoći, što na kraju rezultira nepotpunim i nedovoljno obrađenim podacima o dodijeljenim državnim pomoćima.

U skladu sa odredbama člana 25a Zakona o zaštiti konkurencije, davaoci državne pomoći dužni su da Agenciji do 15. marta tekuće za prethodnu godinu dostave podatke o dodijeljenim državnim pomoćima. Na osnovu predmetnih podataka, Agencija sačinjava godišnji izvještaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u prethodnoj godini, koji dostavlja Vladi i Skupštini do kraja drugog kvartala tekuće godine, radi upoznavanja. Dodatno, Agencija dostavlja izvještaj i Evropskoj komisiji, a u skladu sa obavezama preuzetim potvrđenim međunarodnim ugovorom.

U 2018. godini u Crnoj Gori je dodijeljena državna pomoć u ukupnom iznosu od 65.780.993,38 eura, što u odnosu na ukupno dodijeljenu državnu pomoć u 2017. godini, koja je iznosila 19.741.052,64 eura, predstavlja povećanje od 333,22%. Procenat učešća državne pomoći u BDP-u povećan je sa 0,46% u 2017. na 1,43% u 2018. godini.

Odstupanje u prikazanom iznosu dodijeljene pomoći u sektoru poljoprivrede, posledica je promijenjene metodologije prikaza ovih podataka od strane resornog ministarstva (dopis Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja Agenciji, akt broj 403-89/19-7 od 10. juna 2019. godine u kome je navedeno da dosadašnji izvještaji o dodijeljenoj državnoj pomoći u sektoru poljoprivrede i ribarstva iz prethodnih godina su sadržali podatke koji su tretirani kao državna pomoć, a što ne odgovara faktičkom stanju. Dalje se konstatuje da je potrebno da se greška koriguje na način što će se EK izvijestiti da podrška koja se daje sektorima poljoprivrede i ribarstva nema elementa državne pomoći, te se isključivo radi o razvojnim mjerama, koje shodno nacionalnom zakonodavstvu nisu državna pomoć. Dodatno, Agencija posebno napominje odredbe član 73(9) SSP-a, koji je prenešen i u nacionalno zakonodavstvo, član 1 stav 2 Zakona, a kojim je precizirano da se isti ne primjenjuje na podsticaje za razvoj poljoprivrede i ribarstva.

U vezi sa navedenim, iako se prikazuju u godišnjem izvještaju o dodijeljenim državnim pomoćima, podsticaji u sektoru poljoprivrede i ribarstva nisu državna pomoć u smislu Zakona o kontroli državne pomoći, već će ovi podsticaji biti regulisani posebnom regulativom koja se odnosi na državnu pomoć u ovim sektorima, u skladu sa EU pravilima.

Takođe, veliki dio dodijeljenih državnih pomoći odnosi se i na pomoći dodijeljene u sektoru saobraćaja, kao i na pomoći dodijeljene za obnovljive izvore energije.³⁷

Ukupno učešće državne pomoći (bez sektora poljoprivrede i ribarstva i saobraćaja) u BDP-u iznosi 0,75 %, pa se može reći da je Crna Gora u 2018. godini imala udio državne pomoći neznatno iznad nivoa prosjeka zemalja članica Evropske unije (0,72% BDP-a). U vezi sa navedenim, treba istaći da je u 2018. godini ukupno učešće državne pomoći u BDP-u iznosilo 1,43% i da je negdje na nivou zemalja članica Evropske unije (Tabela 3, npr. Švedska 6,65% BDP-a, Mađarska 2,53% BDP-a, Letonija 1,65% BDP-a, Poljska 1,51% BDP-a, Češka Republika 1,39% BDP-a, itd.).

Od ukupno dodijeljene pomoći u 2018. godini 53,55% (35,229 miliona eura) dodijeljeno je kroz sektorske pomoći, odnosno najviše sektoru poljoprivrede (26,92%) i sektoru saobraćaja (20,37%). Ostalo je dodijeljeno u sektoru kulture, u učešću u ukupnim sektorskim pomoćima od 6,26%.

U 2018. godini, primijetan je porast dodijeljenih državnih pomoći za regionalni razvoj 17,376 miliona eur, odnosno 26,42% od ukupno dodijeljene državne pomoći, dok je u 2017. godini regionalna pomoć bila dodijeljena u iznosu od 728 hiljada eura.

Horizontalne pomoći u 2018. godini dodijeljene su u iznosu od 13,176 miliona eura, odnosno 20,03% ukupno dodijeljene pomoći. Ova pomoć u najvećem dijelu odnosi se na pomoći za zapošljavanje (4,87%), istraživanje, razvoj i inovacije (0,53%) i obnovljivio izvori energije (14,63%).³⁸

Neprijavljene državne pomoći³⁹ u 2018. godini iznosile su 20.863.803,3 eura, odnosno 31,72 % ukupno dodijeljene pomoći, dok je u 2017. godini taj procenat bio znatno manji i iznosio je 7,43%.

Visok procenat neprijavljene državne pomoći (31,72%), odnosi se na 2018. godinu (kontrola državne pomoći dominantno bila u nadležnosti Komisije za kontrolu državne pomoći – Ministarstva finansija). Ipak, intencija Savjeta Agencije za zaštitu konkurencije je, da počev od 2019. godine, procenat neprijavljenih državnih pomoći bude korigovan, odnosno iskazan u znatno manjem iznosu u odnosu na 2018. godinu. U prilog tome su i aktivnosti sa nivoa Agencije, koje se ogledaju i u broju donešenih odluka od dana preuzimanja nadležnosti i postupanja u dijelu državne pomoći, što potvrđuje i broj donešenih odluka (10 odluka i 5 mišljenja) za samo 4 mjeseca rada u 2018. godini.

³⁷ U skladu sa rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći broj 01-51/1 od 16. jula 2015. godine, za projekat Krnovo u iznosu 9.201.278,00 eura.

³⁸ Projekat Krnovo, rješenje Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-51/1 od 16. jula 2015. godine i Izgradnja malih hidroelektrana na vodotoku Bistrica – pritoka Ljuboviđe, rješenje Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-24/1 od 25. marta 2016. godine

³⁹ Iako je prvi Zakon o kontroli državne pomoći donešen još 2007. godine, i dalje je prisutna slaba svijest davalaca (naročito sa lokalnog nivoa) o obavezama iz Zakona o prijavi državnih pomoći. Agencija će u narednom periodu, a naročito kroz sprovođenje IPA projekta za državnu pomoć, čija je jedna komponenta i podizanje svijesti o kontroli državne pomoći, nastojati da bude svojevrsni promoter ove politike i obaveza Crne Gore i svih organa u kontekstu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Godišnjim izvještajem za 2018. nisu evidentirane pomoći za sanaciju i restrukturiranje, koje predstavljaju vrstu pomoći koja u najvećoj mjeri narušava ili prijeti da naruši konkurenciju na tržištu, odnosno koja je najmanje poželjna pomoć. Ovo posebno iz razloga što nije bilo prijavljenih državnih pomoći po ovom osnovu.

Shodno podacima sadržanim u ovom godišnjem izvještaju, a imajući u vidu nadležnosti Agencije utvrđene Zakonom o zaštiti konkurencije („Sl. list Crne Gore“, br. 44/12 i 13/18) i Zakonom o kontroli državne pomoći („Sl. list Crne Gore“, 12/18), Agencija će u odnosu na neprijavljene državne pomoći pokrenuti postupak *ex post* kontrole, kada se u stručnom i kadrovskom smislu steknu uslovi za to.

Na kraju, posebno se ukazuje da je osnovni cilj, sprovođenja postupka zakonitosti i usklađenosti državne pomoći, sagledavanje uticaja na konkurenciju, odnosno da li je dodjelom javnih sredstava ista narušena.

Sama ocjena efekata dodijeljenih javnih sredstava, te ekonomske opravdanosti za donošenje konkretnih odluka je u isključivoj nadležnosti davalaca državne pomoći.

Prilog A

Informacija o privrednim subjektima koji su bili korisnici državne pomoći u 2018. godini

Tabela 14: Ukupno dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u 2018. godini prema vrstama (instrumentima) dodjele

Iznosi u milionima eura

Kategorija	A1	A2	B1	C1	C2	D	Ukupno
1.Horizontalna državna pomoć	13.153	0.000	0.000	0.022	0.000	0.000	13.175
Obuka	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Zapošljavanje	3.201	0.000	0.000	0.020	0.000	0.000	3.221
MSP	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Sanacija i restrukturiranje	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Otklanjanje štete nastalih usled prirodnih nepogoda	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Zaštita životne sredine	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Istraživanje i razvoj	0.352	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.352
Obnovljivi izvori energije	9.623	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	9.623
2.Sektorska državna pomoć	35.229	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	35.229
Rudarstvo	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Čelik	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Saobraćaj	13.398	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	13.398
Poljoprivreda i ribarstvo	17.712	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	17.712
Kultura i informisanje	4.118	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	4.118
Brodogradnja	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Finansijske usluge	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
Ostali sektori	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
3.Regionalna državna pomoć	6.948	0.068	0.000	9.357	0.000	1.004	17.377
Ukupno	55.330	0.068	0.000	9.379	0.000	1.004	65.781

Odredbama člana 4 Pravilnika propisano je da godišnji izvještaj sadrži sljedeće podatke:

A1⁴⁰ - donacije, subvencije kamate, otpis duga i druge pomoći u skladu sa zakonom;

A2 - poreske olakšice i socijalna davanja (otpis, odlaganje plaćanja poreza i doprinosa);

⁴⁰ Iako se prikazuju u godišnjem izvještaju o dodijeljenim državnim pomoćima, podsticaji u sektoru poljoprivrede i ribarstva nisu državna pomoć u smislu Zakona o kontroli državne pomoći, već će ovi podsticaji biti regulisani posebnom regulativom koja se odnosi na državnu pomoć u ovim sektorima, u skladu sa EU pravilima.

- B1 – učešće u udjelu u kapitalu, uključujući konverziju duga u akcijski kapital;
- C1 - zajmovi sa kamatnim stopama nižim od kamatne stope na finansijskom tržištu i zajmovi privrednim društvima u poteškoćama;
- C2 - ostale mjere;
- D - garancije.

U tabeli 14, u okviru instrumenta **A1** u 2018. godini, dodijeljena je državna pomoć u iznosu od 55.330.160,27 eura.

Horizontalna državna pomoć dodijeljena kroz instrument **A1** iznosi **13.153.254,87 eura**, i ista je dodijeljena za:

1. Zapošljavanje – Zavod za zapošljavanje Crne Gore je kroz program dodjela sredstava na ime ličnih troškova asistenta (pomagača u radu) na osnovu „Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom“ dodijelio sredstva u iznosu 141.343,73 eura.
2. Zapošljavanje - Zavod za zapošljavanje Crne Gore je kroz Program dodijela bespovratnih sredstava za prilagođavanje radnog mjesta na osnovu „Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom“ dodijelio sredstva u iznosu 51.352,47 eura.
3. Zapošljavanje – Zavod za zapošljavanje Crne Gore je kroz program dodjela sredstava za subvencije zarade lica sa invaliditetom koje se zaposli na osnovu „Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom“ dodijelio sredstva u iznosu 2.702.940,67 eura.
4. Zapošljavanje – 16.090,86 eura - pomoć dodijeljena u okviru programa Zavoda za zapošljavanje Crne Gore: Program osposobljavanja za samostalan rad u 2018. godini;
5. Zapošljavanje – 4.181,97 eura - pomoć dodijeljena u okviru programa Zavoda za zapošljavanje Crne Gore: Program osposobljavanja za rad kod poslodavca u 2018. godini;
6. Zapošljavanje – Zavod za zapošljavanje Crne Gore je kroz program Troškovi profesionalne orijentacije dodijelio sredstva u ukupnom iznosu 6.986,15 eura. Ova pomoć nije bila prijavljena Agenciji na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.
7. Zapošljavanje – Zavod za zapošljavanje Crne Gore je kroz program Profesionalna rehabilitacija dodijelio sredstva u ukupnom iznosu 255.781,07 eura. Ova pomoć nije bila prijavljena Agenciji na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.
8. Istraživanje, razvoj i inovacije- po osnovu projekta Ministarstva nauke – Program za dodjelu grantova za inovativne projekte 2018-2020 dodijeljeno je 202.750,20 eura. Neprijavljene pomoći po osnovu programa EUREKA iznose 45.000, 00 eura.

9. Istraživanje, razvoj i inovacije - Ministarstva nauke je preduzeću Tehnopolis dodijelilo pomoć u iznosu 103.950,00 eura. Ova pomoć nije bila prijavljena Agenciji na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.
10. Program podsticanja proizvodnje iz obnovljivih izvora - Ministarstvo ekonomije je prijavilo da je kroz program podsticanja proizvodnje iz obnovljivih izvora energije u skladu sa Zakonom o energetici („Službeni list CG“ br. 5/16 i 51/17) isplaćen iznos od 9.622.877,75 eura. Navedena sredstava su dodjeljena u cilju podsticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije koje se ostvaruje kroz projekat izgradnje male hidroelektrane na vodotoku Bistrica – pritoka Ljuboviđe (421.598,75 eura), u skladu sa rješenjem Komisije za kontrolu državne pomoći, i projekat Krново (9.201.278,00 eura) po rješenju Komisije za kontrolu državne pomoći.

Iskazana sredstva predstavljaju iznos podsticaja koji je isplaćen povlašćenim proizvođačima od strane Crnogorskog operatora tržišta električne energije tokom 2018. godine na osnovu zakonske regulative kojom se uređuje oblast energetike. Naveden iznos sredstava je dobijen kao proizvod ostvarene proizvodnje električne energije tokom 2018. godine iz navedenih objekata i cijene koja predstavlja razliku između podsticajne cijene i cijene iz ugovora o snabdijevanju krajnjih kupaca električne energije. Osnovni cilj ovog Programa je povećanje proizvodnje iz obnovljivih izvora energije i dostizanje nacionalnog cilja koji predstavlja udio obnovljivih izvora energije u njenoj ukupnoj finalnoj potrošnji energije u iznosu od 33 % u 2020. godini.”

Sektorska državna pomoć dodijeljena kroz instrument **A1** iznosi **35.228.857,62 eura**, i odnosi se na sljedeće:

Poljoprivreda i ribarstvo

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je u 2018. godini izdvojilo 17.712.272,32 eura pomoći u vidu podsticajnih mjera (najveći dio ove pomoći, u iznosu od 17.609.399,9 eura dodijeljen je od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, u okviru Agrobudžeta). Preostali dio odnosi se na pomoć koju je opština Danilovgrad dodjeljivala poljoprivrednim proizvođačima, odnosno subvencionirala otkup mlijeka (77.772,42 eura), opština Rožaje za podsticaj razvoja poljoprivrede (21.450 eura), kao i Opština Kolašin pomoć (iznos 3.650 eura).

Kultura, informisanje i sport – 4.118.011,01 eura

Najveći dio pomoći (3.628.691 eura) odnosi se na pomoć koju je dodijelio Ministarstvo kulture u okviru sledećih programa:

- Program: Kulturno umjetničko stvaralaštvo – 1.198.152,28 eura
- Program: Kreativna Crna Gora: Identitet, imidž, promocija – 161.200,00 eura

- Program: Razvoj kulture na sjeveru Crne Gore – 264.900,00 eura
- Program: Kulturna baština – 1.168.232,50 eura
- Program: Kulturna baština-namjenski prihodi - 375.306,23 eura
- Program: Razvoj kulture u Nikšiću – 80.900,00 eura
- Program: Prenos radio-difuznog signala na teritoriji Crne Gore - 380.000,00 eura

Sport

Ministarstvo sporta je u 2018. godini izdvojilo 110.805,00 eura za podršku organizaciji velikih međunarodnih takmičenja i učešće na međunarodnim takmičenjima. Ova pomoć nije bila prijavljena Agenciji na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Prijestonica Cetinje - 278.515,00 eura dodijelila je za realizaciju sportskih aktivnosti i sportskih dešavanja u tom gradu. Ova pomoć nije bila prijavljena Agenciji na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Skupština Crne Gore dodijelila je albanskom nedeljniku Koha Javore pomoć u iznosu od 100.000,00 eura.

Saobraćaj – u ukupnom iznosu od 13.398.574,46 eura.

Ministarsvo saobraćaja i pomorstva dodijelilo je pomoć preduzeću AD Željeznički prevoz Crne Gore u iznosu od 1.218.558 eura za potrebe otplate međunarodnog kredita, u skladu sa zaključkom Komisije za kontrolu državne pomoći.⁴¹

Ministarsvo saobraćaja i pomorstva dodijelilo je pomoć preduzeću „Montenegro Airlines“ u ukupnom iznosu 7.266.658,76 eura. Agencija je svojim dopisom broj 01-486/7 od 14. decembra 2018. godine obavijestila Ministarstvo saobraćaja da se pomoć za Montenegro Airlines, obzirom da se sve mjere iz Plana restrukturiranja iz 2012. godine⁴² nisu u potpunosti realizovale, te da je Plan u pravnom smislu još uvijek na snazi (pomoć za restrukturiranje se može dodijeliti jednom u 10 godina, princip „prvi put-zadnji put“) može realizovati jedino u odnosu na nerealizovane mjere iz plana. O navedenom, Ministarstvo nije obavijestilo Agenciju. Ova pomoć nije bila prijavljena Agenciji na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

Ministarsvo saobraćaja i pomorstva dodijelilo je pomoć preduzeću „Crnogorska plovidba“ AD Kotor u ukupnom iznosu 4.913.358,00 eura. Ova pomoć nije bila prijavljena Agenciji na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

⁴¹ Akt broj 01-60/1 od 27. maja 2011. godine

⁴² Rješenje Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-36/1 od 20. juna 2012. godine

Regionalna državna pomoć dodijeljena kroz instrument **A1** iznosi **6.948.047,78 eura** i odnosi se na sledeće:

Ministarstvo ekonomije kroz: Program podrške za modernizaciju prerađivačke industrije, dodijeljena je pomoć u iznosu od 126.498 eura,

Ministarstvo ekonomije kroz: Program podsticanja razvoja klastera u Crnoj Gori za 2018 dodijeljena je pomoć u iznosu od 101.357,5 eura,

Ministarstvo ekonomije kroz: Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa zahtjevima međunarodnih standarda poslovanja za 2018. godinu, dodijeljena je pomoć u iznosu od 98.237,32 eura,

Ministarstvo ekonomije Program za unapređenje inovativnosti u malim i srednjim preduzećima za 2018 godinu 30.725 eura,

Ministarstvo ekonomije Program podsticanja razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća u Sjevernom regionu CG i manje razvijenim opštinama iznosu 3.714,17eura,

Ministarstvo ekonomije Program podrške razvoju zanatstva za 2018. godinu u iznosu 1.275,00 eura,

Opština Bijelo Polje je u 2018. godini na osnovu Odluke o olakšicama za privredna društva i preduzetnike koji posluju u okviru Biznis zona „Nedakusi“, „Cerovo“, „Vraneška dolina,“ i „Bistriška dolina“⁴³, („Sl.list Crne Gore - Opštinski propisi“ br.28/15), dodijelila pomoć u iznosu od 5.440,79 eura,

Sekretarijat za razvojne projekte Vlade Crne Gore je u 2018. godini shodno Uredbi o podsticanju direktnih investicija „Službeni list Crne Gore" broj 8/15 i Uredbi o podsticanju direktnih investicija „Službeni list Crne Gore" broj 80/15 dodijelio pomoć privrednim društvima u iznosu od 330.000,00 eura,

Ministarstvo održivog razvoja i turizma – pomoć je dodijeljena preduzeću Skijališta Crne Gore doo za pripremu zimske turističke sezone u iznosu 250.800 eura. Ova pomoć nije bila prijavljena Agenciji na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći,

Opština Tivat – prema raspoloživim informacijama, opština Tivat izvršila je otpis duga preduzeću Adriatic Marinas u iznosu od 5,6 miliona eura. Isto nije prijavljeno Agenciji na ocjenu usklađenosti sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

U tabeli 14 u okviru instrumenta **A2** prikazana je dodijeljena regionalna državna pomoć u iznosu od **67.869,26 eura**, i to:

⁴³ Rješenje Komisije za kontrolu državne pomoći, akt broj 01-21/3 od 7. maja 2018. godine

Ministarstvo ekonomije je na osnovu Investicionog plana Mermera AD Danilovgrad izvršilo odlaganje obaveza po osnovu koncesione nadoknade u iznosu od 60.517,11 eura (ekvivalent subvencije 10.097,65 eura) i odlaganje obaveza po osnovu poreza i doprinosa u iznosu od 531.317,81 eura (ekvivalent subvencije 50.419,46 eura).

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je u 2018. godini dodijelio regionalnu pomoć kroz reprogram poreskih obaveza na osnovu Investicionog plana AD Ski Resort – Kolašin 1450 u cilju povećanja turističke ponude sjevernog regiona a ujedno i podsticanja razvoja određene regije Crne Gore dodijeljen je iznos 7.352,15 eura.

U tabeli 14 u okviru instrumenta **C1** prikazana je dodijeljena državna pomoć u iznosu od **9,378,744,86 euro** i odnosi se na sljedeće:

Zapošljavanje - 22.572,06 eura (pomoć dodijeljena u okviru "Inoviranog programa samozapošljavanja" Zavoda za zapošljavanje Crne Gore),

Investiciono razvojni fond je na osnovu Godišnjeg programa rada IRF-a za 2018. godinu dodijelio pomoć u iznosu 9.354.119 eura, i

Glavni grad Podgorica - po Programu aktivnog stimulisanja preduzetništva dodijeljeno je 2.053,8 eura pomoći.

U tabeli 14 u okviru instrumenta **D** prikazana je dodijeljena državna pomoć u iznosu od **1.004.219,44 eura** i odnosi se na sljedeće:

Elektroprivreda Crne Gore (EPCG) je u toku 2018. godine povukla iznos od 2.084.654,00 eura iz Kredita od KfW banke, za rekonstrukciju i modernizaciju HE Piva, koja obuhvata rekonstrukciju hidromašinske i elektro opreme agregata A1, A2 i A3 i sopstvene potrošnje elektrane i rekonstrukciju građevinskih objekata. Iznos sredstava od 2.084.654,00 eura, EPCG povukla iz kredita po osnovu Ugovora o kreditu zaključenog u decembru 2007. godine. Iznos državne pomoći, odnosno ekvivalent subvencije je 208.465,40 eura.“

Ministarstvo ekonomije dodijelilo je pomoć Crnogorskom elektro-prenosnom sistemu (CGES) u vidu izdavanja garancije za kreditno zaduženje dvije tranše u iznosu od 7.445.753,87 eura kod EBRD i iznosu od 511.786,57 eura kod KfW banke za projekat Interkonektivnog kabla, u iznosu državne pomoći kao ekvivalenta subvencije od 795.754,04 eura.